

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 27 grudnia 2024 r.

Poz. 8711

UCHWAŁA NR IX/73/2024 RADY POWIATU W OŚWIĘCIMIU

z dnia 18 grudnia 2024 roku

w sprawie przyjęcia Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Oświęcimskiego na lata 2025-2028

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2024 poz. 107), art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz.U.2024 r. poz. 1292) **Rada Powiatu** uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Oświęcimskiego na lata 2025- 2028”, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Oświęcimiu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Powiatu w Oświęcimiu

Kazimierz Homa

Załącznik do uchwały Nr IX/73/2024
Rady Powiatu w Oświęcimiu
z dnia 18 grudnia 2024 r.

**Program Opieki
nad Zabytkami
Powiatu Oświęcimskiego**

na lata 2025-2028

Opracowanie: Jerzy Chrzęszcz
Główny Specjalista
Wydział Promocji Powiatu,
Kultury i Sportu

Spis treści

Wstęp.....	2
1. Podstawa prawna opracowania powiatowego programu opieki nad zabytkami	4
2. Definicje	5
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami	6
3.1. Uwarunkowania krajowe ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	6
3.2. Zabytki podlegające ochronie i opiece w świetle przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	11
3.3. Uwarunkowania międzynarodowe ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	12
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	13
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.....	13
4.2. Program Wieloletni pn. „Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy Etap VI 2021 – 2025”	15
5. Relacje powiatowego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa	17
6. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	19
7. Zarys dziejów powiatu oświęcimskiego	22
8.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.....	25
8.3. Zabytki archeologiczne	120
8.4. Zabytki ruchome	121
8.5. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych	122
9. Dziedzictwo niematerialne	124
10. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego powiatu. Analiza szans i zagrożeń	126
11. Cele powiatowego programu opieki nad zabytkami	129
12. Kierunki działań dla realizacji powiatowego programu opieki nad zabytkami	130
13.1. Instrumenty prawne i instytucjonalne	136
13.2. Zasady finansowania programu opieki nad zabytkami	136
13.3. Wybrane źródła finansowania opieki nad zabytkami	137
13.4. Monitoring działania programu.....	137

WSTĘP

Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Oświęcimskiego na lata 2025-2028 jest kontynuacją dokumentu przyjętego uchwałą NR XVII/168/2020 Rady Powiatu w Oświęcimiu z dnia 19 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Oświęcimskiego na lata 2020-2024. Tematem poprzedniego i obecnego opracowania jest problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego, określenie zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami.

Powiat oświęcimski położony na granicy Śląska i Małopolski, obejmuje obszar 406 km², zamieszkały jest przez ok. 150 tys. osób. Graniczy on z powiatami: chrzanowskim, wadowickim, bielskim ziemskim, pszczyńskim i bieruńsko-lędzińskim. W skład powiatu wchodzi 9 jednostek administracyjnych: miasto Oświęcim, gmina wiejska Oświęcim oraz gminy: Chełmek, Brzeszcze, Kęty, Polanka Wielka, Przeciszów, Osiek i Zator. Ważnym czynnikiem rozwoju powiatu oświęcimskiego jest jego położenie między trzema dużymi miastami: Krakowem, Katowicami i Bielskiem-Białą. Należy on do najbardziej uprzemysłowionych i zurbanizowanych powiatów Małopolski. Na jego terenie funkcjonuje przemysł chemiczny, metalowy, lekki i wydobywczy. Powiat oświęcimski jest również doskonałym miejscem spędzania wolnego czasu dla pasjonatów historii i miłośników przyrody. Piękne krajobrazy, charakterystyczne dla tej okolicy liczne stawy rybne – tradycje hodowli karpia sięgają czasów średniowiecza - czyste rzeki, interesujące obiekty zabytkowe oraz dynamicznie rozwijające się parki rozrywki sprawiły, że jest to teren atrakcyjny turystycznie i rekreacyjnie.

Powiat oświęcimski charakteryzuje się bogatym i wartościowym krajobrazem kulturowym definiowanym jako przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze. Rozwój powiatu opiera się na jego zasobach naturalnych, położeniu geograficznym oraz walorach krajobrazu kulturowego. Umożliwienie dalszego istnienia oraz wzbogacenie materialnego dziedzictwa kulturowego jest jednym z istotnych kierunków rozwojowych powiatu.

Zasadniczą przesłanką opracowania Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Oświęcimskiego jest uznanie zasobów dziedzictwa kulturowego za istotny czynnik wpływający na kształtowanie się tożsamości lokalnej. Zasoby te określają i wyznaczają wieloaspektowe uwarunkowania rozwoju powiatu, upowszechniania kultury oraz zwiększenia atrakcyjności turystycznej.

Zadaniem programu opieki nad zabytkami jest określenie kierunków działań i zadań służących poprawie kondycji dziedzictwa kulturowego - zarówno stanu zachowania zabytków, jak i udziału zabytków w kształtowaniu rozwoju i wizerunku powiatu.

Poprawa stanu zachowania zabytków, eksponowania walorów krajobrazu kulturowego, wykorzystanie zabytków dla potrzeb społecznych, gospodarczych i edukacyjnych, wyeksponowanie bogactwa i różnorodności dziedzictwa kulturowego może w istotny sposób przyczynić się do rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu oraz wzrostu świadomości lokalnej tożsamości jego mieszkańców.

Rysunek 1. Mapa powiatu oświęcimskiego (źródło <https://images.app.goo.gl/hdWmYkWp17NRnavN9>)

Głównym celem sformułowania poprzednich oraz obecnego dokumentu jest dążenie do znaczącej poprawy stanu zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego powiatu oświęcimskiego poprzez określenie podstawowych uwarunkowań oraz rozwiązań, które temu służą.

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA POWIATOWEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Oświęcimskiego na lata 2025-2028 został opracowany głównie na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz.U.2024 r. poz. 1292 ze zmianami) oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 107).

Ustawa o samorządzie powiatowym w art. 4 ust. 1 zawiera ogólną regulację dotyczącą wykonywania zadań publicznych o charakterze ponadgminnym. Punkt 7 wspomnianego artykułu przypisuje samorządowi powiatowemu zadania z zakresu kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami szerzej określa zadania należące do organu powiatu.

Obowiązek sporządzania powiatowych programów opieki nad zabytkami określa zapis art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W myśl art. 87 tej ustawy:

Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.

Programy, o których mowa w ust. 1, mają na celu, w szczególności:

- 1) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 2) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 3) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 4) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 5) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 6) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.
- 7) Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

2. DEFINICJE

Z uwagi na konieczność precyzyjnego odnoszenia się w powiatowym programie opieki nad zabytkami do zapisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przyjęto za ustawą, że użyte określenia oznaczają:

- 1) zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
- 3) zabytek ruchomy - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;
- 4) zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- 5) instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami - instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;
- 6) prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
- 7) prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
- 8) roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
- 9) badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
- 10) badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- 11) badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
- 12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy

zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;

- 13) historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
- 14) krajobraz kulturowy - postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka;
- 15) otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI

3.1. Uwarunkowania krajowe ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Podstawowym aktem prawnym służącym ochronie zabytków w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ustawa ta określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków.

Zgodnie z art. 4 omawianej ustawy, ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Z kolei w myśl art. 5 opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;

- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Oprócz nałożenia na samorząd powiatowy obowiązku sporządzania powiatowych programów opieki nad zabytkami ustawa legitymizuje inne kompetencje starosty powiatowego. W art. 103 ustawy określa wyłączne kompetencje starosty w zakresie powierzania opieki społecznym opiekunom zabytku. Społecznego opiekuna zabytków ustanawia, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, starosta właściwy dla miejsca zamieszkania (siedziby) kandydata na społecznego opiekuna zabytków. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków starosta cofa ustanowienie społecznego opiekuna zabytków, jeżeli opiekun przestał spełniać wymagania określone w art. 102 ust. 3 lub niewłaściwie wykonuje swoje zadania. O ustanowieniu społecznego opiekuna zabytków lub cofnięciu takiego ustanowienia starosta zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Starosta prowadzi listę społecznych opiekunów zabytków.

Zadania społecznych opiekunów zabytków określa art.102. W myśl jego zapisów społeczni opiekunowie zabytków podejmują działania związane z zachowaniem wartości zabytków i utrzymaniem ich w jak najlepszym stanie oraz upowszechniają wiedzę o zabytkach. Społeczny opiekun zabytków współdziała z wojewódzkim konserwatorem zabytków i starostą w sprawach ochrony zabytków i opieki nad tymi zabytkami. Społecznym opiekunem zabytków może być osoba, która posiada pełną zdolność do czynności prawnych, nie była karana za przestępstwa popełnione umyślnie oraz posiada wiedzę w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Zadania społecznego opiekuna zabytków może wykonywać również osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej.

Z kolei na mocy art. 12 omawianej ustawy starosta, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie.

Zgodnie z art. 50 ust. 3 ustawy, w przypadku wystąpienia zagrożenia polegającego na możliwości zniszczenia, uszkodzenia, kradzieży, zaginięcia lub nielegalnego wywiezienia za granicę zabytku ruchomego wpisanego do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, odpowiednio wojewódzki konserwator zabytków może wydać, a minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wydaje, decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia.

Czasowe zajęcie zabytku ruchomego polega na przekazaniu go, w zależności od rodzaju zabytku, do muzeum, archiwum lub biblioteki.

W przypadku wystąpienia zagrożenia dla zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia, starosta, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego zabytku

w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia. Przepisy o gospodarce nieruchomościami stosuje się odpowiednio.

Jeżeli nie jest możliwe usunięcie zagrożenia, zabytek ruchomy może być przejęty przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, w drodze decyzji, na własność Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na cele kultury, oświaty lub turystyki, za odszkodowaniem odpowiadającym wartości rynkowej tego zabytku. Zabytek ruchomy wpisany na Listę Skarbów Dziedzictwa zostaje przejęty przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w drodze decyzji, na własność Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na cele kultury, za odszkodowaniem odpowiadającym wartości rynkowej tego zabytku.

Zabytek nieruchomy może być na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków wywłaszczony przez starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy właściwej ze względu na miejsce położenia tego zabytku, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o gospodarce nieruchomościami.

Ustawodawca w art. 81 dopuszcza możliwość udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, przez organ stanowiący powiatu, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale. W przypadku Powiatu Oświęcimskiego jest to Uchwała Nr XXI/193/2016 Rady Powiatu w Oświęcimiu z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, położonych na obszarze Powiatu Oświęcimskiego (opublikowanej w Dz.U. Województwa Małopolskiego z dnia 06.07.2016 r. Poz. 4057) zmienionej uchwałą Nr XLI/390/2018 Rady Powiatu w Oświęcimiu z dnia 31 stycznia 2018 r. (opublikowanej w Dz.U. Województwa Małopolskiego z dnia 09.02.2018 r. poz. 1162).

Dotacja przeznaczona jest na wspieranie i uzupełnianie działań zapewniających właścicielom lub posiadaczom zabytku właściwą opiekę nad wartościowymi elementami substancji zabytkowej, wyszczególnione w art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Z budżetu Powiatu Oświęcimskiego mogą być udzielane dotacje wyłącznie na dofinansowanie prac przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na obszarze Powiatu Oświęcimskiego. Dotacja z budżetu Powiatu Oświęcimskiego na wykonanie prac może być udzielona w wysokości do 50% nakładów koniecznych na te prace przy zabytku, ustalonych na podstawie kosztorysu inwestorskiego. W przypadku gdy wnioskodawca na prace przy zabytku otrzymuje również inne środki publiczne, kwota dotacji przyznanej z budżetu Powiatu Oświęcimskiego wraz z kwotami przyznanymi na ten cel z innych środków publicznych nie może przekraczać 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac.

O dotację może się ubiegać każdy podmiot będący właścicielem lub posiadaczem zabytku, a także podmiot, który do tego zabytku posiada tytuł prawny wynikający z użytkowania wieczystego, ograniczonego prawa rzeczowego, trwałego zarządu albo stosunku zobowiązaniowego. Na zasadach określonych w niniejszej uchwale wnioskodawca może równocześnie wystąpić z kilkoma wnioskami o dotację do prac przy więcej niż jednym

zabytku. Łączną kwotę dotacji w danym roku budżetowym określa każdorazowo uchwała budżetowa Rady Powiatu w Oświęcimiu. Udzielenie dotacji może nastąpić po złożeniu przez wnioskodawcę pisemnego wniosku, zgodnie z §5. Uchwały.

Wnioski o udzielenie dotacji należy składać do Starostwa Powiatowego w Oświęcimiu, w terminie ogłoszonym przez Zarząd Powiatu w danym roku kalendarzowym. Wnioski złożone w innym terminie niż określonym w §5 ust. 2 nie podlegają rozpatrzeniu. Wnioski o przyznanie dotacji opiniuje Komisja powołana przez Zarząd Powiatu w Oświęcimiu, który ustala Regulamin jej działania. Komisja dokonuje oceny wniosków w oparciu o kryterium:

- a) dostępności zabytku dla ogółu społeczności lokalnej i turystów;
- b) rangi zabytkowo-artystycznej zabytku;
- c) stanu zachowania zabytku;
- d) faktu kontynuowania prac;
- e) wysokości zaangażowanych środków własnych;
- f) promocji kultury.

Organy uprawnione do udzielania dotacji prowadzą wykazy udzielonych dotacji oraz informują się wzajemnie o udzielonych dotacjach.

Istotne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, znajdują się w innych obowiązujących ustawach. Prawny system ochrony dziedzictwa kulturowego kształtuje szereg norm zawartych w krajowych i międzynarodowych aktach prawnych. Podwaliny pod funkcjonowanie tego systemu dają właściwe przepisy art. 5, art. 6 i art. 73 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. a także jej preambuła. Art. 5: „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”. Art. 6 ust. 1: „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju oraz (...) udziela pomocy Polakom zamieszkającym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym”. System ochrony dziedzictwa kulturowego współtworzą także akty prawne z innych dziedzin, mające jednak bezpośredni związek z ochroną zabytków (np. ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach, ustawa z dnia 7 lipca 1994 - Prawo budowlane, ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ustawa, wprowadza wymóg uwzględniania wymagań ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, która mówi między innymi o tym, że ochrona środowiska polega na zachowaniu wartości kulturowych. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, określa kompetencje dotyczące wycinki i pielęgnacji drzew, na terenach objętych prawną ochroną konserwatorską. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami określa, że celem publicznym jest między innymi: opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki, w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków

i opiece nad zabytkami. Ustawa określa między innymi postępowanie wobec nieruchomości objętych prawną ochroną konserwatorską.

Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Ustawa mówi, że działalność kulturalna polega na upowszechnianiu i ochronie kultury (art. 1 ust. 1). Mecenat nad działalnością kulturalną sprawuje państwo i polega on na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Ustawa daje możliwość wspierania działalności kulturalnej związanej z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pożytku publicznego. Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach. Zasady ochrony zabytków, znajdujących się w muzeach i bibliotekach, zostały określone w Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Odrębną grupę uregulowań prawnych stanowią Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Przykładowo jest to:

- 1) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków;
- 2) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie dotacji na badania archeologiczne.
- 3) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 12 maja 2004 r. w sprawie odznaki „Za opiekę nad zabytkami”;
- 4) Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych;
- 5) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem;
- 6) Rozporządzenie Ministra Kultury z 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków;
- 7) Rozporządzenie Ministra Kultury z 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych;
- 8) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie nagród za znalezienie zabytków lub materiałów archiwalnych.

3.2. Zabytki podlegające ochronie i opiece w świetle przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

W myśl art. 6 ustawy ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1. zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi,
- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c) dziełami architektury i budownictwa,
- d) dziełami budownictwa obronnego,
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome będące, w szczególności:

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2393),
- f) instrumentami muzycznymi,
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- b) cmentarzyskami,
- c) kurhanami,
- d) reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

W ustawie znajdują się zapisy precyzujące formy ochrony zabytków. Art. 7 ustawy stanowi, iż formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
- 3) uznanie za pomnik historii;
- 4) utworzenie parku kulturowego;
- 5) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

3.3. Uwarunkowania międzynarodowe ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Szczególne znaczenie przypisać należy także normom prawa międzynarodowego, w tym przede wszystkim ratyfikowanym przez Polskę konwencjom międzynarodowym UNESCO i Rady Europy, które stanowią źródła prawa powszechnie obowiązującego:

- a) Konwencja o ochronie dóbr kultury w razie konfliktu zbrojnego wraz z regulaminem wykonawczym oraz Protokół o ochronie dóbr (UNESCO, Haga, 1954 r.)
- b) II Protokół do konwencji haskiej z 1954 r. sporządzony w Hadze 26 marca 1999 r.
- c) Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego (UNESCO, Paryż 1972 r.);
- d) Konwencja dotycząca środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury (UNESCO, Paryż 1970)
- e) Konwencja w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego (UNESCO, Paryż 2005 r.);

- f) Konwencja w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego (UNESCO, 2003 r.);
- g) Konwencje i dokumenty dotyczące ochrony i konserwacji zabytków
 - Karta ateńska
 - Karta wenecka
 - Karta florencka
- h) Konwencja o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy (Rada Europy, Grenada 1985 r.);
- i) Konwencje i dokumenty dotyczące ochrony stanowisk archeologicznych:
 - Karta lozańska;
- j) Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego - konwencja maltańska (Rada Europy, 1992 r.);
- k) Europejska konwencja krajobrazowa (Rada Europy);
- l) Karta ochrony dziedzictwa cyfrowego (UNESCO, 2003 r.).

4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1.Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2023-2026 ma na celu realizację przepisu art. 84 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Jest głównym dokumentem strategicznym niezbędnym do realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, zainicjowanym i opracowanym przez ministra do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, określającym cele administracji rządowej oraz podległych jej służb i instytucji w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, a także środki służące do realizacji wyznaczonych celów.

Celem programu jest zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami poprzez m.in. ochronę i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości, podnoszenie wiedzy o zasobach zabytkowych kraju, cyfryzację i podniesienie jakości prowadzonych postępowań administracyjnych czy zwiększenie zastosowania nowych technologii.

Najważniejsze cele programu:

Ochrona i zarządzanie zabytkami o wyjątkowej wartości poprzez m.in.:

- 1) model i system wartościowania zabytków;
- 2) plany zarządzania dla pomników historii;
- 3) wsparcie procesu tworzenia planów ochrony parków kulturowych;

- 4) system bezpieczeństwa zabytków;
- 5) projektowanie konserwatorskie.¹

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (zwana dalej KSRR) rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. KSRR jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.

Przez politykę regionalną należy rozumieć jako skoordynowane działania wszystkich podmiotów (w tym rządu, samorządów terytorialnych wszystkich szczebli i partnerów społeczno-gospodarczych) na rzecz rozwoju poszczególnych.

Polityka regionalna w perspektywie do 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności wspomaga rozwój tych obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego lub utraciły funkcje społeczno-gospodarcze. Kieruje do nich wsparcie, które wymaga kompleksowych i dopasowanych do lokalnego charakteru działań. KSRR dostrzega również problem zmian klimatu i uwzględnia wagę zasobów przyrodniczych jako potencjalnego czynnika rozwoju regionu, bazującego na usługach ekosystemowych i realizowanego w sposób zrównoważony, uwzględniający potrzeby przyszłych pokoleń.

Określono 7 wyzwań dla polityki regionalnej, tj.:

- 1) Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska;
- 2) Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych;
- 3) Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego;
- 4) Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek;
- 5) Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach;
- 6) Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami;
- 7) Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.²

¹ <https://www.gov.pl/web/kultura/krajowy-program-ochrony-zabytkow-i-opieki-nad-zabytkami-na-lata-2023-2026-przyjety-przez-rade-ministrow>

² UCHWAŁA Nr 102 RADY MINISTRÓW z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030" (M.P. z 2019 r. poz. 1060)

4.2. Program Wieloletni pn. „Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy Etap VI 2021 – 2025”

Oświęcimski strategiczny program rządowy – Etap VI 2021–2025, zwany dalej „Programem”, ustanawiany w celu realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), jest programem wieloletnim w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.3) oraz programem rozwoju w rozumieniu ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 i 2020).

Program stanowi kontynuację programu wieloletniego pod nazwą „Oświęcimski strategiczny program rządowy – Etap V 2016–2020”, ustanowionego uchwałą nr 146/2015 Rady Ministrów z dnia 18 sierpnia 2015 r.)

Program przewiduje udzielanie jednostkom samorządu terytorialnego: Powiatowi Oświęcimskiemu, Gminie Miasto Oświęcim, Gminie Oświęcim, Gminie Brzeszcze i Gminie Chełmek oraz uczelni publicznej – Małopolskiej Uczelni Państwowej im. rotmistrza Witolda Pileckiego w Oświęcimiu, zwanym dalej „beneficjentami”, dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie działań z zakresu polityki rozwoju oraz na wydatki, o których mowa w art. 20a i 20b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, a także na realizację zadań z zakresu administracji rządowej, zwanych dalej „dotacjami”. Zasady udzielania oraz rozliczania dotacji określają przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Programem objęte są zadania publiczne wykonywane przez beneficjentów będących jednostkami samorządu terytorialnego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) i ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 902), a także zadania wykonywane przez beneficjenta będącego uczelnią publiczną, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, 374, 695, 875 i 1086). Przy realizacji programu uwzględnia się specyfikę objętego nim obszaru, wynikającą m. in. z przepisów ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120).

Funkcjonowanie wspólnot samorządowych Ziemi Oświęcimskiej w otoczeniu byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau niesie ze sobą wyzwania związane z koniecznością pogodzenia wymogu zabezpieczenia wszelkich form pamięci o dokonanej w tym miejscu zbrodni masowej zagłady z dbałością o tworzenie warunków dla właściwego rozwoju społeczności lokalnych. Znaczenie miejsca pamięci, będącego symbolem ludobójstwa o wymiarze międzynarodowym i ogólnoludzkim, rodzi potrzebę efektywnego współdziałania samorządu terytorialnego i administracji rządowej na rzecz zapewnienia godnych warunków upamiętnienia ofiar masowej zagłady, przy jednoczesnym wsparciu rozwoju społeczno-gospodarczego Oświęcimia i jego otoczenia. Uwarunkowania te stanowiły przesłankę do podjęcia w latach 90-tych XX wieku przez Wojewodę Bielskiego i Prezydenta Miasta Oświęcimia inicjatywy opracowania "programu oświęcimskiego", który miał uporządkować sprawy byłego obozu KL Auschwitz-Birkenau

i jego strefy ochronnej, z uwzględnieniem potrzeb osób odwiedzających miejsce pamięci, a jednocześnie – stworzyć warunki dla zaspokojenia potrzeb miasta i jego mieszkańców, związanych w szczególności z rozwojem działalności handlowej i usługowej. Cele programu oświęcimskiego zostały określone w komunikacie Międzynarodowej Rady Oświęcimskiej z dnia 30 kwietnia 1996 r., a następnie w dokumencie rządowym, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 8 października 1996 r. Historia KL Auschwitz-Birkenau, jako miejsca masowej zagłady narodów w czasie II wojny światowej, będącego dziś siedzibą Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau i obiektem światowego dziedzictwa UNESCO, przyświecała idei przekształcenia tego miejsca w międzynarodowe centrum kongresowe i seminaryjne oraz międzynarodowy ośrodek edukacji. Dokonanie takiego przekształcenia wymagało jednak rozwiązania kompleksu problemów dotyczących modernizacji układu komunikacyjnego w otoczeniu Muzeum, w obszarze miasta Oświęcim oraz sołectw Brzezinka i Pławy, a także uporządkowania i zagospodarowania strefy ochronnej, w celu stworzenia w tych rejonach warunków dla właściwej organizacji ruchu turystycznego, a w dalszej perspektywie – dla wykreowania nowych funkcji miasta.

Oczekiwanym efektem realizacji Programu będzie uporządkowanie i podniesienie estetyki strefy wokół byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz-Birkenau oraz innych miejsc martyrologii w powiecie oświęcimskim, zapewniające godne uszanowanie ofiar ludobójstwa, poprzez stworzenie właściwych warunków dla lepszego udostępnienia zwiedzającym największego w Europie i na świecie miejsca pamięci masowej zagłady, wpisanego na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Realizacja Programu przyczyni się do zapewnienia warunków dla harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta i gminy Oświęcim, a także dla kształtowania jego wizerunku nie tylko jako miasta – symbolu masowej zagłady II wojny światowej, ale również jako miejsca o bogatej wielowiekowej historii oraz wpisanej w nią tradycji zgodnej koegzystencji ludzi różnych narodowości i wyznań.

Przewidziane w ramach Programu działania na rzecz poprawy warunków dojazdu, w tym dla osób niepełnosprawnych, do Oświęcimia oraz uporządkowania wewnętrznego układu komunikacyjnego miasta i gminy Oświęcim, usprawnią dostępność miejsc pamięci dla osób odwiedzających Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, a zarazem wpłyną na udrożnienie obszaru miejskiego, poprawę bezpieczeństwa użytkowników dróg oraz usprawnienia przemieszczania osób i towarów, wzmacniając tym samym potencjał rozwojowy i stymulując konkurencyjność Ziemi Oświęcimskiej. Dopełnieniem przedsięwzięć skoncentrowanych na obszarze miasta i gminy Oświęcim będą działania poprawiające dostępność i zagospodarowanie obiektów byłych podobozów KL Auschwitz-Birkenau w powiecie oświęcimskim. Do rozwoju kapitału ludzkiego Ziemi Oświęcimskiej, a zarazem kształtowania nowego wizerunku miasta i gminy Oświęcim, przyczynią się ukierunkowane na rozwój funkcji edukacyjnych inwestycje służące rozszerzeniu działalności dydaktycznej i oferty edukacyjnej Małopolskiej Uczelni Państwowej im. rotmistrza Witolda Pileckiego w Oświęcimiu oraz utworzeniu zespołu szkolno-przedszkolnego w gminie Oświęcim.

Postrzeganiu Oświęcimia nie tylko przez pryzmat dramatu masowej zagłady w okresie II wojny światowej, ale również w perspektywie 800-letniej historii miasta, sprzyjać będą przedsięwzięcia służące poprawie obsługi ruchu turystycznego i rewaloryzacji obiektów zabytkowych, stanowiących jego unikatowe dziedzictwo. Zamierzone w ramach Programu rozwiązanie problemów związanych z funkcjonowaniem miejsca pamięci masowej zagłady w żywym organizmie miejskim, gwarantujące mieszkańcom Oświęcimia godziwe życie w cieniu byłego obozu zagłady, zapewni pokój społeczny wokół byłego KL Auschwitz-Birkenau.³

W ostatnim roku obowiązywania VI etapu Programu nakłady wyniosą 6 126 000 zł.

5. RELACJE POWIATOWEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z DOKUMENTAMI WYKONANYMI NA POZIOMIE WOJEWÓDZTWA

Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Oświęcimskiego zakłada zgodność z następującymi dokumentami strategicznymi:

1) Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” została uchwalona z dziesięcioletnim horyzontem czasowym, wyznaczonym w czasie jej przyjęcia. Powiatowy program opieki nad zabytkami koresponduje z zapisami określonymi w Strategii Województwa w Obszarze I – Małopolskie, w szczególności w kierunku działań polityki rozwoju 5.1 – Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego. Celem szczegółowym obszaru, w którym w strategii regionalnej ujęte zostało dziedzictwo kulturowe, jest: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie. Spośród siedmiu głównych kierunków polityki rozwoju województwa w tym obszarze wyróżniono kierunek 5. Kultura i dziedzictwo.

W dokumencie strategicznym dla regionu określono wyzwania z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:

- 1) zachowanie dziedzictwa dla przyszłych pokoleń, szczególnie przeprowadzenie prac adaptacyjnych i modernizacyjnych obiektów zagrożonych (np. drewnianego budownictwa mieszkalnego, zabytkowych dworów, pałaców i zamków oraz obiektów techniki);
- 2) zachowanie aktywności twórców i animatorów oraz utrzymanie popytu na usługi w sektorze kultury;
- 3) podtrzymanie wizerunku Małopolski jako regionu silnego kulturowo i twórczo wykorzystującego potencjał innowacji oraz kształtującego swą tożsamość i doceniającego swoje korzenie;

³ UCHWAŁA NR 101 / 2020 RADY MINISTRÓW z dnia 10 lipca 2020 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Oświęcimski strategiczny program rządowy – Etap VI 2021–2025”

- 4) wzmocnienie edukacji kulturowej poprzez rozszerzenie oferty edukacyjnej, budowanie tożsamości lokalnej i ponadregionalnej, podnoszenie poziomu wiedzy o kulturze, sztuce i twórcach, kształcenie oraz rozwijanie kompetencji kulturowych i kreatywnych.

Rezultatem zaplanowanych oraz realizowanych działań powinno być przejście od pasywnej i biernej ochrony, polegającej głównie na działaniach konserwatorskich, do efektywnego i racjonalnego zarządzania kulturą, zasobami dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego. Kluczowe znaczenie ma także skuteczna ochrona i rewaloryzacja zabytkowych przestrzeni urbanistycznych i ruralistycznych, a nie tylko pojedynczych obiektów.

Głównym celem polityki rozwoju regionu jest jego zrównoważony rozwój w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym. Wizja Małopolska 2030 określona została w strategii rozwoju województwa w sposób następujący: *Małopolska regionem równych szans i wszechstronnego rozwoju Małopolan, nowoczesnej gospodarki, odpowiedzialnie podchodzącym do zasobów środowiska naturalnego, silnym aktywnością swych mieszkańców, czerpiącym z dziedzictwa przeszłości, zachowującym swoją tożsamość i aktywnie działającym na rzecz integracji europejskiej.*⁴

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa (PZPW)⁵ należy, obok Strategii Rozwoju Regionu i związanych z nią strategii sektorowych oraz programów operacyjnych, do kluczowych narzędzi zarządzania rozwojem. Jego funkcją jest programowanie terytorialnego wymiaru polityki rozwoju regionu samorządu województwa, czyli ustalanie jakie cele, jakie programy i w jaki sposób będą realizowane na jego poszczególnych terytoriach. Ponadto PZPW formułuje wymagania, ograniczenia lub rekomendacje w stosunku do programów i polityk innych podmiotów zaangażowanych w zagospodarowanie przestrzenne – przede wszystkim samorządów gminnych. Istotną treścią PZPW są także ustalenia (np. merytoryczne uzasadnienia) dotyczące wnioskowania o realizację przedsięwzięć PZPW o charakterze ponadregionalnym. PZPW pełni ważną funkcję informacyjno-promocyjną – w syntetycznym ujęciu obrazuje całość uwarunkowań, celów rozwoju, obszarowych polityk oraz kluczowych przedsięwzięć zaliczanych do inwestycji publicznych. W tym sensie jest wyrazem systemu wartości w takich sferach jak ekologia czy ochrona dziedzictwa.

Plan wyróżnia czynniki, które miały wpływ na tradycję i dziedzictwo kulturowe regionu. Wskazuje on, że na terenie dzisiejszego województwa małopolskiego na przestrzeni wieków

⁴ Uchwała Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011–2020 pn. Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

⁵ Uchwała Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r.

stykały się i krzyżowały wpływy różnych kultur. Widoczna jest także silna integracja Małopolski, a szczególnie Krakowa, z kulturą śródziemnomorską. Wpływ na różnorodność kulturową miały bez wątpienia szerokie kontakty Krakowa i Małopolski, związane z transeuropejskimi szlakami komunikacyjno-handlowymi. Podstawowym wyznacznikiem tożsamości województwa jest dziedzictwo kulturowe, na które składa się oprócz zasobu zabytków ruchomych i nieruchomych, niezwykle bogate dziedzictwo kultury niematerialnej. Do najważniejszych czynników kształtujących tożsamość kulturową województwa małopolskiego należą:

- historia polityczna łącząca obszar ziemi krakowskiej od głębokiego średniowiecza;
- oddziaływanie Krakowa jako ośrodka naukowego, kulturowego oraz religijnego;
- bogato rozwinięta sieć osadnicza i gęste zaludnienie;
- folklor oraz strój ludowy krakowski, traktowany często jako strój narodowy;
- kultura materialna i niematerialna grup etnicznych zamieszkujących Małopolskę;
- liczne, zachowane zabytki sakralnej architektury;
- zamki obronne;
- ośrodki kultu religijnego i centra pielgrzymkowe;
- zasoby krajobrazu naturalnego i kulturowego objęte ochroną w postaci parków narodowych i krajobrazowych.

Wśród obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury i Natury UNESCO wymienia się Auschwitz-Birkenau – Niemiecki i Nazistowski Obóz Koncentracyjny i Zagłady /1940-1945/ (wpis 1979 r.)

Układy urbanistyczne większości miast i miasteczek Małopolski mają zazwyczaj średniowieczny rodowód. Z miast powiatu oświęcimskiego do dziś zachowały swój historyczny układ, bądź zostały w niewielkim stopniu przekształcone: Kęty, Oświęcim i Zator.

6. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

6.1 Strategia Rozwoju Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2030.

Strategia Rozwoju Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2030 obejmuje obszar powiatu oświęcimskiego w jego administracyjnych granicach i stanowi naturalną kontynuację polityki rozwoju określonej we wcześniejszych wersjach opracowania. Dokument został sporządzony z inicjatywy Zarządu Powiatu Oświęcimskiego i opracowany w Starostwie Powiatowym w Oświęcimiu przy współudziale powołanego przez Zarząd zespołu zadaniowego, w skład którego weszli przedstawiciele samorządów lokalnych, instytucji publicznych, przedsiębiorcy, eksperci i liderzy społeczni. Strategia opracowana została we współpracy z FRDL Małopolskim Instytutem Samorządu Terytorialnego i Administracji z Krakowa.

Strategia Rozwoju Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2030 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu powiatowego, diagnozującym podstawowe

uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał powiatu, opisującym podejście zintegrowane, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni powiatu w perspektywie najbliższych lat, w tym przy szerokiej partycypacji interesariuszy i partnerów. Tym samym stanowi strategię terytorialną w myśl rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz.

W systemie zarządzania polityką rozwoju strategia pełni kluczową rolę jako generalny plan postępowania władz samorządu powiatowego – we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi – w procesie zarządzania powiatem. Dokument:

- a. diagnozuje obecną pozycję konkurencyjną powiatu,
- b. wskazuje najważniejsze problemy, potrzeby i oczekiwania społeczne oraz związane z tym wyzwania rozwojowe,
- c. identyfikuje mocne i słabe strony powiatu,
- d. służy oraz wspiera proces pełnego wykorzystania potencjału oraz szans rozwojowych powiatu, a jednocześnie niwelowania barier pojawiających się w otoczeniu,
- e. tworzy wizję rozwoju powiatu,
- f. określa spójne cele rozwoju wspólnoty samorządowej powiatu (spójne z potrzebami lokalnymi, a jednocześnie zgodne z priorytetami aktualnych unijnych i krajowych dokumentów strategicznych wyższego rzędu) oraz wskazuje kierunki interwencji strategicznej,
- g. koordynuje różne terytorialnie, sektorowo i technicznie plany oraz dokumenty strategiczne,
- h. koordynuje i skupia pod względem przestrzennym wykorzystanie funduszy, a jednocześnie jest ważnym dokumentem wspierającym proces pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych,

- i. określa zasady wdrażania, ze szczególnym uwzględnieniem procesów współpracy.⁶

Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami na lata 2025 – 2028 realizuje OBSZAR STRATEGICZNY: DZIEDZICTWO I OFERTA CZASU WOLNEGO

Cel strategiczny: Rozwój wszechstronnej oferty wykorzystania czasu wolnego, bazującej na historii, walorach i tradycjach powiatu oświęcimskiego.

Program koresponduje szczególnie ze Strategią Rozwoju Powiatu w pkt. 2.2. Wykorzystanie oraz ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego powiatu oświęcimskiego.

Szansą na rozwój powiatu oświęcimskiego jest inteligentne gospodarowanie i pomnażanie lokalnych zasobów (potencjałów) w sferze kultury i dziedzictwa historycznego oraz umiejętne korzystanie z położenia względem stolicy województwa i konurbacji śląskiej oraz głównych szlaków transportowych.

Powiat oświęcimski znajduje się w korzystnej sytuacji pod względem rozpoznawalności, marki i liczby osób odwiedzających. Poprzez funkcjonowanie Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau oraz instytucji z nim powiązanych, rokrocznie teren powiatu odwiedza ponad milion osób z całego świata, a do tej liczby należy dodać osoby korzystające z oferty innych miejsc na terenie powiatu. Dzięki Muzeum, miasto Oświęcim i powiat oświęcimski są jednym z trzech najczęściej odwiedzanych i rozpoznawalnych miejsc na mapie Małopolski (wraz z Krakowem i kopalnią soli w Wieliczce), a także w Polsce i na świecie. Problemem jednak jest zatrzymanie osób odwiedzających muzeum i miejsce pamięci oraz zainteresowanie ich inną ofertą kulturalną lub turystyczną czy rekreacyjną. Wizyty w Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau są najczęściej jednodniowymi przyjazdami bez korzystania z noclegów i innej oferty na miejscu. Turyści kwaterowani są najczęściej w stolicy województwa a do obozu dowożą ich prywatne busy. Taki rodzaj turystyki nie przynosi dodatkowych dochodów mieszkańcom i budżetom samorządów lokalnych, a jednocześnie stanowi obciążenie dla infrastruktury czy środowiska lokalnego. Na dodatek niezauważona pozostaje bogata kultura i dziedzictwo niezwiązane bezpośrednio z trudną przeszłością Ziemi Oświęcimskiej.

Wyzwaniem jest zatem lepsze wykorzystanie roli i znaczenia byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz-Birkenau oraz realizowanej na terenie powiatu edukacji historycznej i pokojowej. Nową placówką, która będzie realizowała zadania m.in. z tego zakresu, jest Muzeum Pamięci Mieszkańców Ziemi Oświęcimskiej. Jego misją jest prowadzenie działań mających na celu upamiętnienie mieszkańców ziemi

⁶ Uchwała Nr XXVII/252/2020 Rady Powiatu w Oświęcimiu z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2030”

oświęcimskiej, ze szczególnym uwzględnieniem okresu II wojny światowej i pomocy, jaką niejednokrotnie z narażeniem życia nieśli oni więźniom.

Należy dokładać starań w zakresie intensyfikacji wydarzeń o charakterze konferencyjnym, seminaryjnym, sympozjalnym, naukowym, a jednocześnie wspierać i rozpowszechniać inne rodzaje oferty kulturowej i rozrywkowej (a także turystyczno-rekreacyjnej). Służyć temu będą zadania inwestycyjne, dotyczące zachowania i ochrony obiektów dziedzictwa kulturowego obecnych w przestrzeni powiatu, ich odpowiedniej ekspozycji, promocji i udostępniania oraz włączania w obieg gospodarczy. Ważnym zadaniem pozostaje aktywizacja użytkowników obiektów do inwestowania we własne nieruchomości i adaptacji ich do nowych funkcji.

Nie można przy tym zapomnieć o potrzebach i oczekiwaniach samych mieszkańców, będących aktywnymi i biernymi uczestnikami życia kulturalnego. Zakłada się zatem badanie i dokumentowanie lokalnego i regionalnego dziedzictwa kulturowego powiatu, wspieranie i promocję folkloru, tradycji i sztuki ludowej, rozpowszechnianie lokalnej twórczości i dziedzictwa kulturowo-historycznego, pobudzanie i wzmacnianie lokalnego życia społecznego i kulturalnego, modernizację i poprawę dostępności infrastruktury kulturalnej będącej pod zarządem powiatu, rozwijanie oferty i organizację wydarzeń dedykowanych mieszkańcom.⁷

7. ZARYS DZIEJÓW POWIATU OŚWIĘCIMSKEGO

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie Kotliny Oświęcimskiej datowane są na okres pradziejów⁸. Opuszczone przez poprzednich właścicieli obszary zasiedliło po pewnym czasie słowiańskie plemię Wiślan. Oświęcim był zachodnim grodem granicznym ich państwa, a w X wieku ziemie te włączono do nowo tworzącego się państwa polskiego. Gród rozbudowano, obwarowania wzmocniono, a Oświęcim zyskał miano kasztelanii. Pilnował ważnego szlaku kupieckiego z Rusi na Morawy. Było to na tyle istotne miejsce, że znalazło się na mapie z 1150 roku opracowanej przez arabskiego podróżnika el-Idrisiego.

W 1179 roku Kazimierz Sprawiedliwy podarował gród oświęcimski swojemu bratankowi Mieszkowi Płatonogiemu, księciu opolskiemu i raciborskiemu. Była to pierwsza pisemna wzmianka o miejscowości z tego terenu. Podczas rozbicia dzielnicowego ziemia oświęcimska początkowo należała do Małopolski. Następnie, w wyniku podziałów między potomkami, zawieranych małżeństw, sprzedaży, wymian etc. powstało księstwo cieszyńsko-oświęcimskie.

W drugiej połowie XIII wieku nastąpiła lokacja Oświęcimia (prawdopodobnie około 1272 roku). 3 września 1291 roku potwierdził te prawa książę cieszyński Mieszko I,

⁷ Strategia Rozwoju Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021-2030 str. 53-54

⁸ Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami na lata 2015-2018 str. 32-35.

rozszerzając je o ważne dla tego ośrodka przywileje gospodarcze. W I. poł. XIV w. Oświęcim został otoczony obwodem obronnym, a nieco później wytyczono nowy główny plac targowy. Po śmierci księcia Mieszka I Cieszyńskiego w 1315 roku, doszło do kolejnego podziału między jego synów na księstwa cieszyńskie oraz oświęcimskie. Były one zależne od królów czeskich (Czechami rządziła wówczas dynastia luksemburska).

Początkowo księstwo oświęcimskie zachowało niezależność, jednak w 1327 roku Jan Scholastyk złożył hołd lenny królowi czeskiemu Janowi Luksemburskiemu. W 1445 roku doszło do kolejnego rozdrobnienia tych ziem. Podzielono księstwo na trzy mniejsze: oświęcimskie (Jana IV), zatorskie (Wacława) i toszeckie (Przemysława). Jan IV i Wacław sprzedali swoje ziemie królom polskim, odpowiednio Janowi Olbrachtowi i Kazimierzowi Jagiellończykowi, a księstwo toszeckie przejął król węgierski Maciej Korwin.

Na sejmie warszawskim w 1564 roku ujednolicono prawa tych ziem i status szlachty do obowiązujących w Polsce. Likwidacja dzielnic i zastąpienie ich województwami spowodowała wcielenie ziemi oświęcimskiej pod administrację krakowską. Oświęcim bogacił się na handlu solą. Ze znajdujących się w mieście składów solnych kupcy rozwozili na Śląsk Dolny, Górny, Morawy i Czechy tzw. bałwany oświęcimskie (bałwany oświęcimskie, przeznaczone na rynek zagraniczny, były znacznie droższe i mniejsze od krakowskich).⁹ Natomiast okoliczne wsie, a w szczególności tereny byłego księstwa zatorskiego, utrzymywały się z rolnictwa i rybołówstwa, rozwiniętego w drugiej połowie XV wieku. Kęty rosły w siłę dzięki rzemieślnikom.

Według dostępnych źródeł osadnictwo żydowskie można datować na 1. poł. XVI w. Jego rozwój został ograniczony przywilejem królewskim, wydanym na prośbę mieszczan oświęcimskich przez króla Polski Zygmunta Augusta w dniu 28 lipca 1563 roku, który zabraniał osiedlania się nowo przybyłym Żydom w mieście. Zator zaś stał się ważnym centrum reformacji.

Wojny szwedzkie spowodowały zniszczenie i upadek gospodarczy na ziemiach oświęcimskich. Miasto Zator zostało niemal całkowicie spalone – z 500 domów przetrwało zaledwie 40 – w tym 20 niezamieszkałych, a z 200 rzemieślników pozostało tylko 6, skład solny przestał funkcjonować, zamek i kościół św. Mikołaja były w stanie ruiny.

W następujących po potopie latach nastąpiło zubożenie ludności na skutek pożarów, epidemii, powodzi i nieurodzaju. W 1 ćwierci XVIII wieku rozwój ziem zahamowały działania towarzyszące III wojnie północnej. W 1772 roku ziemia oświęcimska na mocy traktatu rozbiorowego została zajęta przez Austrię. Wytyczono wówczas nowe granice Oświęcimia, które przetrwały niezmienione do 1939 roku

Ziemia Zatorska cieszyła się sympatią cesarza Austrii, który przyjął tytuł księcia zatorskiego, a miasto Oświęcim otrzymało przywilej 12 jarmarków w roku, nowy herb, przekazano też lokalnym organom samorządowym administrację nad okolicznymi terenami.

⁹ Źródło <https://muzeum.wieliczka.pl/balwan-solny/>.

Od połowy XIX w. na terenie miasta zaczął się rozwijać przemysł i handel. Miało to związek z utworzeniem w Oświęcimiu węzła kolejowego łączącego Kraków, Wiedeń i Katowice.

W Brzeszczach odkryto złoża węgla kamiennego i wybudowano duży kompleks górniczy, w Chełmku czeski fabrykant obuwia Tomasz Bata w 1931 roku rozpoczął budowę fabryki oraz osiedla mieszkaniowego, co doprowadziło do podwojenia liczby mieszkańców w ciągu następnych pięciu lat. Po zakończeniu I wojny światowej powstał powiat oświęcimski bez Kęt, wchodzący w skład województwa krakowskiego.

Powiat oświęcimski został zlikwidowany w dniu 1 kwietnia 1932 roku, a część jego obszaru (ziemia zatorska) powróciła do powiatu wadowickiego; pozostały teren znalazł się w granicach powiatu bialskiego.

Ziemia Oświęcimska została zajęta przez wojska niemieckie już w pierwszych dniach września 1939 roku. W dniach 3-4 września 1939 r. miała miejsce bitwa pod Rajskiem (jedno z sołectw dzisiejszej Gminy Oświęcim). Bitwa ta, stoczona przez Armię Kraków (w tym m.in. 3 pułk Strzelców Podhalańskich oraz żołnierzy Batalionu Obrony Narodowej Oświęcim) z niemieckimi oddziałami zmechanizowanymi była ostatnią fazą walk granicznych prowadzonych w obronie Śląska. Już na początku października 1939 ziemia oświęcimska została włączona do III Rzeszy Niemieckiej.

W kwietniu 1940 roku na Zasolu okupanci rozpoczęli budowę obozu koncentracyjnego Auschwitz, a w rok później w Brzezince gigantycznego obozu Birkenau (KL Auschwitz II - Birkenau). Powstały także: obóz w Monowicach (KL Auschwitz III - Monowitz) i kilka podobozów oświęcimskich. 14 czerwca 1940 roku do założonego przez Niemców Konzentrationslager Auschwitz, przybył pierwszy transport Polaków - więźniów politycznych. Od 1942 roku KL Birkenau był największym ośrodkiem masowej zagłady, głównie ludności żydowskiej, którą zwożono tu ze wszystkich krajów okupowanej Europy. W latach 1940–1944 – niemieccy okupanci przeprowadzili wiele akcji przesiedleńczych i wysiedleńczych z okolicznych miejscowości, ściągając na miejsce wysiedlonej ludności osadników niemieckich i tzw. Volksdeutschy. W okresie 1941-1944 wybudowano działające do dziś zakłady chemiczne IG Farben (Werk Auschwitz) w Dworach koło Oświęcimia. Dało to początek polskim zakładom Chemicznym „Oświęcim” (od 1997 roku funkcjonowały jako lokalna firma chemiczna Dwory S.A., obecnie międzynarodowa firma Synthos S.A.).

Zbliżające się w 1945 roku wojska radzieckie zmusiły okupantów do likwidacji obozów koncentracyjnych. 19 stycznia został wyprowadzony z obozu ostatni pieszy transport ewakuacyjny więźniów, a w ostatniej fazie likwidacji obozu esesmani wysadzili w powietrze komory gazowe i krematoria znajdujące się w Brzezince oraz podpalili baraki, w których przechowywali mienie po zamordowanych. W sumie zginęło na terenie obozu 1,1 mln ludzi z 1,3 mln, które tu trafiły. 2 lipca 1947 roku utworzono Państwowe Muzeum Oświęcim – Brzezinka, odwiedziło je od chwili powstania około 50 milionów ludzi z całego świata.

Władze komunistyczne w latach 1945-1950 stworzyły kilka obozów pracy przymusowej dla więźniów, które zostały zamknięte dopiero w 1956 roku, podczas odwilży politycznej po śmierci Stalina. Tworzone zakłady pracy na terenach o dobrej infrastrukturze z odpowiednią

ilością okolicznych fabryk rozwijały się szybko, dając mocne ekonomiczne podstawy pod odbudowę całego regionu. W 1951 roku powstał powiat oświęcimski wchodzący w skład województwa krakowskiego. W wyniku reformy administracyjnej w 1975 zlikwidowano powiaty, a ziemia oświęcimska, bez Brzeszcz i ówczesnej gminy Jawiszowice, znalazła się w województwie bielskim. W 1999 roku wprowadzono trójstopniowy podział administracyjny kraju. Utworzono ponownie powiat oświęcimski, przyłączony do województwa małopolskiego.

8.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Na terenie powiatu oświęcimskiego znajdują się 63 obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków (16 obiektów – m. Oświęcim, 8 obiektów – gm. Oświęcim, 5 obiektów – gm. Brzeszcze, 2 obiekty – gm. Chelmek, 14 obiektów – m. i gm. Kęty, 5 obiektów – gm. Osiek, 2 obiekty – gm. Polanka Wielka, 1 obiekt – gm. Przeciszów, 10 obiektów – gm. Zator; stan na wrzesień 2024 r.). Zasób zabytków nieruchomych został powiększony 5 obiektów.

Wykaz zabytków nieruchomych z terenu powiatu oświęcimskiego wpisanych do rejestru Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

GMINA MIEJSKA OŚWIĘCIM

1. Układ urbanistyczny, A-483/87 z 11.02.1987 (B) [A-958/M]

Powstały w wyniku nowej lokacji w początkach XVI w., założony został na schemacie szachownicowym zamknięty wrzecionowatym owalem dawnych obwarowań, szczególnie zaznaczone jest zagęszczenie w rejonie wlotów do starego miasta, ale należy do niego też zespół zabudowy starego miasta z przełomu XIX i XX wieku z głównymi dominantami: zamek, kościół i klasztor.

2. Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Panny Marii, ul. Dąbrowskiego 5 st. rej. nr 562, z 26.10.1933 [A-1201/M]

Nie ma informacji o dokładnej dacie powstania. Wiadomo, że był przebudowany w III ćw. XVII w, a restaurowany po pożarze w latach 1864. Dolna część pochodzi z końca XVI w., wieża zbudowana w okresie od 1863 do 1877. Jest to budynek orientowany, murowany, posiada prosto zamknięte prezbiterium dwuprzęsłowe, trzynawowy, dwuprzęsłowy, halowy, z chórem. Zakończony wieżą z zegarem, oszkarpowany, na dachu sygnaturka. Nawa główna oddzielona od naw bocznych arkadowaniem, składającym się z prostokątnych filarów z pilastrami. Sklepienia prezbiterium i nawy głównej są kolebkowe z lunetami na gurtach. Od północy mała kaplica św. Maksymiliana Marii Kolbego.

3. Zespół klasztorny salezjanów (dawniej dominikanów), ul. Jagiełły: kościół pw. Najświętszej Maryi Panny Wspomożenia Wiernych, kaplica św. Jacka, klasztor, drzewostan, A-644/89 z 04.09.1989 [A-963/M]

Zespół powstały ok. 1350 r. Wielokrotnie niszczone, przez pożary w 1519 r., 1564 r. Po kataklizmie dominikanie odbudowali go częściowo. Następny pożar miał miejsce w czasie potopu szwedzkiego, ucierpiały w tym czasie nie tylko zabudowania klasztorne, ale też całe miasto. Po kasacie zakonu budynki popadły w ruinę. Ratunkiem dla założenia było przybycie salezjanów z Turynu w 1898 r., rozpoczęli naprawę budynków i zmienili nazwę wezwania kościoła z pw. Świętego Krzyża, na kościół pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych. Trzy lata po przybyciu salezjanie otworzyli zakład wychowawczy. Współczesne remonty zespołu miały miejsce w 1953 r., kiedy to przeprowadzono generalny remont kościoła, następnie w latach 1975-1984 dobudowano od strony zachodniej kolejną część świątyni.

4. Zespół klasztorny Sióstr Serafitek pl. Kościuszki 8,9,10: kościół pw. Matki Bożej Bolesnej, klasztor, ogrodzenie, A-543 z 22.12.1987 (B) [A-961/M]

Klasztor wzniesiony w latach 1893-1895, połączony w późniejszym okresie z kościołem. Kolejny budynek zespołu powstał współcześnie w latach 50. XX wieku. Obręb zespołu zajmuje również budynek "Caritasu" z lat 1905-1910 oraz dwa budynki przedszkola z lat 30. XX w. Od wschodu i zachodu większa część zespołu klasztornego zajęta jest przez ogród i sad.

5. Synagoga pl. Ks. J. Skarbka 3, A-725/97 z 04.08.1997(B) [A-966/M]

Powstała w 1918 r. i pełniła swoją rolę do czasu opanowania terytorium Polski przez wojska niemieckie. Jest to budynek na planie prostokąta, murowany. Całość jest przykryta dwuspadowym dachem. W środku znajduje się sporych rozmiarów prostokątna sala modlitewna z Aron ha-kodesz, ławami oraz bimą. Dawny babiniec został umieszczony od strony północnej, był on połączony z główną salą, opisaną powyżej, małymi oknami. Zachował się tam niewielki zamalowany obszar, w postaci gzymsu.

6. Cmentarz żydowski wraz z ogrodzeniem i bramą oraz zielenią, ul. Dąbrowskiego, A-618/94 z 18.10.1994 (B) [A-962/M]

Powstały w wieku XVIII, najstarsza macewa pochodzi z 1757 roku. Przez ok. 250 lat kirkut został powiększony do rozmiarów 1,7 ha i znajduje się na nim 1000 nagrobków. Ostatni nagrobek pochodzi z 2000 roku. Na środku placu cmentarnego ustawiono lapidarium składające się ze zniszczonych macew.

7. Cmentarz rzymskokatolicki, kaplica, dom przedpogrzebowy, ogrodzenie z bramą, A-465 z 05.12.1986 (B) [A-960/M]

Cmentarz obecnie o kształcie nieregularnego czworokąta. Powstały w I poł. XIX w., stopniowo rozszerzany w II poł. XIX w., i w późniejszy latach. Najstarszy fragment cmentarza jest usytuowany pośrodku, znajdują się tam najstarsze nagrobki. Zachowały się fragmenty dawnego rozplanowania w najstarszej części.

8. Zamek, ul. Zamkowa 1, A-390 z 17.11.1972, (B) [A-956/M]

Obiekt z najwcześniejszymi elementami z XIII w., czyli z wczesnogotycką wieżą obronną. Główna część zamku pochodzi z XVI wieku, jest na planie prostokąta, dwukondygnacyjna, podpiwniczona. Najmłodsza część pochodzi z lat 1929–1931, jest to łącznik wybudowany na miejscu starszej zabudowy. Duże szkody wyrządziła przez lata płynąca rzeka, zabierająca wraz ze swym nurtem fragmenty fortyfikacji. Na wzgórzu zamkowym znajdują się resztki murów obronnych.

9. Budynek przy ul. Kolbego 2 – dawniej SS Küche, -, A-116/M z 17.10. 2007

Powstał ok. 1941 roku. Drewniany budynek na planie krzyża łacińskiego. Mieściła się w nim stołówka dla podoficerów i szeregowców SS, członków załogi obozowej, a także kino. W latach powojennych wykorzystywany przez zakłady zbożowe.

Jeden z obiektów zespołu budynków dawnych Zakładów Zbożowo Młynarskich i Zakładów Tytoniowych. Podczas II wojny światowej funkcjonował jako magazyn SS „Lagerhaus”. Obecnie Muzeum Pamięci Mieszkań. Obecnie Muzeum Pamięci Mieszkańców Ziemi Oświęcimskiej.

10. Historyczny zespół budynków dawnych Zakładów Zbożowo Młynarskich i Zakładów Tytoniowych (wcześniej Polskiego Monopolu Tytoniowego), w 1940 - 44: magazyn SS „Truppenwirtschaftslager” - „TWL-HWL”, magazyn SS „Lagerhaus”, budynek administracji obozowej „Stabsgebäude”, budynek „SS-Unterkunftsgebäude”, ul. Kolbego, Spółdzielców, Legionów, A-173/M z 12.01.2009.

Składa się głównie z czterech budynków magazynowych, powstałych w latach 1916-31. Jeden z najstarszych powstał w 1916 r., był to magazyn nr 2 – piekarnia. Pozostałe budynki pierwotnie miały stanowić część kompleksu obiektów Osady Barakowej, gdzie planowano zakwaterowanie emigrantów zarobkowych z Galicji. W okresie II wojny światowej było to miejsce gdzie przewożono pierwsze transporty więźniów. Przez kolejne lata budynki były wykorzystywane do pomocy w funkcjonowaniu obozu.

Budynki dawnych zakładów Polskiego Monopolu Tytoniowego charakteryzują się identyczną formą architektoniczną, modną wówczas dla modernistycznej architektury przemysłowej. Cechuje je podobna bryła architektoniczna, dwuspadowe dachy z trójkątnymi szczytami, ryzality oraz osiowa kompozycja elewacji z rytmicznym rozplanowaniem otworów okiennych. Posiadają skromną formę, pozbawioną detalu architektonicznego.

11. Kamienica mieszczańska z oficyną, Rynek Główny 8, A-665/91 z 19.06.1991 (B) [A-965/M]

Dwukondygnacyjna kamienica z oficyną z przełomu XIX i XX w, o klasycyzującym wystroju fasady.

12. Bocznice kolejowe przy ul. Leszczyńskiej „Do Monopolu” i „Baraki”, A-700/M

Bocznice kolejowe służyły do wyładunku więźniów deportowanych do obozu. Podczas każdego wyładunku odbywała się selekcja więźniów. Były w latach 1940-1944 częścią KL Auschwitz-Birkenau.

13. Rampa kolejowa i bocznicą (na terenie Dworca Towarowego, A-672/91 z 06.07.1991 (B) [A-957/M]

Wspólnie tworzyły element funkcjonującego w latach 1942-1944 Konzentrationslager Auschwitz II - Birkenau. Służyły do maja 1944 r. do wyładunku więźniów deportowanych do obozu. Przy każdym wyładunku prowadzono selekcje wśród więźniów, chociaż częstą praktyką było kierowanie Żydów bezpośrednio do komór gazowych. Od maja 1944 r. transporty kolejowe więźniów wyładowywano na specjalnej rampie, która znajdowała się na terenie KL Birkenau. Wiodła do niej poprzez Bramę Śmierci bocznicą będącą odgałęzieniem starej bocznic.

Fot. źródło: www.auschwitz.org

14. Dawny obóz koncentracyjny „Auschwitz-Birkenau”, ul. Więźniów Oświęcimia 20, A-714/95 z 02.08.1995 [A-959/M] Utworzony został przez hitlerowców na przedmieściach miasta Oświęcimia, które podobnie jak i inne tereny Polski, było okupowane przez Niemców w czasie II wojny światowej.

Brama Śmierci oraz baraki(fot. powyżej) w Auschwitz II – Birkenau. Fot. Ze zbiorów Starostwa Powiatowego w Oświęcimiu

Za początek jego funkcjonowania uważa się 14 czerwca 1940 r., dzień przywiezienia do Auschwitz pierwszego transportu polskich więźniów politycznych. W ciągu następnych lat obóz został rozbudowany i składał się z trzech głównych części: Auschwitz I, Auschwitz II - Birkenau, Auschwitz III - Monowitz oraz z ponad 40 podobozów. Początkowo w obozie więzieni byli i ginęli Polacy. Później osadzono w nim również radzieckich jeńców wojennych, Cyganów oraz więźniów innych narodowości. Od 1942 roku obóz stał się miejscem największego masowego mordu w dziejach ludzkości, dokonanego na europejskich Żydach w ramach hitlerowskiego planu całkowitej zagłady tego narodu. Większość z deportowanych do Auschwitz Żydów - mężczyzn, kobiet i dzieci bezpośrednio po przywiezieniu kierowano na śmierć w komorach gazowych Birkenau. Pod koniec wojny esesmani, usiłując zatrzeć ślady swych zbrodni, rozpoczęli demontaż i niszczenie komór gazowych i krematoriów oraz innych obiektów, a także palenie dokumentów. Więźniów zdolnych do marszu ewakuowano w głąb Rzeszy. Tych, którzy pozostali w obozie oswobodzili żołnierze Armii Czerwonej w dniu 27 stycznia 1945 roku.

15. Kamienica Ślebarskich, dawny Ratusz (obecnie Sąd Rejonowy), Rynek Główny 14, A-645/89 (B) [A-964/M]

Dawna kamienica Ślebarskich wybudowana ok. 1830 r. przez Michała Ślebarskiego, przez niemal 70 lat była własnością rodziny Ślebarskich. Jest to budynek jednopiętrowy, na rzucie w kształcie litery „L”, Fasada posiada 15 osi. Obiekt neoklasycystyczny, z lekko wysuniętą partią centralną, z balkonem wspartym na dwóch kolumnach. Poszczególne kondygnacje oddzielone od siebie ozdobnym gzymsem.

Szklane wzierniki, ukazujące relikty piwnic dawnego ratusza, usytuowane w miejscu schronu przeciwlotniczego z okresu II wojny światowej.

16. XVI i XVIII relikty piwnic dawnego ratusza - Rynek [A-1536/M] z 07.02.2020

Zachowane relikty piwnic dawnego ratusza oraz fragmenty bruku miejskiego zostały odkryte w 2012 roku podczas prowadzonych badań archeologicznych. Obecnie relikty znajdują się wewnątrz żelbetowej konstrukcji, której ściany stanowią jednostronnie od wewnątrz obetonowane ażurowo rozmieszczone mikropale. Na nich oparty jest płaski kasetonowy żelbetowy strop z kilkunastoma otworami mającymi służyć dla oświetlenia wnętrza naturalnym światłem. Relikty piwnic ratusza miejskiego połączone są żelbetowym korytarzem będącym pozostałością schronu przeciwlotniczego z okresu II wojny światowej.

GMINA WIEJSKA OŚWIĘCIM

17. Brzezinka – ruiny „ziemniaczarek” i „kwaszarni” ul. Piwniczna [A-1205/M], 10.06.2010

Obiekty wybudowane niewolniczą siłą więźniów obozu, usytuowane w pobliżu historycznych drutów Birkenau. Podczas okupacji znajdowały się w nich obozowe magazyny żywności.

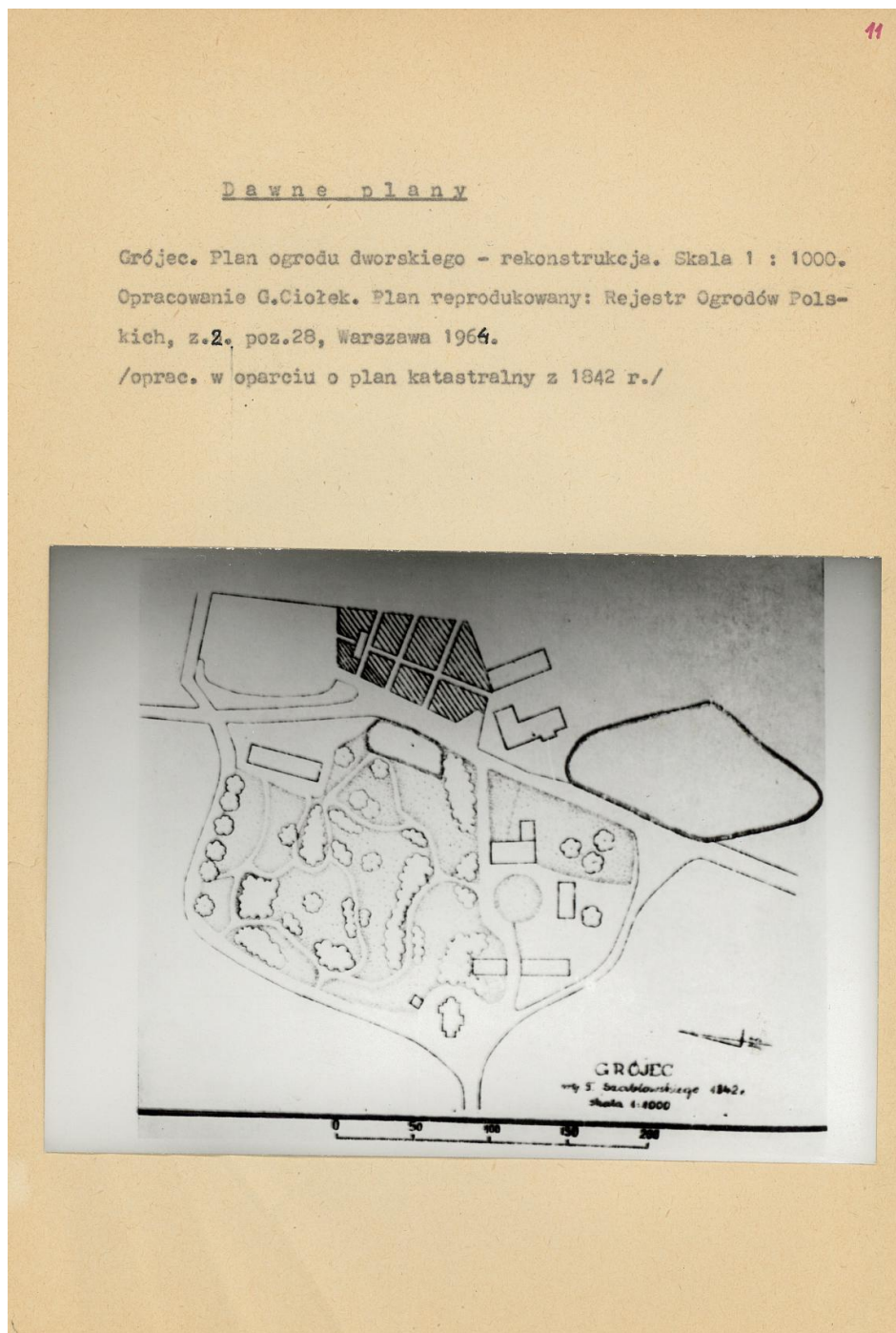
18. Grojec – kościół p.w. św. Wawrzyńca, ul. Chowańca 1, A-70 z 4.12.1968, aktualizacja A-277/78 z 27.02.1978 [A-836/M]

Kościół parafialny pod wezwaniem Św. Wawrzyńca zbudowany w XVII w., drewniany, oszalowany; w II połowie XIX wieku dostawiono murowane dobudówki, kaplicę i zakrystię.

19. Grojec – zespół pałacowy: pałac, park, resztówka zabudowań gospodarczych, Aleja Ogrodowa 1, A-673/91 z 10.02.1994 (B) [A-835/M]

Pałac wzniesiony w XVIII wieku dla rodziny Szembeków, właścicieli miejscowości. W 1779 r. dobra w Grojcu kupił od Aleksandra Szembeka hrabia Ignacy Bobrowski z Bobrówki herbu Jastrzębiec. Przez niemal 80 lat dobra były w posiadaniu Bobrowskich, do roku 1851. W ciągu tych 80 lat nastąpiła zmiana stylistyki dworu z barokowej na klasycystyczną. W późniejszym okresie zmieniony na stylistykę neogotycką. W latach 1851-1905 Grojec należał do rodziny Chwalibóg. W 1905 r. majątek kupiła księżna Wilhelmina Maria Radziwiłł. Do II wojny światowej właścicielami dóbr byli Radziwiłłowie – pozostali oni właścicielami dóbr do II wojny światowej. Dwór otoczony jest parkiem krajobrazowym o pomnikowym drzewostanie.

20. Grojec - założenie pałacowo – parkowe [A-128/M] z 11.01.2008.

Początkowo, do 1779 ogród w stylu włoskim. Z początkiem XIX przekształcony w ogród krajobrazowy.¹⁰

¹⁰ Źródło tekst i obraz https://zabytek.pl/pl/obiekty/g-286293/dokumenty/PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_12_EN.443273/1

21. Harmerze – zespół dworsko-parkowy, ul Bobrowskiego 30, A-606/94 z 11.10.1994 (B) [A-842/M]

Budynek dworu wzniesiony na początku XIX w., murowany z cegły, otynkowany, założony na planie prostokąta, dwukondygnacyjny, nakryty dachem dwuspadowym. Fasada siedmioosiowa, z centralnie umieszczonym wejściem głównym, z portykiem z przysadzistych kolumn, podtrzymujących belkowanie, nad którym prawdopodobnie znajdował się trójkątny przyczółek. W elewacji ogrodowej centralny, jednoosiowy ryzalit mieszczący klatkę schodową i niewielka parterowa dobudówka. Dwór w znacznym stopniu przekształcony, pozbawiony cech stylowych, elewacja o zmienionym układzie otworów okiennych. Za dworem znajduje się boisko szkolne i niewielkie pozostałości parku krajobrazowego.

22. Poręba Wielka – kościół pw. św. Bartłomieja, cmentarz wraz z drzewami, Plac ks. Hanusiaka 2, A-118 z 30.04.1934 oraz A-364/78 z 17.10.198 [A-981/M]

Powstały na początku XVI wieku, w roku 1644 dobudowano wieżę. Obiekt orientowany, o trójbocznie zamkniętym prezbiterium. Nawa szersza i dłuższa na planie prostokąta, w konstrukcji zrębowej, miejscami oszalowane deskami.

Od zewnątrz przylegają soboty, a od północy do prezbiterium zakrystia. Wieża zwieńczona jest cebulastym ostrosłupowym hełmem.

23. Poręba Wielka – dwór, otoczenie, drzewostan, Wadowicka 85, A-392 z 17.11.1972 oraz A-290/78 z 30.03.1978 (B) [A-980/M]

Dwór w stylu neogotycko-mauretańskim, projektu architekta Franciszka Marii Lanciego, wybudował Wincenty Bobrowski, który zasłynął jako mecenas sztuki. Oprócz licznych pisarzy i artystów przebywał tu Artur Grottger. Obecny kształt budynku znacznie odbiega od tego zaprojektowanego przez Franciszka M. Lanciego. Jednopiętrowy, murowany budynek oparty na planie prostokąta powstał w połowie XIX w. Liczne przebudowy zatępiły większość zdobieści architektonicznych.

24. Rajsko – pałac, park, ul. Pszczyńska, 26 A-395 z 17.11.1972, aktualizacja A 286/78 z 24.03.1978 (B) [A-879/M]

Obiekt wzniesiony w XVII w. dla rodziny Bobrowskich. Jest dobrym przykładem eklektycznej architektury rezydencjonalnej, z wieloboczną basztą narożną i krenelażowymi attykami. Budynek otacza dawna zabudowa gospodarcza. Całość zlokalizowana jest na terenie parku krajobrazowego z pomnikowym drzewostanem. Rankiem 4 września 1939 r. park stał się miejscem boju (w historiografii niemieckiej określany jako „bój pod Oświęcimiem”). Polskie zgrupowanie pod dowództwem majora Piotra Ryby, zebrane z różnych wycofujących się w stronę Krakowa jednostek, w tym trzech plutonów kompanii Obrony Narodowej „Kęty”, starły się z jednostkami 5 Dywizji Pancernej pod dowództwem generała Heinricha von Vietinghoffa. Około godziny 4 rano wywiązała się ostra walka z silnymi strażami niemieckimi strzegącymi sztabu całej 5 Dywizji Pancernej, który kwaterował w pałacu. W wyniku niemieckiej przewagi bitwa zakończyła się klęską Polaków, ale pozwoliła na przegrupowanie batalionów z polskiej 6 Dywizji Piechoty oraz wstrzymała postępy niemieckiego natarcia.

GMINA BRZESZCZE**25. Brzeszcze – kościół pw. św. Urbana, ul. Kościelna 2, A-71/M z 16.01.2007**

Kościół parafii pod wezwaniem św. Urbana został oddany i poświęcony 29 sierpnia 1876 roku. Murowany, jednonawowy i jednowieżowy budynek kościoła wzniesiono w stylu neobarokowym. We wnętrzu na szczególną uwagę zasługuje ołtarz główny wykonany w 1892 r. w stylu barokowym. W nawie głównej kościoła są jeszcze dwa ołtarze boczne, sprowadzone w 1892 r. z Kościoła Mariackiego w Krakowie.

26. Brzeszcze – dawna szkoła ul. Kosynierów 20, [A-1637/M] z dnia 14.03.2023 r. Budynek dawnej szkoły w Brzeszczach powstał w 1910 roku z inicjatywy Towarzystwa Szkoły Ludowej. Powstanie szkoły było związane z rozwojem gospodarczym i kulturalnym Brzeszcz jak i nastąpił z początkiem XX wieku. Szkoła została ukończona i oddana do użytku we wrześniu 1910 roku. Po II wojnie światowej budynek stanowił siedzibę Zarządu Gminy Brzeszcze oraz Gminnej Rady Narodowej w Brzeszczach. Obiekt nawiązuje formą architektoniczną do zabudowy górniczych kolonii. Jest to budynek murowany, ceglany, piętrowy, podpiwniczony. Został wzniesiony na rzucie wydłużonego prostokąta z płytkim wysuniętym pod okap dachu ryzalitem od frontu. Dach dwuspadowy z naczółkami. Nad ryzalitem trójkątny, ścięty daszek o kalenicy prostopadłej do osi budynku. Dach kryty dachówką. Układ wewnętrzny symetryczny dwutraktowy z dwubiegową klatką schodową w osi środkowej. Elewacje tynkowane z detalem ceglany. Kompozycja symetryczna, z ramowymi podziałami. Podziały horyzontalne za pomocą niskiego, kamiennego cokołu oraz profilowanych, umieszczonych na poziomie kondygnacji gzymsów kordonowych. Nad piętrem wysoka ścianka kolankowa. Elewacja frontowa i tylna sześćoosiowe, elewacje boczne trzyosiowe. W osiach równomiernie rozmieszczone otwory okienne o kształcie wydłużonych prostokątów.

27. Jawiszowice – kościół pw. św. Marcina z otoczeniem i starodrzewiem, ul. Św. Marcina 1, A-81 z 9.01.1969 [A-847/M]

Powstały w 1692 r. W jego miejscu był wcześniej inny kościół, który uległ spaleni. Cechą charakterystyczną jest gontowe przykrycie dachu nad nawą i prezbiterium. Wnętrze kościoła w nawie jest przekryte stropem, a w prezbiterium pozornym sklepieniem kolebkowym. Kościół posiada belkę tęczową z krucyfiksem i posągami Matki Bożej, św. Jana Ewangelisty i św. Marii Magdaleny.

28. Jawiszowice – budynek dawnej łaźni obozowej wraz z najbliższym otoczeniem oraz latarnia obozowa, przy ul. Dworcowej, A-1629/95 z 29.12.1995 (Kat) [A-848/M]

Powstały 15 sierpnia 1942 r. jako filia KL Auschwitz-Birkenau. Był obozem męskim. Na jego terenie istniał kompleks budynków drewnianych i murowanych; murowane przeznaczone były dla załogi podobozu, na szpital i kuchnię, natomiast te o niższym standardzie, drewniane, przydzielano więźniom. Podobóz Jawischowitz istniał do 18. stycznia 1945 roku. Pozostałe po obozie baraki aż do lat 70-tych wykorzystywane były jako lokum dla osób oczekujących na przydział mieszkań spółdzielczych. Zachował się tylko stary budynek obozowej łaźni oraz stojąca tuż obok niego latarnia.

29. Skidzin – dawny dwór ul. Piwna 2 [A-1538/M] z 20.02.2020

Dwór wzmiankowany w 1757 roku jako "zamek skiedzieński". Jest to obiekt parterowy, wzniesiony na rzucie litery L. Składa się z prostokątnego korpusu i prostopadłego do niego, wydłużonego, prostokątnego skrzydła bocznego. Korpus główny powstał w obecnej formie z początkiem XIX wieku, a następnie był przebudowany, wówczas najprawdopodobniej około połowy XIX wieku dobudowano skrzydło boczne. Jest to budynek murowany, ceglany, nakryty dachem dwuspadowym. Elewacje tynkowane z detalem architektonicznym w formie wykonanych w tynku opasek okiennych. Układ wnętrz dwutraktowy. Na elewacji szczytowej od wschodu widoczne ślady pierwotnej dobudówki, prawdopodobnie ganku poprzedzającego wejście a na elewacji szczytowej od zachodu ślady skromnej dekoracji architektonicznej.

GMINA CHEŁMEK

Pałac (z prawej) i oficyna dworska

30. Bobrek – zespół pałacowy: pałac, oficyna, park, ul. Nadwiślańska 2, A-311 z 20.10.1971, aktualizacja A-361/78 z 17.10.1978 (B) [A-683/M]

XVIII-wieczny klasycystyczny pałac został wzniesiony z wykorzystaniem wcześniejszych zamkowych piwnic, z ich sklepieniami, niewielkiej części murów parteru i przypór widocznych od strony zachodniej. W drugiej ćwierci XIX wieku wewnętrzna część pałacu została przebudowana i uzupełniona przez hr. Barbarę córkę hr. Rocha Ignacego Wielopolskiego i jej męża hr. Kazimierza Potulickiego, m. in. zlikwidowano istniejącą od roku 1785 kaplicę dworską, przekazując jej wyposażenie do bobreckiego kościoła. Na początku XX wieku pałac został przebudowany na zlecenie księżnej Marii Ogińskiej, przyjmując cechy eklektyczne z przewagą stylu neo- i pseudobarokowego.

Pozostałość po fontannie w parku przy pałacu w Bobrku

Park stanowi przykład dużego naturalistycznego parku krajobrazowego. Na terenie założenia, południowo-wschodniej jego części, znajduje się pałac i oficyna z budynkami gospodarczymi. Pałac usytuowany jest na osi północ-południe.

Do czasów obecnych układ kompozycyjny i komunikacyjny parku nie uległ większym zmianom. Na terenie obiektu zachowały się pozostałości po fontannie oraz kapliczka. Główne budynki znajdujące się w parku przetrwały od 1848 roku do dziś w niemal niezmienionym składzie.

31. Bobrek - zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Trójcy, ul. Księżnej Ogińskiej 6, A-746 z 20.03.2001 [A-390/M]

Kościół rozpoczęto budować w 1798 roku. Poświęcony został w lipcu 1804 r. przez ks. Cypriana Gdowskiego, choć ukończono go dopiero w roku 1810. Obiekt jednonawowy, murowany. Projekt wnętrza z 1980 r. według projektu krakowskiego artysty Zygmunta Wiglusza. Ołtarz główny został zbudowany z piaskowca i gipsu, według koncepcji Felixa Księżarskiego. Autorem obrazu Trójcy Świętej, który znajduje się w jego centralnym miejscu, jest Szymon Czechowicz.

GMINA KĘTY**32. Bulowice – kościół pw. św. Wojciecha, ul. Bielska 69, A-515 z 15.09.1987 (B) [A-690/M]**

Kościół wzniesiony w 1817 roku na miejscu spalonej 3 lata wcześniej drewnianej świątyni. Murowany, otynkowany, jednonawowy i jednowieżowy kościół o skromnym wystroju architektonicznym został niedawno rozbudowany, przy czym zmieniono kompozycję jego fasady.

33. Bulowice – pałac, park, ul. Zamkowa 15, A-150 z 22.08.1969, aktualizacja A-376/79 z 8.09.1980 (B) [A-699/M]

Powstał w 1882 r. dla rodziny Larischów. Zaprojektowany w stylu neogotyku angielskiego, zachowany razem z założeniem parkowym. Prawdopodobnie był wzorowany na zamku Huntly Castle w Szkocji. Pałac na planie prostokąta z basztami w narożach i loggią. Po zakończeniu II wojny światowej majątek Larischów przejęło państwo. Obecnie pałac wrócił do rodziny Larischów.

34. Kęty – cmentarz komunalny, ul. Cmentarna, A-653/90 z 23.01.1990 (B) [A 864/M]

Powstały pod koniec XVIII w. w 1795 r. Jest jednym z najstarszych cmentarzy komunalnych w Polsce. Posiada okazałą kolekcję nagrobków o różnej stylistyce. Pochowani tu są właściciele ziemscy, mieszczenie, powstańcy styczniowi, legionści oraz żołnierze radzieccy. Na cmentarzu w Kętach znajdują się też zbiorowe mogiły zakonnic - siostr klarysek od Wierzytwej Adoracji i siostr zmartwychwstanek oraz zakonników - Franciszkanów Reformatów.

Rynek w Kętach zachował średniowieczny układ

35. Kęty – układ urbanistyczny, A-464 z 26.11.1986 (B) [A-867/M]

Istniejący od średniowiecza układ urbanistyczny z pierwotnym rynkiem, wokół którego obecnie istnieją XIX wieczne kamienice. Pierwotnie rynek zajmowała zabudowa drewniana, jednak po pożarze w 1797 r. zamieniono ją na nowszą.

Barokowe wnętrze kościół pw. św. Jana Kantego

36. Kęty – kościół pw. św. Jana Kantego, ul. Adama Mickiewicza 2, A-463 z 25.11.1986 (B) [A-862/M]

Powstały na początku XVIII w. z fundacji Sykstusa Lubomirskiego. Pierwotnie w tym miejscu istniała kaplica z połowy XVII w. Uroczyste poświęcenie miało miejsce 14 czerwca 1724. Kościół jest jednonawowy, o sklepieniach kolebkowych z lunetami.

37. Kęty – zespół klasztorny Sióstr Klarysek: kościół, budynki mieszkalne i gospodarcze, ogród, mur ogrodzeniowy, ul. Tadeusza Kościuszki 6, A-581/88 z 27.08.1988 (B) [A-863/M]

Klasztor założony został przez Matkę Marię od Najświętszego Serca Jezusa (Walentynę Łempicką) jako dom Sióstr Kapucynek. W 1880 r. zakupiono parcelę z budynkiem starej poczty i przylegającym do niej małym domkiem. Rok później rozpoczęły się prace budowlane wg projektu inż. B. Margockiego z Poznania. Istniejące zabudowania zostały rozbudowane i wyremontowane. Prostopadle do już istniejącego domu dobudowano również drugie skrzydło klasztoru. Po połączeniu z zakonem Franciszkanek Najświętszego Sakramentu ze Lwowa, klasztor przebudowano, by dostosować wnętrze do charyzmatu wieczystej adoracji Najświętszego Sakramentu. Wyburzono ścianę za ołtarzem i w części centralnej ustawiono Tron Eucharystyczny.

38. Kęty – dom Rynek 25, A-694/93 10.12.1993 (B) [A-869/M]

Kamienica z pocz. XIX w., murowana, tynkowana, dwukondygnacyjna, o sześćoosiowej fasadzie z uproszczoną klasycyzującą dekoracją architektoniczną. Ważnym wydarzeniem w historii kamienicy było przybycie do Kęt, w styczniu 1915 r., I Brygady z Józefem Piłsudskim na czele, który obrał ten budynek za swoją kwaterę. Dla wielu historyków odpoczynek legionistów w Kętach stanowił istotny moment w tworzeniu zrębów polskich sił zbrojnych, ponieważ prowadzono tu intensywne ćwiczenia taktyczne, dokonano zmian w umundurowaniu oraz uzupełniono wyposażenie żołnierzy.

39. Kęty Podlesie – kapliczka przydrożna z 30.09.1937, ul. Partyzantów 36, [A 1200/M]

Kapliczka przydrożna, którą datuje się na rok 1823. Została wraz z otaczającymi lipami bardzo wcześnie wpisana do rejestru zabytków, już w roku 1937. Jest ona kubaturowa, murowana. Na planie prostokąta, zbliżonego do kwadratu.

40. Kęty – zespół klasztorny: kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Panny Marii, klasztor OO. Reformatów cmentarz przykościelny, mur z bramkami i kapliczkami - Stacjami Męki Pańskiej, ul. Klasztorna 1, A-467 z 18.12.1986 [A-861/M]

Powstały na przełomie XVII i XVIII wieku z inicjatywy chorążego krakowskiego i rycerza chorągwi husarskiej Andrzeja z Żydowa. Uroczysta konsekracja miała miejsce 4 października 1714 r. przez bp. Krakowskiego Kazimierza Łubieńskiego. Kościół jednonawowy, na planie prostokąta, ze sklepieniem kolebkowym z lunetami. Najcenniejszym zabytkiem kościoła jest Pieta z I połowy XV wieku, nieznanego autora. Rzeźba jest polichromowana, częściowo zniszczona. Innym unikatem jest płaskorzeźba, na której przedstawiono ukrzyżowanie. Datuje się ją na I połowę XVII wieku. Płaskorzeźba ta jest sprowadzona ze Śląska, wykonana z alabastru, a oprawiona w profilowaną, drewnianą ramę. Przy kolumnie barokowej usytuowana jest rzeźba Chrystusa z końca XVIII wieku. Ołtarz główny kościoła znajduje się pośrodku prezbiterium i dzieli je na dwie części. W centralnym jego miejscu są rzeźby, przedstawiające ukrzyżowanie. Natomiast z tyłu ołtarza znajduje się chór zakonnny - kaplica, wyposażona w stalle. W miejscu tym na modlitwie zbierają się zakonnicy. Ważnym zabytkiem klasztoru są organy, kupione w 1891 roku w fabryce organów w Krnov, na Śląsku Opawskim. Ich wykonawcą była firma Gebrüder Rieger. Organy te są wyposażone w 13 głosów, około 500 piszczałek, jeden manual i pedał. Ciekawostką jest umieszczony na południowej ścianie klasztoru w wirydarzu zegar słoneczny z łacińskim napisem, a który po polsku brzmi: *Ciągle ucieka godzina, czas ginie, ileż go umknęło, zaoszczędzony niech będzie twój czas.*

Studnia gospodarcza na terenie zespołu klasztornego. Powstała na początku XVIII w., wykonana z otoczaków, odrestaurowana na początku XXI w.

41. Kęty – cmentarz żydowski, ul. Kęckie Góry Północne, A-651/90 z 16.01.1990 (B) [A-866/M]

Kirkut powstał w II połowie XIX wieku poza miastem. Do naszych czasów zachowało się dużo macew z różnego materiału, piaskowca, granitu, wapnia. Zajmuje powierzchnię ok. 0,2 ha. Obecnie na cmentarzu znajduje się około 60 nagrobków i pomników w różnym stanie zachowania. Najstarszy zidentyfikowany nagrobek to podwójna macewa ze zniszczoną, w wyniku korozji, tablicą inskrypcyjną, z czytelnymi fragmentami epitafium: "G [...] K[...] [...]rter, Juli 1894". Najmłodszy nagrobek upamiętnia Gustawa Leidera, zmarłego 26 sierpnia 1937 roku.

42. Kęty – dom ul. Krakowska 3, d. poczta, A-588/88 z 28.11.1988 (B) [A-868/M]

Murowany, dwukondygnacyjny budynek dawnej poczty konnej z oficyną i stajnią, wzniesiony w 1790 r., przykryty mansardowym dachem, o symetrycznej pięcioosiowej elewacji ze zryzalitowaną osią centralną i późnobarokowym wystrojem architektonicznym.

43. Kęty – kościół parafialny p.w. św. Małgorzaty i Katarzyny, cmentarz przykościelny, drzewostan, ogrodzenie, ul. Adama Mickiewicza 4, A-462 z 24.11.1986 (B) [A-860/M]

Powstały w XVII w. w stylu barokowy. Na planie krzyża łacińskiego, z pseudotranseptem, bazylikowy, prezbiterium niższe od nawy z sygnaturką. Od północy i południa przylegają do kościoła kaplice. Bryła kościoła zwieńczona wieżą z barokowym hełmem. Pierwszy drewniany kościół miał być wzniesiony około 1200 roku przy tworzącej się osadzie z fundacji księcia Mieczysława. Prawdopodobnie spalony przez Tatarów w 1241 roku, został odbudowany z kamienia o ciężkich, masywnych, grubych murach, od południa z dwoma oknami nawiązującymi do stylu gotyckiego. W wyniku najazdu szwedzkiego 25 VI 1657 roku Kęty poniosły dotkliwe straty – spłonęły dwa drewniane kościoły (św. Krzyża i WW Świętych) oraz kościół parafialny, który został odbudowany w ciągu 7 lat w stylu barokowym na wzór włoski z dwiema wieżami przyległymi do fasady zachodniej i parą bocznych kaplic. Odtąd nowo wzniesiona świątynia jest pod wezwaniem dwóch patronek: św. Małgorzaty i św. Katarzyny.¹¹

¹¹ Źródło: <https://zabytek.pl/pl/obiekty/g-233938>

44. Budynek mieszkalno-usługowy, ob. Muzeum, Rynek 16, A-567/94 z 4.10.1994 (B) [A-865/M] Kamienica z I poł. XIX w., murowana i tynkowana, dwukondygnacyjna, o pięcioosiowej asymetrycznej fasadzie z prostą dekoracją architektoniczną.

45. Malec - średniowieczny gródek stożkowaty otoczony stawem, A-447/86 z 02.04.1986(B) - przekazano do rej. C (zabytek archeologiczny). Ślady fundamentów średniowiecznego zamku (warowni) rozebranego na rozkaz króla Kazimierza Jagiellończyka. Likwidacja zamku miała uniemożliwić wykorzystywanie go do celów rozbójniczych. Podczas sondażowych badań wykopaliskowych przebadano powierzchnię około 50 m². Stożek zbudowany jest z białozółtego utworu lessopodobnego, sprawiającego wrażenie układu naturalnego, co świadczy o wykorzystaniu pod budowę gródka naturalnej formy terenu. Znalezione niewielką ilość ceramiki późnośredniowiecznej, fragment kafla renesansowego, nieliczne kości zwierzęce oraz dużą ilość przepalanej polepy z odciskami konstrukcji drewnianych. Materiał ten można datować na XV-XVI w. Na stoku południowo-zachodnim, tuż pod powierzchnią stawu, poniżej warstwy kulturowej, wystąpiła 20-30-centymetrowa warstwa przepalanej gliny z fragmentami spalonych belek. Wskazuje to na zniszczenie obiektu lub jego części w wyniku gwałtownego pożaru. Stosunkowo liczny materiał zabytkowy w tej warstwie pozwala datować katastrofę na XIV-XV w. W rowie sondażowym w partii południowozachodniej, najsilniej zniszczonej, odsłonięto relikty kamiennej zabudowy gródka. Mury, grubości 70-80 cm, były zbudowane z otoczków i kamienia łamanego na zaprawie wapiennej, z niewielkim dodatkiem cegły palcówki. Odkryto w nich fragment węgara otworu drzwiowego. Odsłoniętą budowlę z racji jej usytuowania można interpretować jako budynek bramny, do którego prowadził najprawdopodobniej pomost drewniany od strony dzisiejszej wsi.¹²

¹² Bożena Chorąży, Bogusław Chorąży. Malec, st. 4, gm. Kęty, woj. bielskie, AZP 105-50/3. Informator Archeologiczny : badania 30, 268-269. 1996 r.

GMINA OSIEK

Kościół pw. Św. Andrzeja w trakcie prac wymiany gontu nad sobotami

46. Osiek – kościół drewniany pw. św. Andrzeja, obok posesji. Starowiejska 142, A-1 z 26.03.1968, A-292/78 z 19.04.1978(B) [A-954/M]

Powstały w latach 1538–1549, Jest budynkiem orientowanym, wykonanym w konstrukcji zrębowej, jedynie wieża wykonana jest w konstrukcji słupowo-ramowej. Prezbiterium zamknięte wielobocznie, jest niższe i węższe od nawy, od północy przylega zakrystia. Nawa na planie zbliżonym do kwadratu. Wszystko przykryte gontem. Dwukalenicowy dach zwieńczony cebulastą sygnaturką. Wnętrze kościoła udekorowane zostało malowidłami w okresie gotyku, renesansu i baroku, a wyposażenie wykonano przed zamknięciem świątyni w 1906 r. W rokokowym ołtarzu głównym znajduje się obraz Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny, a powyżej obraz św. Andrzeja Apostoła, patrona świątyni. Na północnej ścianie prezbiterium umieszczona jest XVIII-wieczna ambona w kształcie piotrowej łodzi. W prawym ołtarzu bocznym mieści się XVII-wieczny obraz św. Karola Boromeusza, a w lewym Matki Bożej Piekarskiej.

Na stropie wieży umieszczono malowidło Archanioła Michała zabijającego szatana. W kryptach znajdują się groby byłych właścicieli Osieka: Bethmanów, Laryszów i Rudzińskich.

47. Osiek – pałac, oficyny, park, ul. Zamkowa 3, A-389 z 17.11.1972, aktualizacja A 278/78 z 27.02.1978 oraz A-726/97 z 27.08.1997 [A-955/M]

Wiadomo, że w 1784 roku majątek został zakupiony przez barona Karola Wacława Larischa. Choć przypuszcza się, że dwór istniał zdecydowanie wcześniej. Baron przekształcił pałac na stylistykę klasycystyczną. Jednak gruntowną przebudowę zabytku wykonał syn barona Karol Józef Larisch. Miało to miejsce przed 1840 r. według projektów Franciszka Marii Lanciego. Do końca XIX wieku był w posiadaniu rodziny Larischów. Jest to obiekt dwukondygnacyjny o potężnej cebulastej wieży, całość utrzymana w stylistyce arabskiej z elementami neogotyku angielskiego. Ściany i sufity wnętrza są pokryte bardzo precyzyjną dekoracją w stylu arabskim. W sali balowej, zwanej Salą Mauretańską, znajdują się arabeski i wejścia z zamkniętym łukiem ozdobione motywem muszli. Pałac otoczony jest parkiem krajobrazowym z klasycystycznymi i neogotyckimi zabudowaniami mieszkalnymi i gospodarczymi, w tym neogotycką oficyną z okrągłą basztą z 1843 roku.

48. Osiek – młyn, ul. Główna 2, [A-1315/M] z 12.11.2012

Dawna papiernia, wzniesiona na przełomie XVIII/XIX w., w późniejszym okresie funkcjonowała jako młyn. Przebudowana po 1920 roku.

49. Głębowice – kościół pw. NPM z Góry Karmelu z otoczeniem w obrębie ogrodzenia, drzewostanem i aleją dojazdową od strony wschodniej, Aleja Grunwaldzka, A-71 z 9.12.1968 i aktualizacja A-294/78 z 20.04.1978.

Powstały w 1518 roku. Posiada późniejsze dobudówki, kruchta wzniesiona w 1924 r., prezbiterium z kaplicami dokończono w 1931 roku. Drewniany, częściowo murowany w okolicy prezbiterium. Korpus drewniany o konstrukcji zrębowej, szalowany pionowo. Nawa kościoła jest drewniana, o konstrukcji zrębowej ze ścianami oszalowanymi pionowo z listowaniem, natomiast prezbiterium z przylegającymi kaplicami jest murowane. W słup bramy ogrodzenia świątyni została wmurowana kamienna płyta nagrobna Jakuba Gierałtowskiego (zm. 1546 r.). Płaskorzeźba (na zdjęciu) przedstawia rycerza w zbroi, z mieczem i tarczą. Do 1854 r. znajdowała się na zewnętrznej ścianie kaplicy kościoła M. B. Szkaplerznej w Głębowicach. Jest to jedna z najstarszy płyt nagrobnych na ziemi małopolskiej.

50. Głębowice – pałac, park, ul. Zamkowa, 200 m od skrzyżowania z ul. Oświęcimską po prawej str., A-239 z 17.03.1954), A-295/78 z 20.04.1978(B)

Miejscowość od roku 1824 należała do radcy królewskiego hrabiego Carla Poutalesa. Po zakupie ziemi powstał pałac w Głębowicach. Po zakończeniu II wojny światowej budynek został sprywatyzowany. Był masywny, na planie w kształcie litery „U”, trzykondygnacyjny. Posiadał duży owalny salon, trzytraktowy. Bogato zdobiony od zewnątrz. Do zespołu wchodzi park. Obecnie w ruinie.

GMINA POLANKA WIELKA

51. Polanka Wielka, Kościół pw. św. Mikołaja, otoczenie, drzewostan, ul. Polna 1, A-117 z 30.12.1961 (st. rej. Nr 726), aktualizacja A-280/78 z 20.03.1978 (B) [A 977/M]

Powstały w I poł. XVI w., przebudowany po ok. 100 latach w 1658 r. w stylu barokowym. Obiekt drewniany o konstrukcji zrębowej, ściany szalowane pionowo. Kościół przykryty dachem o jednej kalenicy, dwuspadowy, znajduje się na nim sygnaturka z pozorną latarnią. Zwieńczony jest wieżą o konstrukcji słupowo ramowej, jej ściany szalowane są pionowo i poziomo, ma kopulasty kształt dachu.

52. Polanka Wielka, Zespół pałacowo-parkowy: pałac, dwie oficyny, spichlerz, bud. gosp., park, ul. Pałacowa 1, A-408/82 z 12.04.1982 (B) [A-976/M]

Obiekt wybudowany najprawdopodobniej w I poł. XVII w. W 1769 r. odbył się remont z inicjatywy Kacpra Cieńskiego. Nastąpiło wtedy rozbudowanie pałacu i nadanie nowej stylistyki barokowej. Kolejna przebudowa miała miejsce w 1850 r. z inicjatywy Apolinara Cieńskiego. Następne zmiany nastąpiły w 1909 r., kiedy to dostawiono drewniane galerie do tylnej elewacji. Budynek jest murowany i otynkowany, jego główna część jest prostokątna, skrzydła kwadratowe, a łączniki prostokątne, dwukondygnacyjny, kryty dachem łamanym, przykrytym blachą. Fasada 17-osiova, o części środkowej 5-osiowej. Wokół park.

GMINA PRZECISZÓW

53. Przeciszów – kościół pw. św. Jana Chrzciciela, ogrodzenie, otoczenie, drzewostan, ul. Szkolna 24, A-256 z 29.03.1971, aktualizacja A-284/78 z 24.03.1978 (B) [A-988/M]
Powstały w latach 1816-1823 według projektu Józefa Heintzego. Budynek murowany, jednonawowy, w stylistyce neobarokowej, zwieńczony kwadratową wieżą.

GMINA ZATOR

54. Graboszyce – kościół pw. św. Andrzeja, ul. Św. Andrzeja, otoczenie, drzewostan, A-282 z 26.06.1961 oraz A-505 z 19.06.1987 (zmiana decyzji A-79/M)

Powstały ok. 1585 r., stale rozbudowywany. W przeciągu 100 lat zwieńczony wieżą, która uległa podwyższeniu w XVIII w. Jest orientowany, drewniany o konstrukcji ramowo-słupowej, prezbiterium węższe, o konstrukcji zrębowej, Nawa kryta osobnym dachem, jest na niej sygnaturka. Wieża ma kopulasty hełm.

55. Graboszyce – zespół dworski, ul. Szlachecka 1, A-501/88 z 2.05.1988 (B) [A 833/M]

Budynek dworu został przebudowany ok. 1584 roku przez Dziwisza Brandysa. Powstał na miejscu wcześniejszego obiektu. Murowany, na planie prostokąta, kryty dachem czterospadowym. Fasada sześciosiowa, z asymetrycznie umieszczonym ryzalitem, a tam kamienna attyka. W elewacji tylnej ryzalit z drugim wejściem do budynku. Zachowane kamienne obramienia okien. Otoczony suchą fosą. W pobliżu zabytku fragmenty parku krajobrazowego i pozostałości zabudowań gospodarczych.

56. Grodzisko – grodzisko wczesnośredniowieczne, A-583/88 z 16.11.1988 oraz A-729/98 z 22.04.1998 (B) [A-834/M]

Prace badawcze prowadzone przez Panią Annę Tyniec wskazały datację grodziska na X-XI w. Choć istnieją również ślady starszego warownego grodziska z okresu kultury łużyckiej, czyli z lat 1300-1100 p.n.e. Zewnętrzna część fortyfikacji powstała zapewne nie wcześniej niż w końcu II fazy wczesnego średniowiecza.

Za upadek grodu uważa się najazd Tatarów w roku 1241.

57. Palczowice - Kościół drewniany pw. św. Jakuba Młodszego, ul. Św. Jakuba, A-113 z 28.02.1969 oraz A-287/78 z 30.03.1978 (B)[A-967/M]

Powstały w 1894 r. w miejscu nieistniejącego kościoła z XV wieku. Odnowiony w 1965 roku. Jest orientowany, zwieńczony wieżą, o konstrukcji słupowo-ramowej. Kryty dachem dwuspadowym, dwukalenicowym, przykrytym gontem.

58. Rudze – dwór, park, ul. Dworska 13, A -396 z 17.11.1972, aktualizacja. A-282/78 z 21.03.1978 (B) [A-1000/M]

Powstały w II poł. XVIII w. dzięki Janowi Bibersteinowi Starowieyskiemu. Budynek na planie prostokąta, murowany, otynkowany, na potężnych fundamentach. Posiada trzy ryzality, jeden od strony ogrodu pozostałe frontowe.

59. Zator – układ urbanistyczny, A-482 z 25.02.1987 (B) [A-1180/M]

Sięga metryką do średniowiecza, ukształtowany w XIV w. Obecny kształt zawdzięcza 2 lokacji, wtedy też został całkowicie ukształtowany. Układ zabudowy przy rynku jest szachownicowy. Przy rynku również znajdowała się bożnica żydowska, którą w trakcie II wojny światowej zniszczyli ją hitlerowcy.

60. Zator – kościół pw. Świętych Wojciecha i Jerzego, Plac Kościuszki 3, A-162 z 15.01.1970, aktualizacja A-299/78 z 20.04.1978 [A-1156/M]

Stary kościół z 1393 r., powstały na miejscu wcześniejszego z 1292 roku. Wielokrotnie przebudowywany i regotyzowany po wojnie. Jego przebudowa miała miejsce w 1766 roku. Przywrócenie stanu gotyckiego w latach 1956-1961 oraz 1968-1973.

61. Zator – wozownia /oficyna, Plac Kościuszki 4 [A-1620/M] z dnia 17.05.2022 r.

Budynek wozowni powstał, jak informuje umieszczona na frontowej połaci dachu data, w 1899 roku. Jest to obiekt ceglany, tynkowany, częściowo podpiwniczony, piętrowy. Budynek wzniesiono na rzucie prostokąta, z cegły i nakryto dwuspadowym dachem konstrukcji stolcowo-wieszarowej, krytym dachówką ceramiczną. Aktualny wygląd obiektu jest wynikiem przebudowy. Pomimo modernizacji zachowana jest bryła i dziewiętnastowieczne mury obwodowe z oryginalnej sygnowanej cegły.

62. Zator – pałac, otoczenie, park tarasowy, oficyna (tzw. „portierówka”), brama z fragmentem muru obwodowego, Plac Kościuszki 1, A-397 z 02.12.1972, aktualizacja. A-300/78 z 20.04.1978 (B) [A-1181/M]

Początkowy zamek powstał w XV w. i miał wyraźne cechy obronne. Był siedzibą książąt zatorskich. W roku 1778 został kupiony przez Duninów, wtedy też został przebudowany. Inni właściciele dóbr to: Poniatowscy, Tyszkiewiczowie, Wąsowiczowie, Potoccy. Dla tych ostatnich w częściowej odbudowie zabytku pracował Franciszek Maria Lanci, który nadał charakter neogotycki budynkowi. W okresie po II wojnie światowej sprywatyzowany. W latach 1964-1973 przeszedł kapitalny remont.

8.2. Zabytki nieruchome wpisane do Gminnych Ewidencji Zabytków.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na gminy obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków. Artykuł 22, punkt 4 mówi: Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Gminna ewidencja zabytków jest narzędziem pomocnym przy realizacji zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska. Od 2020 r. w Powiecie Oświęcimskim sumarycznie ubyło 15 wpisów. Głównie ze względu na przebudowę lub utratę obiektu w terenie.

Aktualnie w gminnych ewidencjach zabytków w Powiecie Oświęcimskim figuruje łącznie 1046 obiektów¹³. Najwięcej z nich (339) znajduje się na terenie gminy Kęty, a najmniej (33) na terenie gminy Polanka Wielka. Wśród zabytków wpisanych do gminnych ewidencji dominują budynki - głównie mieszkalne, drugą grupę stanowią kapliczki oraz obiekty sakralne.

Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w Gminnych Ewidencjach Zabytków

Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w Gminnych Ewidencjach Zabytków

Lp.	Obiekt	Gmina	Miejscowość	Adres
1	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 12b
2	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 12c
3	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 16
4	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 20
5	Budynek dawnej Szkoły	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Kosynierów 8 – obecnie 20
6	Dom w zespole osiedla robotniczego Nowa Kolonia	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Nowa Kolonia nr 1
7	Dom w zespole osiedla robotniczego Nowa Kolonia	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Nowa Kolonia nr 2
8	Dom w zespole osiedla robotniczego Nowa Kolonia	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Nowa Kolonia nr 3
9	Dom w zespole osiedla robotniczego Nowa Kolonia	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Nowa Kolonia nr 4

¹³ Stan na wrzesień 2024 r.

85

10	Dom w zespole osiedla robotniczego Nowa Kolonia	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Nowa Kolonia nr 5
11	Dom w zespole osiedla robotniczego Nowa Kolonia	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Nowa Kolonia nr 6
12	Dom w zespole osiedla robotniczego Nowa Kolonia	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Nowa Kolonia nr 7
13	Dom w zespole osiedla robotniczego Nowa Kolonia	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Nowa Kolonia nr 8
14	Dom w zespole osiedla Kolonia Urzędnicza	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Parkowa nr 2/ul. Matejki nr 1
15	Dom w zespole osiedla Kolonia Urzędnicza	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Parkowa nr 4/ul. Matejki nr 3
16	Dom w zespole osiedla Kolonia Urzędnicza	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Parkowa nr 6/ul. Matejki nr 5
17	Dom w zespole osiedla Kolonia Urzędnicza	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Sienkiewicza nr 1/ul. Matejki nr 3
18	Dom w zespole osiedla Kolonia Urzędnicza	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Sienkiewicza nr 3/ul. Matejki nr 4
19	Dom w zespole osiedla Kolonia Urzędnicza	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Sienkiewicza nr 5/ul. Matejki nr 6
20	Dom w zespole osiedla Kolonia Urzędnicza	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Sienkiewicza nr 7/ul. Matejki nr 8
21	Krzyż	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Kościuszki/ul. Leśna
22	Kapliczka – krzyż z figurą św. Anny Samotrzcę	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Nazieleńce/ul. św. Anny
23	Kapliczka krzyż	Brzeszcze	Brzeszcze	u. Ofiar Oświęcimia/ul. Przecieszńska
24	Kapliczka – figura Chrystusa	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Ofiar Oświęcimia 87
25	Kapliczka – krzyż. Na tzw. Tyrnówce	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Piastowska 4a
26	Kapliczka	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Nazieleńce/ul. Łabędzia
27	Nagrobek Kamila Dominika dr Gherii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Sobieskiego/ul. Dąbrowskiego/ul. Ofiar Oświęcimia (cmentarz komunalny)
28	Pomnik ku czci poległych w walce z faszyzmem	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Kościuszki (park miejski)
29	Pomnik ku czci ofiar podbozu Jawischowitz	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Dworcowa (park)
30	Kamienny słup graniczny	Brzeszcze	Brzeszcze	
31	Kapliczka	Brzeszcze	Jawiszowice	ul. Bielska
32	Kapliczka	Brzeszcze	Jawiszowice	ul. Jaźnik
33	Kapliczka	Brzeszcze	Jawiszowice	ul. Mostowa
34	Kapliczka	Brzeszcze	Jawiszowice	ul. Olszyny 58
35	Kapliczka	Brzeszcze	Jawiszowice	ul. Olszyny/ul. św. Marcina
36	Kapliczka	Brzeszcze	Jawiszowice	ul. Poczтовая 24
37	Kościół parafialny p.w.św. Marcina z Tours	Brzeszcze	Jawiszowice	ul. św. Marcina 1

POWIAT OŚWIĘCIMSKI

38	Kaplica południowo – wschodnia w ogrodzeniu kościelnym	Brzeszcze	Jawiszowice	ul. św. Marcina 1
39	Kaplica południowo – zachodnia w ogrodzeniu kościelnym	Brzeszcze	Jawiszowice	ul. św. Marcina 1
40	Kaplica północno - wschodnia w ogrodzeniu kościelnym	Brzeszcze	Jawiszowice	ul. św. Marcina 1
41	Kaplica północno – zachodnia w ogrodzeniu kościelnym	Brzeszcze	Jawiszowice	ul. św. Marcina 1
42	Figura Najświętszego Serca Pana Jezusa	Brzeszcze	Jawiszowice	ul. św. Marcina 1
43	Zespół modernistycznej zabudowy przemysłowej (cechownia, nadszymba szybu Andrzej III, sortownia, budynki zespołu sprzedaży węgla wraz z wieżą zasypową oraz system pomostów transportowych pomiędzy szybem Andrzej III a sortownią usytuowane na terenie Kopalni Węgla Jawiszowice)	Brzeszcze	Jawiszowice	Jawiszowice, dawny Ruch II KWK Brzeszcze
44	Kapliczka – krzyż przydrożny	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Długa 25
45	Kapliczka – krzyż przydrożny	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Wyzwolenia 25
46	Dom	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Graniczna 17
47	Dom	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Graniczna 25
48	Dom	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Graniczna 27
49	Dom	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Graniczna 45
50	Dom	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Jodłowa 4
51	Dom	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Jodłowa 30
52	Dom	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Sadowa 5-7
53	Dom	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Sadowa 24
54	Dom	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Wyzwolenia 26
55	Szkoła	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Wyzwolenia 54
56	Dom	Brzeszcze	Przecieszyn	ul. Fredry 2
57	Figura przydrożna z posągami św. Jana Nepomucena	Brzeszcze	Skidziń	ul. Wypoczynkowa
58	Dwór obok budynek mieszkalny	Brzeszcze	Skidziń	ul. Piwna
59	Budynek gospodarczy 1 w zespole folwarcznym obok budynek warsztatowo - biurowy	Brzeszcze	Skidziń	ul. Piwna 3
60	Dom	Brzeszcze	Skidziń	ul. Ślepa naprzeciwko nr 7
61	Dom	Brzeszcze	Skidziń	ul. Wypoczynkowa 7
62	Dom	Brzeszcze	Skidziń	ul. Wypoczynkowa 34
63	Dom	Brzeszcze	Skidziń	ul. Wypoczynkowa 64
64	Krzyż przydrożny z wizerunkiem Chrystusa Ukrzyżowanego	Brzeszcze	Wilczkowice	ul. Oświęcimska 98
65	Dom	Brzeszcze	Wilczkowice	ul. Rączki 7
66	Kapliczka – krzyż przydrożny	Brzeszcze	Zasole	ul. Jasna
67	Dom	Brzeszcze	Zasole	ul. Gołębia 6
68	Dom	Brzeszcze	Zasole	ul. Kostka Jagiełły 7
69	Dom	Brzeszcze	Zasole	ul. Wypoczynkowa 59
70	Kościół parafialny pw. św. Urbana	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Kościelna 2

71	Łaźnia i latarnia obozowa podobozu Jawischowitz	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Dworcowa (park)
72	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 1
73	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 2
74	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 3
75	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 4
76	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 5
77	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 7
78	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 8
79	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 9
80	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 12
81	Dom w zespole osiedla robotniczego Starej Kolonii	Brzeszcze	Brzeszcze	ul. Górnicza nr 12a
82	Kapliczka przy ul. Kościuszki	Chełmek	Chełmek	Przy skrzyżowaniu ul. Krakowskiej i Kościuszki
83	Kapliczka przy skrzyżowaniu ul. Krasińskiego i Jagiellońskiej	Chełmek	Chełmek	ul. Jagiellońska przy posesji nr 57
84	Kapliczka	Chełmek	Chełmek	ul. Mickiewicza naprzeciw budynku przy ul. Mickiewicza 7
85	Krzyż przydrożny	Chełmek	Chełmek	ul. Bolesława Chrobrego przy budynku nr 48
86	Kościół Parafialny p. w. NMP Królowej Polski w Chełmku	Chełmek	Chełmek	ul. Słowackiego 13A
87	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Głogowa 2
88	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Głogowa 4
89	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Głogowa 6
90	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Topolowa 1
91	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Topolowa 2
92	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Topolowa 3
93	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Topolowa 4
94	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Topolowa 5

95	Osiedle fabryczne, ob. siedziba Związku Emerytów i Rencistów	Chełmek	Chełmek	ul. Topolowa 6
96	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Topolowa 7
97	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Klonowa 1
98	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Klonowa 2
99	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Klonowa 3
100	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Klonowa 4
101	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Klonowa 6
102	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Klonowa 8
103	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Klonowa 10
104	Osiedle fabryczne, ob. budynek mieszkalny	Chełmek	Chełmek	ul. Klonowa 12
105	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Bolesława Chrobrego 10
106	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Bolesława Chrobrego 12
107	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Bolesława Chrobrego 21
108	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Bolesława Chrobrego 25
109	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Bolesława Chrobrego 26
110	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Bolesława Chrobrego 38
111	Chałupa	Chełmek	Chełmek	ul. Bolesława Chrobrego 43
112	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Bolesława Chrobrego 76
113	Rozlewnia wód, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy	Chełmek	Chełmek	ul. Bolesława Chrobrego 81
114	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Dąbrowskiej 1
115	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Mickiewicza 1
116	Warsztat	Chełmek	Chełmek	ul. Mickiewicza 20
117	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Mickiewicza 20
118	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Mickiewicza 35
119	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Krakowska 14
120	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Piastowska 5
121	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Piastowska 9
122	Dom, ob. Komisariat Policji	Chełmek	Chełmek	ul. Piastowska 16
123	Dom, ob. poczta	Chełmek	Chełmek	ul. Piastowska 24
124	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Piastowska 25
125	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Piastowska 42
126	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Słowackiego 2
127	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Słowackiego 8
128	Dom	Chełmek	Chełmek	ul. Zygmunta Starego 8
129	Zespół Kościoła Parafialnego p. w. Trójcy Przenajświętszej	Chełmek	Bobrek	ul. Księżnej Ogińskiej 6

130	Kaplica cmentarna przy Kościele Parafialnym	Chełmek	Bobrek	ul. Księżnej Ogińskiej 6
131	Ogrodzenie kościoła w zespole Kościoła Parafialnego p. w. Trójcy Przenajświętszej	Chełmek	Bobrek	ul. Księżnej Ogińskiej 6
132	Kartusz w ogrodzeniu kościoła w zespole Kościoła Parafialnego p. w. Trójcy Przenajświętszej	Chełmek	Bobrek	ul. Księżnej Ogińskiej 6
133	Plebania przy Kościele Parafialnym p. w. Trójcy Przenajświętszej	Chełmek	Bobrek	ul. Księżnej Ogińskiej 6
134	Pałac Sapiechów	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska 2
135	Oficyna przy pałacu	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska 2
136	Park - zespół podworski	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska 2
137	Obelisk w parku dworskim przy pałacu Sapiechów	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska 2
138	Lodownia przy pałacu Sapiechów	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska 2
139	Spichlerz podworski w Zespole Nadleśnictwa	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska w pobliżu budynku nr 7
140	Figura Assunty przy Kościele Parafialnym	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska przy skrzyżowaniu ul. Nadwiślańskiej i ul. Księżnej Ogińskiej
141	Kaplica	Chełmek	Bobrek	ul. Długa w pobliżu budynku nr 23
142	Dom w Zespole Nadleśnictwa, ob. dom	Chełmek	Bobrek	ul. Długa 1
143	Dom	Chełmek	Bobrek	ul. Długa 22
144	Budynek sierocińca, ob. Dom Pomocy Społecznej	Chełmek	Bobrek	ul. Księżnej Ogińskiej 2
145	Budynek w Zespole Sierocińca, ob. Dom Pomocy Społecznej	Chełmek	Bobrek	ul. Księżnej Ogińskiej 2
146	Budynek w Zespole Sierocińca, ob. Dom Pomocy Społecznej	Chełmek	Bobrek	ul. Księżnej Ogińskiej 2
147	Budynek w Zespole Sierocińca, ob. Dom Pomocy Społecznej	Chełmek	Bobrek	ul. Księżnej Ogińskiej 2
148	Szkołka zadrzewiania w Zespole Sierocińca, ob. dom	Chełmek	Bobrek	ul. Księżnej Ogińskiej 4
149	Oficyna dworska, ob. budynek mieszkalno-usługowy, poczta	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska 5
150	Dom Zespół Nadleśnictwa	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska 7
151	Stodoła Podworska w Zespole Nadleśnictwa	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska w pobliżu budynku nr 7
152	Składzik (lamus) w Zespole Nadleśnictwa, ob. budynek prywatny	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska (naprzeciw budynku nr 7)
153	Budynek Biurowy w Zespole Nadleśnictwa, ob. budynek prywatny	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska (naprzeciw budynku nr 7)
154	Magazyn w Zespole Nadleśnictwa, ob. budynek prywatny	Chełmek	Bobrek	ul. Nadwiślańska (naprzeciw budynku nr 7)
155	Dom	Chełmek	Bobrek	ul. Podkomorska 2
156	Dom	Chełmek	Bobrek	ul. Spacerowa 6

157	Dom	Chełmek	Bobrek	ul. starowiejska 25
158	Kaplica	Chełmek	Gorzów	ul. Gorzowska (naprzeciw domu nr 33)
159	Klub Rolnika, ob. sklep	Chełmek	Gorzów	ul. Gorzowska 8
160	Dom	Chełmek	Gorzów	ul. Małowy 24
161	Dom	Chełmek	Gorzów	ul. Oświęcimska 31
162	Szkoła, ob. Wiejski Dom Kultury	Chełmek	Gorzów	ul. Szkolna 5
163	Dom	Chełmek	Gorzów	ul. Szkolna 23
164	Warsztat, ob. budynek gospodarczy	Chełmek	Gorzów	ul. Szkolna 46
165	Dom	Chełmek	Gorzów	ul. Źródłana 4
166	Cmentarz parafialny; 2 poł. XIX wieku	Kęty	Bielany	
167	Kapliczka kubaturowa; XIX wiek	Kęty	Bielany	
168	Kościół p.w. Św. Macieja Apostoła; 1826-1833 r.	Kęty	Bielany	
169	Kapliczka słupowa; XIX wiek	Kęty	Bielany	
170	Budynek mieszkalny; Lata 30. XX wieku	Kęty	Bielany	ul. Kęcka 35
171	Kapliczka; poł. XX wieku	Kęty	Bielany	
172	Kapliczka; poł. XX wieku	Kęty	Bielany	
173	Piwniczka; XIX/XX wiek	Kęty	Bielany	
174	Kapliczka kubaturowa; 2 poł. XIX wieku	Kęty	Bielany	ul. Kwiatowa
175	Budynek mieszkalny; 1947 r.	Kęty	Bulowice	ul. Stara Droga 61
176	Budynek mieszkalny; 1883 r.	Kęty	Bulowice	ul. Stara Droga 181
177	Budynek mieszkalny; 1900 r.	Kęty	Bulowice	ul. Stara Droga 219
178	Cmentarz rzymsko-katolicki "stary"; 2 lub 3 ćw. XIX wieku	Kęty	Bulowice	
179	Kapliczka słupowa; 1864 r.	Kęty	Bulowice	ul. Stara Droga
180	Kapliczka słupowa z figurą Matki Boskiej ; 1882 r.	Kęty	Bulowice	ul. Stara Droga
181	Budynek mieszkalny; 1908 r.	Kęty	Bulowice	ul. Bielska 24
182	Budynek mieszkalny; 1900 r.	Kęty	Bulowice	ul. Bielska 154
183	Budynek mieszkalny; 1970 r.	Kęty	Bulowice	ul. Bielska 160
184	Budynek mieszkalny; 1889 r.	Kęty	Bulowice	ul. Bielska 202
185	Budynek mieszkalny; 1950 r.	Kęty	Bulowice	ul. Bielska 235
186	Budynek mieszkalny; 1874 r.	Kęty	Bulowice	ul. Bielska 279
187	Cmentarz parafialny; 1903 r.	Kęty	Bulowice	ul. Bielska
188	Kaplica kubaturowa k. cmentarza; 1881 r.	Kęty	Bulowice	
189	Kościół Św. Wojciecha z 1817 r., sygnaturka z 1835 r., hełm wieży z 1859 r.	Kęty	Bulowice	ul. Bielska nr rej. zab. A 690/M
190	Plebania; 1844 r.	Kęty	Bulowice	ul. Bielska
191	Budynek gospodarczy w zespole folwarcznym; 2 poł. XIX wieku	Kęty	Bulowice	
192	Budynek gospodarczy w zespole folwarcznym; 1935 r.	Kęty	Bulowice	
193	Rządówka w zespole folwarcznym; 1920 r.	Kęty	Bulowice	
194	Seminarium; 1934-1935 r.	Kęty	Bulowice	ob. Państwowy Dom Pomocy Społecznej
195	Budynek mieszkalny; pocz. XX wieku	Kęty	Bulowice	ul. Krakowska 6

196	Budynek mieszkalny; 1920/1930 r.	Kęty	Bulowice	ul. Krakowska 43
197	Kapliczka słupowa; 2 poł. XIX wieku	Kęty	Bulowice	ul. Krakowska 43
198	Budynek mieszkalny; poł. XIX wieku	Kęty	Bulowice	ul. Krakowska 83
199	Budynek mieszkalny; 1909 r.	Kęty	Bulowice	ul. Krakowska 93
200	Budynek mieszkalny; XIX/XX wiek	Kęty	Bulowice	ul. Krakowska 89
201	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Bulowice	ul. Krakowska 134
202	Budynek mieszkalny; poł. XIX wieku	Kęty	Bulowice	ul. Krakowska 177
203	Kapliczka słupowa z figurą Matki Boskiej; pocz. XX wieku	Kęty	Bulowice	
204	Budynek gospodarczy w zespole pałacowo-parkowym; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Bulowice	
205	Budynek gospodarczy w zespole pałacowo-parkowym;	Kęty	Bulowice	
206	Budynek gospodarczy w zespole pałacowo-parkowym; 2 poł. XIX wieku	Kęty	Bulowice	
207	Pałac w zespole pałacowo-parkowym; 1882 r.	Kęty	Bulowice	
208	Park w zespole pałacowo-parkowym; poł. XIX wieku	Kęty	Bulowice	
209	Budynek mieszkalny w zespole pałacowo-parkowym folwarczny; XIX wiek	Kęty	Bulowice	
210	Budynek mieszkalny; lata 30. XX wieku	Kęty	Kęty	al. Wojska Polskiego 7
211	Budynek mieszkalny; lata 30. XX wieku	Kęty	Kęty	al. Wojska Polskiego 9
212	Budynek mieszkalny; 2 ćw. XX wieku	Kęty	Kęty	al. Wojska Polskiego 11
213	Budynek mieszkalny; 1937 r.	Kęty	Kęty	al. Wojska Polskiego 13
214	Układ urbanistyczny miasta. Ok. 1240 r. - wieś klasztorna Benedyktynów. 1277 i 1391 - prawa miejskie	Kęty	Kęty	
215	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. 3 Maja 6
216	Budynek mieszkalny; 1910-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. 3 Maja 10
217	Budynek mieszkalny; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. 3 Maja 14
218	Budynek mieszkalny; ok. 1880 r.	Kęty	Kęty	ul. 3 Maja 16
219	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. 3 Maja 34
220	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. 3 Maja 38
221	Budynek mieszkalny; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Błonie 3
222	Budynek mieszkalny; 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Błonie 7
223	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Czajki 4
224	Budynek gospodarczy w zespole folwarcznym; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Czajki
225	Budynek gospodarczy w zespole folwarcznym; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Czajki
226	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Fabryczna 24
227	Budynek mieszkalny; 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Św. Jana Kantego 3
228	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Św. Jana Kantego 4
229	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Św. Jana Kantego 15
230	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Św. Jana Kantego 20
231	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Św. Jana Kantego 31
232	Kapliczka; poł. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Kęckie Góry Południowe

233	Budynek mieszkalny; 1910-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Kęckie Góry Północne 3
234	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Kęckie Góry Północne 19
235	Budynek mieszkalny; 1910-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Kęckie Góry Północne 20
236	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Kęckie Góry Północne 23
237	Budynek mieszkalny; XIX/XX wiek	Kęty	Kęty	ul. Kęckie Góry Północne 26
238	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Kęckie Góry Północne 35
239	Cmentarz Żydowski; 1892	Kęty	Kęty	ul. Kęckie Góry Północne nr rej. zab. A 866/M
240	Kapliczka kubaturowa; 2 ćw. XX wieku	Kęty	Kęty	Kęckie Góry Północne
241	Kapliczka kubaturowa; 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	Kęckie Góry Północne
242	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Kilińskiego 3
243	Budynek mieszkalny; 3 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Klasztorna 6
244	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Klasztorna 8
245	Cmentarz i figura MBNP w zespole OO. Reformatorów; 1802 r.	Kęty	Kęty	ul. Klasztorna
246	Kaplica w zespole OO. Reformatorów; 1901 r.	Kęty	Kęty	ul. Klasztorna
247	Klasztor w zespole OO. Reformatorów; I ćw. XVIII w.	Kęty	Kęty	ul. Klasztorna
248	Kościół NPNMP w zespole OO. Reformatorów; 1705-1712 r.	Kęty	Kęty	ul. Klasztorna
249	Mur z bramkami i kapliczkami w zespole OO. Reformatorów; XVIII w.	Kęty	Kęty	ul. Klasztorna
250	Budynek mieszkalny; 1910-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Kleparz 16
251	Kapliczka; 1865 r.	Kęty	Kęty	ul. Kleparz
252	Budynek mieszkalny; 1909 r.	Kęty	Kęty	ul. św. Maksymiliana Kolbe 5
253	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. św. Maksymiliana Kolbe 13
254	Budynek mieszkalno - usługowy; 1 ćw. XX w.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 1
255	Budynek mieszkalno - usługowy; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 4
256	Budynek mieszkalny; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 9
257	Budynek mieszkalno - usługowy; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 13
258	Budynek mieszkalno - usługowy; 1 ćw. XX w.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 14
259	Budynek mieszkalny; 1912 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 17
260	Budynek mieszkalny; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 20
261	Budynek mieszkalny; 1900-1910 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 24
262	Budynek mieszkalno - usługowy; 1 ćw. XX w.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 25
263	Budynek mieszkalno - usługowy; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 27

264	Szkoła ob. Liceum Ogólnokształcące; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 29
265	Budynek mieszkalny; 1890 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 32
266	Budynek mieszkalny; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 33
267	Kapliczka kubaturowa; pocz. XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 34
268	Budynek mieszkalny; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 38
269	Budynek d. odlewni żeliwa; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 46
270	Budynek mieszkalny; ok. 1890-1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 54
271	Kapliczka słupowa; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 59
272	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 61
273	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 71
274	Kapliczka z figurą Ecce Homo; 1868 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 77
275	Budynek mieszkalny; 1900-1910 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 88
276	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 89
277	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 92
278	Budynek mieszkalny; 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 101
279	Budynek mieszkalny; 1870 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 130
280	Budynek mieszkalny; ob. Gospodarczy w zespole klasztornym SS. Kapucynek; nast. Klarysek. k. XIX w.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 6
281	Dom Kapelana w zespole klasztornym SS. Kapucynek; nast. Klarysek. K. XIX w.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 6
282	Dom Kapelana w zespole klasztornym SS. Kapucynek; nast. Klarysek. K. XIX w.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 6
283	Klasztor (skrzydło wschodnie) w zespole klasztornym SS. Kapucynek, nast. Klarysek; 1884-1892 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 6
284	Klasztor (skrzydło zachodnie) w zespole klasztornym SS. Kapucynek; nast. Klarysek; ok. 1910 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 6
285	Kościół pw. Ś. Trójcy w zespole klasztornym SS. Kapucynek, nast. Klarysek; 1884-1892 r.	Kęty	Kęty	ul. Kościuszki 6
286	Budynek mieszkalno - usługowy; poł. XIX w.	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 1
287	Poczta; ob. Budynek mieszkalno - usługowy; ok. 1781 r.	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 3
288	Budynek mieszkalny; lata 20-30-te XX w.	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 10
289	Budynek mieszkalny; 3 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 17
290	Budynek mieszkalny; 3 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 21
291	Budynek mieszkalny; 3 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 23
292	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ob. Komisariat Policji ul. Krakowska 25
293	Budynek mieszkalny; 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	ob. PGNiG ul. Krakowska 27-29
294	Budynek mieszkalny; XIX/XX wiek	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 31
295	Budynek mieszkalny; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 33
296	Budynek mieszkalny; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 40
297	Budynek mieszkalny; ok. 1900-1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 42

298	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 46
299	Budynek mieszkalny; pocz. XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 47/49
300	Budynek mieszkalny; 2 poł. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 48
301	Budynek mieszkalny; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 50
302	Budynek mieszkalny; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 63
303	Budynek mieszkalny; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 78
304	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 84/86
305	Budynek mieszkalny; ok. 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 89
306	Budynek mieszkalny; ok. 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 93/95
307	Budynek mieszkalny; XIX/XX wiek	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 102
308	Strzelnica; Lata 30. XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Krakowska 96
309	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Królickiego 4
310	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Legionów 24
311	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Legionów 30
312	Budynek mieszkalny; I poł. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 1
313	Kino Hejnał ob. Przedszkole; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 6
314	Ochotnicza Straż Pożarna; Lata 30. XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 10
315	Budynek mieszkalno-usługowy; 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 17
316	Budynek mieszkalno-usługowy; pocz. XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 19
317	Budynek mieszkalny; 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 20
318	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 23
319	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 29
320	Budynek mieszkalny; ok. 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 35
321	Budynek mieszkalny; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 36
322	Budynek mieszkalny; ok. 1900-1910 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 37
323	Kapliczka słupowa; III ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza za 38
324	Budynek mieszkalny; 1900-1910 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 43
325	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 54
326	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 60
327	Kapliczka słupowa; 1889 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza przy 65
328	Budynek mieszkalny; 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 68
329	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 84
330	Budynek mieszkalny; ok. 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 86
331	Budynek mieszkalny; IV ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 94
332	Budynek mieszkalny; ok. 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza 98
333	Cmentarz Komunalny; 1795; XIX; XX wiek	Kęty	Kęty	ul. Cmentarna nr rej. zab. A-864/M
334	Kapliczka (cmentarz choleryczny); 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza
335	Kościół p.w. Św. Jana Kantego; 1648 r.; 1715 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza
336	Kościół par. p.w. Św. Katarzyny i Małgorzaty; 1657-1661 r.	Kęty	Kęty	ul. Mickiewicza

337	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Ogrodowa 9
338	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Partyzantów 7
339	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Partyzantów 23
340	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Partyzantów 25
341	Kapliczka; III ćw. XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Partyzantów 36A
342	Budynek mieszkalno-usługowy; ok. 1910 r.	Kęty	Kęty	ul. Partyzantów 48
343	Kościół; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Partyzantów
344	Budynek mieszkalny; pocz. XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Partyzantów 32
345	Klasztor SS Zmartwychwstaniek-aleja; XIX/XX wiek	Kęty	Kęty	ul. Rajska
346	Budynek Przedszkola Klasztor SS Zmartwychwstaniek; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rajska
347	Figura św. Józefa z dzieciątkiem przy Klasztorze SS Zmartwychwstaniek; pocz. XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rajska
348	Klasztor SS Zmartwychwstaniek-aleja; pocz. XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rajska
349	Starodrzew przy Klasztorze SS Zmartwychwstaniek; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rajska
350	Budynek mieszkalny; XIX/XX wiek	Kęty	Kęty	ul. Reymonta 3
351	Budynek mieszkalny; pocz. XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Reymonta 6
352	Budynek mieszkalny; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Reymonta 10
353	Budynek mieszkalno-usługowy; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Różana 4
354	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Różana 7
355	Budynek mieszkalno-usługowy; I poł. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 1
356	Budynek mieszkalno-usługowy; II poł. XVIII wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 2
357	Budynek mieszkalno-usługowy; II poł. XVIII wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 3
358	Budynek mieszkalno-usługowy; k. XVIII wieku. Przeb. lata 30-te XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 4
359	Budynek mieszkalno-usługowy. Lata 20-te XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 5
360	Budynek mieszkalno-usługowy. Lata 30-te XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 6
361	Budynek Urzędu Miasta i Gminy Kęty; ok. 1800 r.	Kęty	Kęty	ul. Rynek 7
362	Budynek usługowy ob. Hotel; 1880-1890 r.	Kęty	Kęty	ul. Rynek 8
363	Budynek mieszkalno-usługowy; 1790; 1833; 1862 (piętro)	Kęty	Kęty	ul. Rynek 9
364	Budynek mieszkalno-usługowy; II poł. XIX wieku; przemurowany po 1945 r.	Kęty	Kęty	ul. Rynek 10
365	Budynek mieszkalno-usługowy; 2 poł. XVIII wieku; przeb. k. XIX w.	Kęty	Kęty	ul. Rynek 11
366	Budynek mieszkalno-usługowy; II poł. XVIII wieku; przemurowany po 1945 r.	Kęty	Kęty	ul. Rynek 12

367	Budynek mieszkalno-usługowy; pocz. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 13
368	Budynek mieszkalno-usługowy; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Rynek 14
369	Budynek mieszkalno-usługowy; I poł. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 15
370	Budynek mieszkalno-usługowy ob. Muzeum; 2 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 16 nr. Rej. Zab. A-865/M
371	Budynek mieszkalno-usługowy; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 17
372	Budynek Poczty; Lata 30-te XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 18
373	Budynek mieszkalno-usługowy; ok. 1910 r.	Kęty	Kęty	ul. Rynek 19
374	Budynek Sądu Rejonowego; 2 poł. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 20
375	Budynek mieszkalno-usługowy; k. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 21
376	Budynek mieszkalno-usługowy; k. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 22
377	Budynek mieszkalno-usługowy; k. XIX wieku; przebudowany po 1945	Kęty	Kęty	ul. Rynek 23
378	Budynek mieszkalno-usługowy; I poł. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 24
379	Budynek mieszkalno-usługowy; pocz. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 25/26 nr rej. zab. A-869/M
380	Budynek mieszkalno-usługowy; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Rynek 27
381	Budynek mieszkalny; Lata 30-te XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Sienkiewicza 3
382	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Sienkiewicza 5
383	Dworzec PKP; 1888 r.	Kęty	Kęty	ul. Sienkiewicza
384	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Słowackiego 7
385	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Słowackiego 8
386	Szkoła podstawowa; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 6
387	Budynek mieszkalno-usługowy; ok. 1910-1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 9
388	Budynek mieszkalny ob. Admiracji publicznej; ok 1930 r.	Kęty	Kęty	
389	Budynek mieszkalno-usługowy; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 15
390	Budynek mieszkalno-usługowy; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 18
391	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 29
392	Budynek mieszkalno - usługowy; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 23
393	Budynek mieszkalno - usługowy; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 25
394	Budynek mieszkalny; 1922 r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 26
395	Budynek mieszkalno - usługowy; k. XIX w. przebudowany po 1945 r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 27
396	Budynek mieszkalny; ok. 1900 r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 31
397	Budynek mieszkalno-usługowy; ok. 1920r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 35

398	Budynek fabryki włókienniczej Franciszka i Edwarda Zajączków oraz Karola Lankosza; ob. BEFADO; 1867 r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 19
399	Budynek fabryki włókienniczej Franciszka i Edwarda Zajączków oraz Karola Lankosza; ob. BEFADO; 1867 r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego
400	Kapliczka z figurą Jezusa upadającego pod krzyżem; 1868 r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego
401	Pomnik Grunwaldzki; 1910 r.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 6
402	UM i G Kęty; pocz. XX w.	Kęty	Kęty	ul. Sobieskiego 19
403	Budynek mieszkalny; 1 ćw. XX w.	Kęty	Kęty	ul. Staszica 6
404	Budynek mieszkalny; pocz. XX w.	Kęty	Kęty	ul. Staszica 10
405	Budynek mieszkalny; lata 1910-1930	Kęty	Kęty	ul. Staszica 13
406	Budynek mieszkalny; pocz. XX w.	Kęty	Kęty	ul. Staszica 22
407	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Szkotnia 32
408	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Szkotnia 34
409	Budynek mieszkalno - usługowy; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 9
410	Budynek mieszkalny; ok. 1910-20 r.	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 11
411	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 12
412	Budynek mieszkalny; 3 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 13
413	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 19
414	Budynek mieszkalny; pocz. XX w.	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 26
415	Budynek mieszkalny; ok. 1910-20 r.	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 29
416	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 49
417	Budynek mieszkalny; ok. 1900-10 r.	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 54
418	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 56
419	Budynek mieszkalny; ok. 1850 r.	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 72
420	Budynek mieszkalny; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 82
421	Kapliczka; ok. poł. XX w.	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 84
422	Budynek mieszkalno - usługowy; 3 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Świętokrzyska 84
423	Budynek mieszkalny; pocz. XX w.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 1
424	Budynek mieszkalno - usługowy; Lata 30-te XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 2
425	Budynek mieszkalno - usługowy; Lata 20-te XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 3
426	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 4
427	Budynek mieszkalno - usługowy; 3 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 5
428	Budynek mieszkalno - usługowy; pocz. XX w.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 9
429	Budynek mieszkalny; ok. 1900-1910 r.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 10
430	Budynek mieszkalny; lata 30-te XX wieku	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 13
431	Budynek mieszkalny; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 19
432	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 20
433	Budynek mieszkalny; k. XIX w.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 22
434	Budynek mieszkalny; ok. 1910 r.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 24
435	Budynek mieszkalny; ok. 1910-20 r.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 25

436	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 26
437	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 33
438	Budynek mieszkalny; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 35
439	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 37
440	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 48
441	Budynek mieszkalny; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 50
442	Budynek mieszkalny; lata 20-30-te XX w.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 55
443	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 57
444	Budynek mieszkalny; lata 20-30-te XX w.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 60
445	Budynek mieszkalny; ok. 1920 r.	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 63
446	Budynek mieszkalny; 4 ćw. XIX wieku	Kęty	Kęty	ul. Wszystkich Świętych 75
447	Budynek mieszkalny; ok. 1900-1910 r.	Kęty	Kęty	ul. Zielona 4
448	Budynek mieszkalny ob. Biblioteka; ok. 1900-1910 r.	Kęty	Kęty	ul. Żeromskiego 1
449	Budynek mieszkalny; ok. 1920-1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Żeromskiego 10
450	Kapliczka figura Matki Boskiej; XIX/XX wiek	Kęty	Kęty	ul. Żeromskiego 36
451	Przedszkole nr 2, ul. Żeromskiego; ok. 1935 r.	Kęty	Kęty	ul. Szkolna 5
452	Budynek mieszkalny; lata 30-te XX w.	Kęty	Kęty	ul. Żwirki i Wigury 1
453	Budynek mieszkalny; lata 30-te XX w.	Kęty	Kęty	ul. Żwirki i Wigury 3
454	Budynek mieszkalny; lata 1920-1930	Kęty	Kęty	ul. Żwirki i Wigury 4
455	Budynek mieszkalny; lata 1920-1930	Kęty	Kęty	ul. Żwirki i Wigury 10
456	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Żwirki i Wigury 16
457	Budynek mieszkalny; lata 1920-1930	Kęty	Kęty	ul. Żwirki i Wigury 21
458	Budynek mieszkalny; ok. 1930 r.	Kęty	Kęty	ul. Żwirki i Wigury 27
459	Budynek gospodarczy; I ćw. XX w.	Kęty	Łęki	ul. Akacyjowa 86
460	Budynek mieszkalny; XIX/XX wiek	Kęty	Łęki	ul. Akacyjowa 86
461	Budynek mieszkalny; 1911 r.	Kęty	Łęki	ul. Akacyjowa 43
462	Kapliczka Słupowa; ok. poł. XIX w.	Kęty	Łęki	ul. Akacyjowa 43
463	Budynek gospodarczy w zespole dworsko-parkowym 1; k. XIX w.	Kęty	Łęki	
464	Budynek gospodarczy w zespole dworsko-parkowym 2; 1918 r.	Kęty	Łęki	
465	Dwór w zespole dworsko-parkowym; 2 poł. XIX wieku; przebudowany po 1945 r.	Kęty	Łęki	
466	Gorzelnia w zespole dworsko-parkowym; k. XIX w.	Kęty	Łęki	
467	Budynek mieszkalny; lata 1910-1930	Kęty	Łęki	ul. Akacyjowa 15
468	Kapliczka słupowa św. Floriana; 1 poł. XX wieku	Kęty	Łęki	
469	Kapliczka kubaturowa; poł. XIX w.	Kęty	Łęki	
470	Kapliczka słupowa; 1 poł. XX wieku	Kęty	Łęki	
471	Budynek mieszkalny; poł. XIX w.	Kęty	Łęki	ul. Akacyjowa 85
472	Park w zespole dworsko-parkowym; poł. XIX w.	Kęty	Łęki	
473	Spichlerz w zespole dworsko-parkowym; 1 ćw. XX w.	Kęty	Łęki	

474	Stajnia w zespole dworsko-parkowym; 1899 r.	Kęty	Łęki	
475	Gródek Stożkowaty. Średniowiecze	Kęty	Malec	
476	Kapliczka słupowa; 2 poł. XIX wieku	Kęty	Malec	
477	Budynek mieszkalny; ok. 1900 r.	Kęty	Malec	
478	Dwór w zespole dworsko-parkowym; 4 ćw. XIX wieku; przebudowany po 1945 r.	Kęty	Malec	ob. Przedszkola
479	Park w zespole dworsko-parkowym; 2 poł. XIX wieku	Kęty	Malec	
480	Kapliczka kubaturowa; 1 ćw. XX w.	Kęty	Nowa Wieś	
481	Kapliczka kubaturowa; k. XIX w.	Kęty	Nowa Wieś	
482	Kapliczka Słupowa; 1910 r.	Kęty	Nowa Wieś	
483	Kapliczka Słupowa; 1912 r.	Kęty	Nowa Wieś	
484	Kapliczka; 4 ćw. XX w.	Kęty	Nowa Wieś	ul. Oświęcimska
485	Budynek mieszkalny; ok. 1930	Kęty	Nowa Wieś	róg ul. Św. Floriana i Szymanowskiego
486	Rządcówka Laryszów, nast. dom przy Młynie Warmuzów; 1862 r.	Kęty	Nowa Wieś	
487	Kapliczka kubaturowa; 4 ćw. XIX w.	Kęty	Nowa Wieś	ul. Dworska
488	Budynek mieszkalny; pocz. XX w.	Kęty	Nowa Wieś	ul. Głowackiego 7
489	Budynek mieszkalny; 1924 r.	Kęty	Nowa Wieś	ul. Głowackiego 1
490	Budynek gospodarczy w zespole dworskim; XIX/XX wiek	Kęty	Nowa Wieś	
491	Budynek gospodarczy, ob. mieszkalny w zespole dworskim; XIX/XX wiek	Kęty	Nowa Wieś	
492	Dwór w zespole dworskim; 4 ćw. XIX w.	Kęty	Nowa Wieś	
493	Park w zespole dworskim; 2 poł. XIX w.	Kęty	Nowa Wieś	
494	Cmentarz parafialny; poł. XIX w.	Kęty	Witkowice	
495	Kapliczka nad stawem; 1 ćw. XX w.	Kęty	Witkowice	
496	Kapliczka słupowa; 4 ćw. XIX w.	Kęty	Witkowice	
497	Kapliczka słupowa (Matka Boska; Jezus; św. Łucja; św. Andrzej ; 1867 r.	Kęty	Witkowice	
498	Kapliczka; 1947	Kęty	Witkowice	
499	Kapliczka Matki Boskiej; ok. 1880 r.	Kęty	Witkowice	ul. Dworska
500	Budynek mieszkalny; 4 ćw. XIX w.	Kęty	Witkowice	ul. Kanada
501	Kapliczka słupowa; 1873 r.	Kęty	Witkowice	ul. Karpacka
502	Dwór w zespole dworskim; XIX/XX wiek	Kęty	Witkowice	
503	Park w zespole dworskim; 2 poł. XIX w.	Kęty	Witkowice	
504	Spichlerz w zespole dworskim; 3 ćw. XIX wieku	Kęty	Witkowice	
505	Zespół pałacowo – parkowy w Osieku obejmujący budynek pałacu z 1830r. z najbliższym otoczeniem parkowym znajdującym się na jego terenie. Budynek pałacu z otoczeniem parkowym i murowaną oficyną. Pozostała część historycznego założenia parkowego przy pałacu w Osieku wraz z alejkami, drogami dojazdowymi i drzewostanem oraz dwoma oficynami tzw. „Ogrodami” i „Domem Sędziego”.	Osiek	Osiek	ul. Zamkowa 11

506	Kościół pw. Św. Andrzeja w Osieku. Kościół drewniany z pocz. XVI w. Wpis do rejestru obejmuje budynek kościoła w całości z otoczeniem w granicach dawnego cmentarza przykościelnego oraz drzewostanem.	Osiek	Osiek	ul. Starowiejska 144
507	Budynek dawnego młyna w Osieku powstał na przełomie XVIII i XIX w.	Osiek	Osiek	ul. Główna 2
508	Pałac murowany w Głębowicach w 2 połowie XVI w., powiększony w 1647 i 1773 r. renesansowo barokowy. Granice zabytku obejmują całość budynku i jego najbliższe otoczenie.	Osiek	Głębowice	Centrum Głębowic
509	Kościół parafialny pod wezwaniem NMP z Góry Karmelu w Głębowicach Wpis obejmuje budynek kościoła w całości wraz z najbliższym otoczeniem, drzewostanem i aleją dojazdową.	Osiek	Głębowice	Przy alei Grunwaldzkiej w Głębowicach
510	Dom nr 510 murowany /Kruczała / lata 20-30 XX w.	Osiek	Osiek	ul. Główna 117
511	Chałupa Nr 77 wł. Mrozik drewniano-zrębowa XIX/XX w	Osiek	Osiek	ul. Główna 339
512	Chałupa Nr 149 murowana z 1910r.	Osiek	Osiek	ul. Główna 345
513	Budynek nr 110 Drewniano-zrębowy z 1927r.	Osiek	Osiek	ul. Starowiejska 340
514	Budynek murowany nr 255 , ok. 1925r.	Osiek	Osiek	ul. Jaśminowa 59
515	Budynek mieszk. w zesp. folwarku murowany, poł. XIX w.	Osiek	Osiek	ul. Główna 3
516	Kościół parafialny /nowy/ murowany neogot. z 1908r.	Osiek	Osiek	ul. Kościelna 13
517	Plebania murowana z 1904-1908r.	Osiek	Osiek	ul. Kościelna 13
518	Budynek gospodarczy przy plebani murowany z 1890r.	Osiek	Osiek	ul. Kościelna 13
519	Kopiec grunwaldzki z kapliczką murowaną ok. 1820r.	Osiek	Osiek	ul. Starowiejska za 348
520	Kapliczka pw. św. Tekli „Kramarczykówka” pocz. XX w.	Osiek	Osiek	ul. Talarówka
521	Budynek szkoły ; murowany ¼ XX w.	Osiek	Osiek	ul. Główna 450
522	Kapliczka w pos. 759 Pieczka murowana w 2/4 XX w.	Osiek	Osiek	ul. Starowiejska 72
523	Dom Nr 144 obok starego Kościoła murowany z pocz. XX w.	Osiek	Osiek	ul. Starowiejska 142
524	Kapliczka w posesji Honik 368 murowana w 2/2 XIX w.	Osiek	Osiek	ul. Starowiejska 368
525	Dom nr 107 drewniano- zrębowy wł. Kozieł z ok. 1921r.	Osiek	Osiek	ul. Starowiejska 352
526	Budynek nr 406 drewniano – zrębowy z 1903-1910 r.	Osiek	Osiek	ul. Jaśminowa 41

527	Oficyna pałacowa tzw. „stary sąd” lub „hotelik” – II poł. XVIII w.	Osiek	Osiek	ul. Zamkowa 5
528	Budynek gospodarczy przy oficynie pałacowej tzw. „stary sąd” lub „hotelik” – II poł. XIX w.	Osiek	Osiek	ul. Zamkowa 5
529	Oficyna pałacowa tzw. „stara kuźnia” – I poł. XIX w.	Osiek	Osiek	ul. Główna 3
530	Budynek gospodarczy przy oficynie pałacowej tzw. „stara kuźnia” – sprzed 1895 r.	Osiek	Osiek	ul. Główna 3
531	Budynek gospodarczy – dawna gorzelnia i likiernia – XVIII/XIX w.	Osiek	Osiek	ul. Główna 1
532	Budynek gospodarczy – dawny browar: stodownia piwa, gorzelnia, ob. spichlerz – przed 1895 r.	Osiek	Osiek	ul. Główna 1
533	Budynek gospodarczy – obora, magazyn paszowy (spichlerz) – koniec XVIII w. lub I ćw. XIX w.	Osiek	Osiek	ul. Główna 1
534	Budynek administracyjno – gospodarczy - biura, zaplecze socjalne, świetlica, magazyn paszowy, dawna obora – I poł. XIX w.	Osiek	Osiek	ul. Główna 1
535	Budynek gospodarczy (obora) – przed 1895 r.	Osiek	Osiek	ul. Główna 1
536	Budynek gospodarczy – obora dla zwierząt, pierwotnie spichlerz i stajnia – XVIII /XIX w.	Osiek	Osiek	ul. Główna 1
537	Budynek gospodarczy – ob. magazyn, warsztat, przechowalnia części zamiennych, pierwotnie dom ogrodnika – przed 1895 r.	Osiek	Osiek	ul. Główna 1
538	Stodoła I – I poł. XIX w.	Osiek	Osiek	ul. Główna 1
539	Stodoła II – I poł. XIX w.	Osiek	Osiek	ul. Główna 1
540	Stodoła III – część zach. I poł. XIX w., część wsch. po 1885 r.	Osiek	Osiek	ul. Główna 1
541	Budynek Gospodarczy – pomieszczenia na maszyny rolnicze, magazyn nawozów – przed 1895 r.	Osiek	Osiek	ul. Główna 1
542	Budynek mieszkalno – biurowy przy cegielni – pomiędzy 1885 r. a 1890 r.	Osiek	Osiek	ul. Ceglana 3
543	Budynek przemysłowy – cegielnia – pomiędzy 1885 r. a 1890 r.	Osiek	Osiek	ul. Ceglana 3
544	Suszarńia na 75 tys. cegieł – pomiędzy 1885 r. a 1890 r.	Osiek	Osiek	ul. Ceglana 3
545	Kapliczki przy wjeździe na teren dawnego folwarku – około 1930 r.	Osiek	Osiek	ul. Główna
546	Młyn wodny – turbinowy – XVIII/XIX w. Papiernia, przebudowana na młyn 1920/ 1928 r.	Osiek	Osiek	ul. Główna 2

547	Dawny cmentarz rzymsko – katolicki - data założenia ok. 1870 r.	Osiek	Osiek	ul. Starowiejska 161
548	Dawny cmentarz rzymsko – katolicki przy zabytkowym kościele św. Andrzeja - prawdopodobnie cmentarz istniał już ok. 1550 r.	Osiek	Osiek	ul. Starowiejska 142
549	Cmentarz komunalny – założony 1914 r., powiększony współcześnie.	Osiek	Osiek	ul. Kościelna
550	Kapliczka /versus 64/ - murowana – XIX/XX w.	Osiek	Głębowice	ul. Zamkowa w okolicy nr 21
551	Kapliczka w posesji 182 /Leśniak/ – murowana ok. 1920r.	Osiek	Osiek	ul. Śmietanówka
552	Figura przydrożna św. Jana Nepomucena na postumencie – kamienna – 1843 r.	Osiek	Głębowice	Centrum Głębowic w pobliżu Alei Grunwaldzkiej prowadzącej do kościoła w Głębowicach
553	Chałupa nr 67 drewniano- zrębowa – 1880 r./ Pomietlak /	Osiek	Głębowice	ul. Zamkowa
554	Ruiny pałacu, murowany - XVI/XVII/XVIII w.	Osiek	Głębowice	Centrum Głębowic
555	Park w zespole dw.- pał , XVII/XVIII	Osiek	Głębowice	Centrum Głębowic
556	Cmentarz komunalny rzymsko – katolicki - 3 ćw. XIX w.	Osiek	Głębowice	ul. Oświęcimska
557	Zamek Piastowski; XIII/XIV w., XVI w., XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Zamkowa 1
558	Cmentarz rzymsko-katolicki Parafii pw. WNMP; poł. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego
559	Układ urbanistyczny; XIV/XV w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	
560	Zespół klasztorny SS. Serafitek; 1895 r., 1897-1899 r., pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Kościuszki 8,9,10
561	Zespół klasztorny Salezjanów; XIV w., XIX-XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 8
562	Kamienica Ślebarskich; 2 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 14
563	Kamienica mieszczańska wraz z oficyną; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 8
564	Bocznica kolejowa z rampą rozładowniczą dawnego obozu KL Auschwitz II - Birkenau; ok. 1941 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Teren dworca towarowego zachodniego w Oświęcimiu
565	Kaplica - mauzoleum rodziny Hallerów; koniec XVIII w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Zwycięstwa
566	Cmentarz żydowski - kirkut; XVIII/XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego
567	Były obóz KL Auschwitz-Birkenau; 1940-1945 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Więźniów Oświęcimia 20
568	Budynek dawnej synagogi; ok. 1900 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Skarbka 3

103

569	Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP; XVI-XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego 5
570	Budynek SS Küche; 1941-42 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Kolbego 2
571	Zespół budynków d. Zakładów Zbożowo Młynarskich i Zbożowo Tytoniowych; 1916-1931 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Kolbego, prof J. Szajny (d. ul. Spółdzielców) i Legionów
572	Bocznica kolejowa "Baraki" przy ul. Leszczyńskiej wraz z rozgałęzieniem "Do Monopoli"; ok. 1915-1916 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Leszczyńskiej
573	Zabudowa mieszkalna i układ urbanistyczny środkowej części Osiedla Chemików; lata 40-te XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	W granicy ulic: Olszewskiego/Bema/Wróblewskiego/Śniadeckiego/Łukasiewicza/Zawadzkiego
574	Kaplica cmentarna na cmentarzu rzymsko-katolickim Parafii WNMP; ok. 1900 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Dąbrowskiego
575	Kamienica; 2 poł. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego 1
576	Kamienica; 2 poł. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego 3
577	Plebania Parafii pw. WNMP; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego 5
578	Kancelaria Parafii pw. WNMP; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego 5a
579	Kamienica; ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego 9
580	Kamienica; ok. 1920/30 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego 15
581	Dom murowany; ok. 1900 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego 17
582	Dom murowany; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego 24
583	Dom murowany; 1902 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego 121
584	Kamienica; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dworcowa 5
585	Dom murowany - willa; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dworcowa 6
586	Dom murowany; ok. 1930 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Fabryczna 3
587	Kamienica; ok. 1910/20 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Górnickiego 2
588	Kamienica; ok. 1910/20 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Górnickiego 7
589	Kamienica; ok. 1900/1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Górnickiego 9
590	Kamienica; ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 1

POWIAT OŚWIĘCIMSKI

104

591	Kamienica; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 4
592	Kamienica; ok. 1910/1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 7
593	Kościół Matki Bożej Wspomożenia wiernych w zespole klasztornym Salezjanów; 1 poł. XIV w., 1 ćw. XIX w., 1899-1906 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 8
594	Klasztor w zespole klasztornym Salezjanów; 1 poł. XIV w., k. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 8/10
595	Budynek murowany – Zakład św. Jana Bosko o.o. Salezjanów; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 10a
596	Kaplica pw. św. Jacka w zespole klasztornym Salezjanów; XIV w., 1894 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 10 b
597	Kamienica; lata 30-te XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 11
598	Kamienica; lata 20-te XX w. ok. 1935 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 12
599	Kamienica - Poczta; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 14
600	Kamienica; ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 15
601	Kamienica; ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 17
602	Kamienica; koniec XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 22
603	Kamienica; ok. 1910/1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 23
604	Kamienica; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 24
605	Dom murowany - willa; koniec XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 25
606	Kamienica; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 26
607	Dom murowany - willa; ok. 1930 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 27
608	Dom murowany - willa; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 34
609	Kamienica; lata 20-te XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 35
610	Dom murowany - willa; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 36
611	Kamienica; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 37
612	Chałupa drewniana; 1902 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 78
613	Budynek murowany wielorodzinny; przed 1939 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Kalicińskiego 2

POWIAT OŚWIĘCIMSKI

105

614	Kamienica; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Klucznikowska 2
615	Piekarnia KL Auschwitz „prov. Bäckerei”; 1942-1943 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Kolbego 2
616	Kamienica; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Konarskiego 2
617	Kamienica; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Konarskiego 4
618	Budynek mur. – Zespół Szkół Ogólnokształcących im. St. Konarskiego; ok. 1935 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Konarskiego 24
619	Kamienica; lata 30-te XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Kościelna 6
620	Kamienica; ok. 1900 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Kościelna 8
621	Kamienica; ok. 1900 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Kościuszki 1
622	Kamienica; koniec XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Kościuszki 5
623	Kamienica; koniec XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Kościuszki 6
624	Kamienica; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Kościuszki 7
625	Dom zakonny Sióstr Serafitek; przed 1895 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Kościuszki 8
626	Kościół pw. Matki Bożej Bolesnej; 1897- 1899 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Kościuszki 8
627	Dom Sióstr Serafitek Emerytek; przed 1895 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Kościuszki 9
628	Dom murowany “Caritas”; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Kościuszki 10
629	Kamienica; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Kościuszki 14
630	Kamienica; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Kościuszki 16
631	Kamienica; ok. 1920/1930 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Krasickiego 4
632	Kamienica; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Kraszewskiego 3
633	Dom murowany; ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Królowej Jadwigi 6
634	Dom murowany – willa Hössa; lata 30-te XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Legionów 88
635	Zespół zabudowy osiedla robotniczego Walcowni Cynku Austriackiego Towarzystwa Przemysłowego; 1910-1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Leszczyńskiej 1-5
636	Budynek murowany; ok. 1910/1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Leszczyńskiej 1

106

637	Basen przeciwpożarowy KL Auschwitz „Feuerloschteich”; 1944 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Leszczyńskiej
638	Budynek dawnej elektrociepłowni KL Auschwitz “prov. Fernheizwerk”; 1944 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Leszczyńskiej
639	Była hala przemysłowa koncernu Krupp A.G. Werke “Werkhalle I und II”; 1941-1943 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Leszczyńskiej
640	Dom murowany; koniec XIX w. przebud.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Mały Rynek 5
641	Kamienica; ¼ ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Mayzla 1
642	Kamienica; 2 poł. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Mayzla 5
643	Kamienica; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Mickiewicza 2
644	Kamienica; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Mickiewicza 4
645	Kamienica; ok. 1920/1930 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Mickiewicza 6
646	Kamienica; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Mickiewicza 10
647	Dom murowany; lata 20 XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Młyńska 7
648	Budynek dawnej stacji wodociągowej KL Auschwitz I; 1943-1944 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Ostatni Etap 6
649	„Wasseraufbereitungsanlage”;	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	
650	Kamienica; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Piastowska 2
651	Kamienica; koniec XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Piastowska 7
652	Kamienica; ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Piastowska 12
653	Zespół zabudowy osiedla Pileckiego wraz z budynkiem dawnego bloku 157 E; 1942-1944 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Pileckiego
654	Kamienica; ok. 1930 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Piłsudskiego 6
655	Kamienica; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Plebańska 2
656	Dom murowany; ok. 1900/1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Powstańców Śląskich 2
657	Budynek mur. osiedla PKP; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Powstańców Śląskich 9
658	Dom murowany; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Powstańców Śląskich 10
659	Budynek murowany osiedla PKP; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Powstańców Śląskich 11-13

POWIAT OŚWIĘCIMSKI

107

660	Budynek murowany osiedla PKP; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Powstańców Śląskich 15-17
661	Dom murowany (przychodnia PKP); XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Powstańców Śląskich 19-21
662	Dom murowany; 1929 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Prusa 1
663	Dom murowany; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Prusa 7
664	Kamienica; ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Prusa 8
665	Kamienica; koniec XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 2
666	Kamienica; ¾ ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 3
667	Kamienica; 4 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 4
668	Kamienica; ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 5
669	Kamienica; ok. 1930 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 6
670	Kamienica; 4 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 7
671	Kamienica; koniec XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 9
672	Kamienica; 4 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 10
673	Kamienica; koniec XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 11
674	Kamienica; koniec XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 12
675	Kamienica; ¾ ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 15
676	Kamienica; ok. 1920/1930 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 16
677	Kamienica; ¾ ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 17
678	Kamienica; 4 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 18
679	Kamienica; ¾ ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 19
680	Kamienica; XVIII, XIX w., 1950 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 20
681	Kamienica; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Rynek Główny 21
682	Kamienica; koniec XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Sienkiewicza 1
683	Kamienica; ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Sienkiewicza 2

POWIAT OŚWIĘCIMSKI

108

684	Kamienica; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Sienkiewicza 3
685	Kamienica; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Sienkiewicza 4
686	Kamienica; ok. 1900/1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Sienkiewicza 5
687	Kamienica; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Sienkiewicza 6
688	Kamienica; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Sienkiewicza 7
689	Kamienica; lata 20-te XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Sienkiewicza 9
690	Kamienica; ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Sienkiewicza 15
691	Kamienica; ok. 1900 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac ks. Skarbka 5
692	Kamienica; koniec XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Słoneczny 4
693	Kamienica; ok. 1910 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Plac Słoneczny 5
694	Kamienica; 4 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Solskiego 1
695	Kamienica; lata 20-te XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Solskiego 2
696	Kamienica; koniec XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Solskiego 8
697	Kamienica; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Solskiego 10
698	Budynek murowany; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Stara Droga 12
699	Dom murowany; lata 20-te XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Stara Droga 3
700	Dom murowany; 4 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Stara Droga 20
701	Chałupa drewniana; 1879 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Stara Droga 40
702	Chałupa drewniana; 1870/1880 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Stara Droga 42
703	Kamienica; ok. 1900 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Stolarska 2
704	Kamienica; ok. 1910-1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Stolarska 4
705	Dom murowany; ok. 1904-1906 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Szewczyka 3
706	Dawny hotel oficerski z kasynem; .przed 1939 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Więźniów Oświęcimia 5-7
707	„Führerheim”;	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	

POWIAT OŚWIĘCIMSKI

109

708	Obiekty na terenie d. bazy Pks-u; 1941-1943 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Więźniów Oświęcimia 61
709	Magazyn rzeczy zrabowanych Theatregebaude (Stary Teatr); ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Więźniów Oświęcimia 20/ Leszczyńskiej
710	Kamienica; ok. 1910/1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Wyzwolenia 1
711	Budynek murowany; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Wyzwolenia 7
712	Budynek murowany; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Wyzwolenia przy 7
713	Budynek murowany; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Wyzwolenia 9-11
714	Budynek murowany; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Wyzwolenia przy 9-11
715	Budynek murowany; XIX/XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Wyzwolenia 13
716	Dom murowany; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Wyzwolenia 15
717	Dom murowany; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Wyzwolenia 17
718	Kamienica; ok. 1890 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Zaborska 2
719	Budynek murowany; pocz. XX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Zaborska 19
720	Dom murowany -willa; ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Zajazdowa 2
721	Chałupa drewniana; 4 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Zwycięstwa 119
722	Dawny majątek dworski; koniec XIX w. przebud.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Zwycięstwa 135
723	Dawny spichlerz z zespołu dworsko- parkowego Hallerów; XVIII/XIX w. przebud.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Zwycięstwa 135
724	Dawny dwór z zespołu dworsko- parkowego Hallerów; XVIII/XIX w. przebud.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Zwycięstwa 135
725	Chałupa drewniana; 3 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Zwycięstwa 135
726	Chałupa drewniana; 4 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Zwycięstwa 145
727	Dom murowany; ok. 1900 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Zwycięstwa 221
728	Kapliczka; ok. 1874 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Bema
729	Kapliczka; ok. 1874 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Chemików 1; teren zakładów Synthos
730	Kapliczka kamienna; 1 poł. XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Fabryczna

POWIAT OŚWIĘCIMSKI

110

731	Kaplica murowana; 1826 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jagiełły 75
732	Krzyż przydrożny; 1895 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Konopnickiej 10
733	Kapliczka kamienna; 1936 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Koszykowej/Wiejskiej
734	Kapliczka murowana; XVIII/XIX w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Krasickiego 12
735	Kapliczka przydrożna; 1919 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Lipowej
736	Kapliczka przydrożna; 1935 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Pod Krukami 29
737	Kapliczka przydrożna; 1946 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Wiejskiej 3
738	Kapliczka przydrożna murowana; 1905 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Wysokie Brzegi 25
739	Kapliczka przydrożna murowana tynkowana; ok. 1880 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Zwycięstwa
740	Kapliczka kamienna; ok. 1925 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Zwycięstwa 69
741	Kapliczka kamienna; ok. 1820 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Zwycięstwa 115
742	Kapliczka przydrożna kamienna; ok. 1808 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Zwycięstwa 159
743	Krzyż przydrożny betonowy; ok. 1936 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	przy skrzyżowaniu ul. Zwycięstwa i ul. Koszykowej
744	Relikty piwnic dawnego ratusza, fragmenty bruku miejskiego oraz korytarz schronu przeciwlotniczego; XVI-XVIII w.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	płyta Rynku Głównego
745	Krzyż przydrożny; ok. 1920 r.	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	Przy ul. Jagiełły
746	Schron przeciwlotniczy LSD; 1942/1943	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Jaracza 8
747	Schron przeciwlotniczy; 1941-1943	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Tuwima
748	Schron przeciwlotniczy; 1941-1943	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Olszewskiego
749	Schron przeciwlotniczy; 1941-1943	Oświęcim gm. miejska	Oświęcim	ul. Dąbrowskiego
750	Figura św. Jana Nepomucena; XVIII/ XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Grunwaldzka 2
751	Krzyż-Kalwaria; 1894 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Grunwaldzka 7
752	Dom; 1910-1920 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Grunwaldzka 22
753	Budynek dróżnika ok. 1900 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Grunwaldzka 38

POWIAT OŚWIĘCIMSKI

111

754	Dom 1910 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Orzechowa 6
755	Transformator ok. 1930 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Różana 1
756	Dom 1910-20 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Różana 8
757	Dom ok. 1930 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Ślaska 1
758	Dom ok. 1930 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Ślaska 3
759	Dom ok. 1920 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Ślaska 7
760	Dom ok. 1910-20 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Ślaska 10
761	Dom ok. 1930 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Ślaska 22
762	Dom ok. 1925 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Ślaska 36
763	Dom 1910 r.	Oświęcim gm. wiejska	Babice	ul. Załawie 3
764	Dom ok. 1930 r.	Oświęcim gm. wiejska	Broszkowice	ul. Jodłowa 4
765	Kapliczka z figurą MB 1930 r.	Oświęcim gm. wiejska	Broszkowice	ul. Klubowa 13
766	Dom I. 30 XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Broszkowice	ul. Świerkowa 5
767	Kapliczka XIX/ XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	ul. Brzozowa 47
768	Brama Śmierci 1941/42	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	ul. Ofiar Faszyzmu
769	„Czerwony Domek” komora gazowa	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	Babice okolice ul. Spacerowej 1 ćw. XX w. 1942-43 r.
770	Judenrampa 1942-43 r.	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	ul. Piwniczna
771	Judenrampa 1943-44 r.	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	ul. Piwniczna/Ofiar Faszyzmu
772	Komendantura Obozu 1943-44 r.	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	ul. Ofiar Faszyzmu
773	Magazyn warzyw „KRAUTSILO” 1943-44 r.	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	
774	Pozostałości rowów melioracyjnych	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	ul. Gajowa
775	Ruiny wodociągów 1943-44 r.	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	ul. Ofiar Faszyzmu
776	Dawna żwirownia	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	ul. Ofiar Faszyzmu/ Czernichowska
777	Nasyp ziemny 1942-44 r.	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	ul. Ostatni Etap

POWIAT OŚWIĘCIMSKI

112

778	Wieża wartownicza 1941-42 r.	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	
779	Ziemniaczarka „I KARTOFFELLAGERHALLEN” 1943-44 r.	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	
780	Ziemniaczarka „FÜNF KARTOFFELLAGERHALLEN” 1943-44 r.	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	
781	Obwałowania przeciwpowodziowe „KONIGSGRABEN”	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	
782	Obwałowania przeciwpowodziowe „KONIGSGRABEN”	Oświęcim gm. wiejska	Brzezinka	
783	Dom 1907 r.	Oświęcim gm. wiejska	Dwory II	ul. Łopianowa 2
784	Stodoła pocz. XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Dwory II	ul. Łopianowa 2
785	Stodoła 1890 r.	Oświęcim gm. wiejska	Dwory II	ul. Łopianowa 4
786	Dom 1890 r.	Oświęcim gm. wiejska	Dwory II	ul. Łopianowa 4
787	Dom 1918 r.	Oświęcim gm. wiejska	Dwory II	ul. Łopianowa 14
788	Dom 1938 r.	Oświęcim gm. wiejska	Dwory II	ul. Oświęcimska 42
789	Pałac Radziwiłłów ok. 1760 1 poł. XIX 3 ćw. XIX	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	Aleja Ogrodowa
790	Park I poł. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	Aleja Ogrodowa
791	Młyn Walusów I poł. XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	ul. Beskidzka
792	Cmentarz komunalny 1851 r.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	ul. Główna
793	Dawna plebania ob. dom 1802 r.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	ul. Jagiellończyka 3
794	Figura Madonny 3 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	ul. Jagiellończyka 7
795	Dom 1912 r.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	ul. Jagiellończyka 40
796	Dom ok. 1930 r.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	ul. Jagiellończyka 70
797	Dom l.30 XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	ul. Jagiellończyka 76
798	Dawne Gospodarstwo Rybackie ob. dom XIX/ XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	ul. Jagiellończyka 82
799	Kościół pw. Św. Wawrzyńca 1671 r., 1764- 1767 r., 2 poł. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	ul. Chowańca 1
800	Zakrystia Kościoła 4 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	ul. Jagiellończyka
801	Krzyż przydrożny XIX/ XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	ul. Kolistka 40

POWIAT OŚWIECIMSKI

113

802	Figura Chrystusa pod krzyżem 1880 r.	Oświęcim gm. wiejska	Grojec	ul. Leśna Grobel/ Beskidzka
803	Park dworski pocz. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Harmężę	nr. 30
804	Dwór ob. szkoła pocz. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Harmężę	nr. 30
805	Kaplica XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Harmężę	ul. Franciszkańska 16
806	Krzyż przydrożny k. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Harmężę	ul. Borska
807	Krzyż przydrożny pocz. XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Harmężę	ul. Browarna
808	Kapliczka z figurą Chrystusa XIX/XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Harmężę	ul. Borowskiego
809	Kapliczka 1790 r.	Oświęcim gm. wiejska	Łazy	przy drodze Grojec- Łazy
810	Kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena pocz. XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Łazy	ul. Lanckorona 13
811	Dwór ok. poł. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Łazy	ul. Puściny 1
812	Dom ok. 1920 r.	Oświęcim gm. wiejska	Pławy	ul. Wojewódzka 1
813	Figura św. Jana Nepomucena k. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Pławy	ul. Wojewódzka
814	Cmentarz przykościelny XVII w.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	
815	Kościół pw. Św. Bartłomieja 1 ćw. XVI, 1644 r.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	
816	Cmentarz rzymsko-katolicki 1874 r.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	
817	Dom 4 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	zespół pałacowo-parkowy (Wadowicka 85)
818	Park poł. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	zespół pałacowo-parkowy (Wadowicka 85)
819	Pałac 1769 r. poł. XIX w. 1958 r.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	zespół pałacowo-parkowy (Wadowicka 85)
820	Dom ok. 1910 r.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	ul. Tyszkiewicza 57
821	Kapliczka XVIII/ XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	ul. Tyszkiewicza
822	Remiza 1920 r.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	ul. Tyszkiewicza
823	Figura Madonny 1828 r.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	ul. Wadowicka 7
824	Dom 1910-20 r.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	ul. Wadowicka 26
825	Dom 1920-30 r.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	ul. Wadowicka 81

826	Figura Chrystusa (przy parku) 1894 r.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	ul. Wadowicka
827	Figura św. Jana Nepomucena (przy parku) XVIII/ XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Poręba Wielka	ul. Wadowicka
828	Cmentarz komunalny pocz. XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Rajsko	ul. Wilamowicka
829	Dom 1920 r.	Oświęcim gm. wiejska	Rajsko	ul. Pszczyńska 14 (d. nr 125)
830	Kapliczka 4 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Rajsko	ul. Pszczyńska
831	Krzyż przydrożny 1890 r.	Oświęcim gm. wiejska	Rajsko	ul. Pszczyńska
832	Pałac 2 poł. XVIII 3 ćw. XIX po 1914 r.	Oświęcim gm. wiejska	Rajsko	ul. Pszczyńska
833	Park XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Rajsko	ul. Pszczyńska
834	Budynek mieszkalny w zespole pałacowo- parkowym XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Rajsko	ul. Pszczyńska
835	Dawna oficyna ob. bud. mieszkalny w zespole pałacowo-parkowym XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Rajsko	ul. Pszczyńska
836	Szkoła 1920-30 r.	Oświęcim gm. wiejska	Rajsko	ul. Pszczyńska
837	Dom 1920-30 r.	Oświęcim gm. wiejska	Rajsko	ul. Słowiańska 8
838	Dom 1902 r.	Oświęcim gm. wiejska	Rajsko	ul. Za Sołą 1
839	Dom 1931 r.	Oświęcim gm. wiejska	Stawy Monowskie	ul. Dogodna 7
840	Kościół par. pw. Św. Michała Archanioła 1843-1844 r.	Oświęcim gm. wiejska	Włosienica	ul. Rieczna 12
841	Cmentarz przykościelny XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Włosienica	ul. Rieczna
842	Cmentarz parafialny pocz. XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Włosienica	ul. Bernasia
843	Dwór 1911 r.	Oświęcim gm. wiejska	Włosienica	ul. Rieczna 6
844	Remiza 1910 r.	Oświęcim gm. wiejska	Włosienica	ul. Rieczna 26
845	Wiadukt kolejowy pocz. XX w.	Oświęcim gm. wiejska	Włosienica	
846	Dom 1870 r.	Oświęcim gm. wiejska	Zaborze	ul. Grojecka 37
847	Park k. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Zaborze	ul. Grojecka 54
848	Dwór ob. Przedszkole Samorządowe II poł. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Zaborze	ul. Grojecka 54
849	Dom 1910 r.	Oświęcim gm. wiejska	Zaborze	ul. Grojecka 63

850	Kapliczka 3-4 ćw. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Zaborze	ul. Grojecka 69
851	Dom 1910-20 r.	Oświęcim gm. wiejska	Zaborze	ul. Grojecka 82
852	Dom 1910-20 r.	Oświęcim gm. wiejska	Zaborze	ul. Grojecka 83
853	Dom ok. 1920 r.	Oświęcim gm. wiejska	Zaborze	ul. Grojecka 100
854	Kapliczka poł. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Zaborze	ul. Jezioro 5
855	Dom 1920-30 r.	Oświęcim gm. wiejska	Zaborze	ul. Jezioro 17
856	Dom I poł. XIX w.	Oświęcim gm. wiejska	Zaborze	ul. Pod Dębem 5 (d. adres: Poręba Wielka 142)
857	Kościół p.w. św. Mikołaja, otoczenie, drzewostan; drewniany; XVI w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Polna 1
858	Ogrodzenie kościoła p.w. św. Mikołaja; murowane; II poł. XIX w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Polna 1
859	Pałac; murowany; II poł. VIII w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Pałacowa 1
860	Oficyna podworska (północna); murowana; 1769 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Pałacowa 1
861	Oficyna południowa w zespole podworskim; murowana; 1770 r.,	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Pałacowa 1
862	Spichlerz folwarczny w zespole podworskim; murowano-drewniany; przebud. 1980 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Pałacowa 1
863	Spichlerz w zespole podworskim; murowany; ok. 1880 r., przebud. 1980 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Pałacowa 1
864	Spichlerz w zespole podworskim; murowano-drewniany; ok. 1930 r., przebud. 1980 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Pałacowa 1
865	Budynek gospodarczy; murowany; II poł. XIX w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Pałacowa 1
866	Oranżeria w zespole podworskim; murowana; ok. 1890 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Pałacowa 1
867	Kuźnia w zespole podworskim; murowany; XIX/XX w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Pałacowa 1
868	Obora w zespole podworskim; murowana; II poł. XIX w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Pałacowa 1
869	Park w zespole podworskim; II poł. XIX w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Pałacowa 1
870	Kapliczka; murowana; II poł. XIX w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Długa 210 (dawny nr 48)
871	Kapliczka; murowana	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Długa 56
872	Figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem na postumencie; murowana; 1850 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Kasztanowa w pobliżu nowego cmentarza

116

873	Kapliczka; murowana; 1776 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Leszczynowa 4 (dawny nr 201)
874	Kapliczka; murowana; XIX/ XX w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Leszczynowa 13 (dawny nr 77)
875	Kapliczka; murowana; XIX/ XX w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Miodowa 18 (dawny nr 321)
876	Kapliczka na cokole; murowana; XIX/ XX w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Ogrodowa 87 (dawny nr 20)
877	Kapliczka; kamienna	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Ogrodowa 127
878	Figurka Matki Boskiej z Dzieciątkiem; kamienna	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Południowa (dostępna z ul. Polnej) 20
879	Figurka Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia; kamienna; 1885 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Słoneczna 11
880	Kapliczka; murowana; XIX/ XX w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Słoneczna 43 (dawny nr 180)
881	Kapliczka słupowa; kamienna;	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Zatorska obok starego cmentarza
882	Kapliczka; murowana; 1897 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Zatorska w pobliżu nr 23
883	Kapliczka; kamienna	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Zatorska 63
884	Krzyż n.p.; drewniany; 1925 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Długa 224 (dawny nr 679)
885	Figura Jana Nepomucena; kamienna; II poł. XIX w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Polna obok kościoła p.w. św. Mikołaja
886	Stajnia w zespole folwarcznym; murowana; 1880 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Orzechowa 3a (dawny nr 86)
887	Stodoła w zespole folwarcznym; murowano-drewniana; 1910 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Orzechowa 3 (dawny nr 86)
888	Stodoła w zespole folwarcznym; murowano-drewniana; 1880 r.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Orzechowa 5
889	Obiekt mieszkalno-gospodarczy w zespole folwarcznym; XIX w.	Polanka Wielka	Polanka Wielka	ul. Orzechowa 3a
890	Kapliczka Matki Boskiej Częstochowskiej	Przeciszów	Przeciszów Las	ul. Leśna
891	Kapliczka	Przeciszów	Przeciszów	ul. Podlesie
892	Kapliczka Św. Jana Nepomucena	Przeciszów	Przeciszów	ul. Krakowska
893	Kapliczka	Przeciszów	Przeciszów	ul. Długa
894	Kapliczka	Przeciszów	Przeciszów	W polach
895	Spichlerz w zagrodzie plebańskiej	Przeciszów	Przeciszów	ul. Szkolna
896	Kościół Parafialny Św. Jana Chrzciciela	Przeciszów	Przeciszów	ul. Szkolna
897	Cmentarz komunalny	Przeciszów	Przeciszów	
898	Budynek administracyjny w zespole podworskim	Przeciszów	Przeciszów	ul. Szkolna 88
899	Gorzelnia w zespole podworskim	Przeciszów	Przeciszów	ul. Szkolna 88
900	Stodoła w zespole podworskim	Przeciszów	Przeciszów	ul. Szkolna 88
901	Spichlerz w zespole podworskim	Przeciszów	Przeciszów	ul. Szkolna 88
902	Obora w zespole podworskim	Przeciszów	Przeciszów	ul. Szkolna 88

POWIAT OŚWIĘCIMSKI

903	Budynek dworca kolejowego	Przeciszów	Przeciszów	ul. Kolejowa 8
904	Budynek gospodarczy przy dworcu kolejowym	Przeciszów	Przeciszów	ul. Kolejowa 8
905	Dom mieszkalny	Przeciszów	Przeciszów	ul. Długa 203
906	Dom mieszkalny	Przeciszów	Przeciszów	ul. Szkolna 89A
907	Kościół Parafialny po wezwaniu NMP	Przeciszów	Piotrowice	ul. Kościelna 1
908	Kapliczka	Przeciszów	Piotrowice	ul. Lipowa
909	Kapliczka	Przeciszów	Piotrowice	ul. Lipowa
910	Kapliczka	Przeciszów	Piotrowice	ul. Bukowiecka
911	Kapliczka	Przeciszów	Piotrowice	ul. Andrychowska
912	Pomnik poległym w I i II w. światowej	Przeciszów	Piotrowice	
913	Dom mieszkalny	Przeciszów	Piotrowice	ul. Akacyjowa 6A
914	Dom mieszkalny	Przeciszów	Piotrowice	ul. Akacyjowa 13
915	Dom mieszkalny	Przeciszów	Piotrowice	ul. Akacyjowa 21A
916	Dom mieszkalny	Przeciszów	Piotrowice	ul. Akacyjowa 37
917	Dom mieszkalny	Przeciszów	Piotrowice	ul. Akacyjowa 53
918	Dom mieszkalny	Przeciszów	Piotrowice	ul. Akacyjowa 57
919	Dom mieszkalny	Przeciszów	Piotrowice	ul. Pagórkowa 36
920	Dom mieszkalny	Przeciszów	Piotrowice	ul. Lipowa 7
921	Dom mieszkalny	Przeciszów	Piotrowice	ul. Lipowa 60A
922	Dom mieszkalny	Przeciszów	Piotrowice	ul. Modrzewiowa 30
923	Dom mieszkalny	Przeciszów	Piotrowice	ul. Wrzosowa 3
924	Dom mieszkalny	Przeciszów	Piotrowice	ul. Andrychowska 143
925	Cmentarz komunalny	Przeciszów	Piotrowice	
926	Kapliczka domkowa	Zator	Graboszyce	ul. Czarca przy nr 29
927	budynek mieszkalny	Zator	Graboszyce	ul. Główna 9
928	dwór	Zator	Graboszyce	ul. Szlachecka 1
929	park dworski	Zator	Graboszyce	ul. Szlachecka przy nr 1
930	oficyna dworska, ob. nieużytkowana	Zator	Graboszyce	ul. Szlachecka przy nr 1
931	piwniczka dworska	Zator	Graboszyce	ul. Szlachecka przy nr 1
932	kościół parafialny pw. św. Andrzeja	Zator	Graboszyce	ul. Św. Andrzeja 6a
933	budynek mieszkalny	Zator	Graboszyce	ul. Św. Andrzeja 11
934	budynek mieszkalny	Zator	Graboszyce	ul. Św. Andrzeja 26
935	budynek mieszkalny	Zator	Graboszyce	ul. Wadowicka 152
936	budynek mieszkalny	Zator	Graboszyce	ul. Wadowicka przy nr 166
937	budynek mieszkalny	Zator	Grodzisko	ul. Akacyjowa 1
938	stodoła	Zator	Grodzisko	ul. Grodowa 16
939	budynek mieszkalny	Zator	Grodzisko	ul. Grodowa 17
940	kapliczka	Zator	Grodzisko	ul. Majowa przy nr 1
941	zabudowania dworskie, ob. zespół budynków (bud. mieszkalny i bud. gospodarcze)	Zator	Laskowa	ul. Wiglowice 11
942	budynek mieszkalny	Zator	Laskowa	ul. Zdrojowa 20
943	stodoła	Zator	Laskowa	ul. Zdrojowa przy 20
944	kopiec grunwaldzki	Zator	Palczowice	ul. Do Kopca
945	budynek mieszkalny	Zator	Palczowice	ul. Grunwaldzka 35

946	budynek mieszkalny	Zator	Palczowice	ul. Piękna 24
947	budynek mieszkalny	Zator	Palczowice	ul. Św. Jakuba 6
948	budynek mieszkalny	Zator	Palczowice	ul. Św. Jakuba 27
949	stodoła	Zator	Palczowice	ul. Św. Jakuba 27
950	budynek mieszkalny	Zator	Palczowice	ul. Św. Jakuba 31
951	budynek mieszkalny	Zator	Palczowice	ul. Świętojańska 3
952	kościół parafialny pw. św. Jakuba Młodszego	Zator	Palczowice	ul. Świętojańska 5
953	budynek mieszkalny, ob. siedziba Polskiego Związku Hodowców Gołębi Poczтовых	Zator	Palczowice	ul. Świętojańska 6
954	budynek mieszkalny	Zator	Palczowice	ul. Świętojańska 24
955	figura św. Jana Nepomucena	Zator	Palczowice	ul. Świętojańska przy nr 24
956	budynek mieszkalny	Zator	Podolsze	ul. Kręta 1
957	rybakówka - instytut rybacki	Zator	Podolsze	ul. Rybacka 1
958	budynek mieszkalny	Zator	Podolsze	ul. Starowiejska 53
959	budynek mieszkalny	Zator	Podolsze	ul. Starowiejska 72
960	figura św. Jana Nepomucena	Zator	Podolsze	ul. Starowiejska/Św. Jana
961	budynek mieszkalny	Zator	Podolsze	ul. Starowiślna 3
962	budynek mieszkalny	Zator	Podolsze	ul. Zatorska 10-12
963	budynek mieszkalny	Zator	Podolsze	ul. Zatorska przy nr 11
964	budynek mieszkalny	Zator	Podolsze	ul. Zatorska 53
965	budynek mieszkalny	Zator	Podolsze	ul. Zatorska 83
966	budynek mieszkalny	Zator	Podolsze	ul. Zatorska 89
967	budynek mieszkalny	Zator	Podolsze	ul. Zatorska 93
968	budynek mieszkalny	Zator	Podolsze	ul. Zatorska 115
969	budynek mieszkalny	Zator	Rudze	ul. Andrychowska 21
970	dwór w zespole	Zator	Rudze	ul. Dworska 13
971	park dworski w zespole	Zator	Rudze	ul. Dworska przy nr 13
972	młyn wodny	Zator	Rudze	ul. Dworska 15
973	budynek gospodarczy w zespole dworskim	Zator	Rudze	ul. Dworska
974	krzyż przydrożny	Zator	Rudze	ul. Wadowicka przy nr 80
975	budynek mieszkalny	Zator	Smolice	ul. Wiosenna 8
976	budynek mieszkalny	Zator	Smolice	ul. Wiślana 45
977	budynek mieszkalny	Zator	Smolice	ul. Wiślana 46
978	budynek mieszkalny	Zator	Smolice	ul. Wiślana 68
979	kapliczka słupowa	Zator	Smolice	ul. Wiślana przy nr 108
980	kapliczka	Zator	Smolice	ul. Wiślana/Św. Anny
981	willa	Zator	Trzebieńczyce	ul. gen. Milana-Kamskiego 18
982	budynek mieszkalny	Zator	Trzebieńczyce	ul. gen. Milana-Kamskiego 37
983	figura Najświętszej Marii Panny	Zator	Trzebieńczyce	ul. gen. Milana-Kamskiego przy nr 40
984	budynek mieszkalny	Zator	Trzebieńczyce	ul. Wadowicka 87

119

985	układ urbanistyczny miasta	Zator	Zator	
986	bramy i ogrodzenie w zespole pałacowym	Zator	Zator	Pl. Tadeusza Kościuszki 1
987	zamek Piastów Zatorskich - Pałac Potockich w zespole	Zator	Zator	Pl. Tadeusza Kościuszki 1
988	park pałacowy w zespole pałacowym	Zator	Zator	Pl. Tadeusza Kościuszki 1/ul. Piastowska/ul. Zamkowa
989	oficyna pałacowa - „Portierówka” w zespole pałacowym	Zator	Zator	Pl. Tadeusza Kościuszki 2
990	kościół parafialny pw. św. Wojciecha i Jerzego	Zator	Zator	Pl. Tadeusza Kościuszki 3a
991	budynek mieszkalny	Zator	Zator	Pl. Tadeusza Kościuszki 4
992	budynek mieszkalny	Zator	Zator	Pl. Tadeusza Kościuszki 5
993	figura Św. Jan Kanty	Zator	Zator	Pl. Tadeusza Kościuszki
994	ratusz	Zator	Zator	Pl. Marszałka Józefa Piłsudskiego 1
995	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Blich 1
996	łaźnia żydowska, ob. budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Blich 3
997	willa	Zator	Zator	ul. Chrzanowska 1
998	willa	Zator	Zator	ul. Chrzanowska 6
999	dworzec kolejowy	Zator	Zator	ul. Kolejowa 15
1000	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Kolejowa 18
1001	willa	Zator	Zator	ul. Kolejowa 24
1002	wieża ciśnień - kolejowy budynek techniczny, ob. budynek gospodarczy	Zator	Zator	ul. Kolejowa przy nr 28
1003	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Kongresowa 2
1004	figura św. Rocha	Zator	Zator	ul. Kościuszki/ Krakowska
1005	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Krakowska 5
1006	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Krakowska 6
1007	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Krakowska 8
1008	młyn wodny, ob. budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Młyńska 8
1009	kamienica	Zator	Zator	ul. Oświęcimska 1-3
1010	apteka, ob. budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Oświęcimska 2
1011	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Oświęcimska 5
1012	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Oświęcimska 8
1013	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Oświęcimska 14
1014	figura św. Jana Nepomucena	Zator	Zator	ul. Piastowska przy nr 18
1015	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Piastowska 16, 16a
1016	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Piastowska 20
1017	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Różana 1
1018	bank	Zator	Zator	ul. Różana 2
1019	kamienica	Zator	Zator	ul. Różana 4
1020	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Różana 6
1021	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Różana 8
1022	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Różana 9
1023	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Różana 12
1024	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Różana 14

POWIAT OŚWIĘCIMSKI

120

1025	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Różana 16
1026	kamienica	Zator	Zator	ul. Rynek 1
1027	kamienica	Zator	Zator	ul. Rynek 2
1028	kamienica	Zator	Zator	ul. Rynek 5
1029	kamienica	Zator	Zator	ul. Rynek 7
1030	kamienica	Zator	Zator	ul. Rynek 8
1031	kamienica	Zator	Zator	ul. Rynek 9
1032	kamienica	Zator	Zator	ul. Rynek 11
1033	kamienica	Zator	Zator	ul. Rynek 14
1034	kamienica	Zator	Zator	ul. Rynek 19
1035	cmentarz żydowski	Zator	Zator	ul. Słoneczna
1036	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Stroma 3
1037	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Stroma 8
1038	kamienica	Zator	Zator	ul. Wadowicka 1
1039	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Wadowicka 19
1040	willa	Zator	Zator	ul. Wadowicka 21
1041	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Wadowicka 26
1042	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Wadowicka 31
1043	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Wadowicka 33
1044	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Wadowicka 42
1045	budynek mieszkalny	Zator	Zator	ul. Wadowicka 44
1046	kapliczka - krzyż przydrożny	Zator	Zator	ul. Wadowicka

8.3. Zabytki archeologiczne

Na terenie powiatu oświęcimskiego zlokalizowano 200 stanowisk archeologicznych. W ramach programu Archeologiczne Zdjęcie Polski nie przebadano całej powierzchni powiatu, zatem w przyszłości liczba stanowisk powinna się zwiększyć.

W podziale na gminy rozkład stanowisk przedstawia się następująco¹⁴:

• **Gmina Brzeszcze** – teren gminy był objęty rozpoznaniem archeologicznym w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Badania przeprowadzono w granicach obszarów AZP nr 103 – 49, 104 – 49, 105 – 49. W trakcie badań nie zidentyfikowano żadnych stanowisk archeologicznych, ani pradziejowych śladów osadniczych.

- **Gmina Chelmek** – 12 stanowisk
- **Gmina Kęty** – 53 stanowiska
- **Gmina Osiek** – 9 stanowisk
- **Gmina Oświęcim** – 32 stanowiska

¹⁴ Dane szacunkowe według dokumentów strategicznych i planów zagospodarowania przestrzennego poszczególnych gmin oraz dostępnej na stronach internetowych ewidencji stanowisk. Inwentaryzacja stanowisk archeologicznych w powiecie oświęcimskim jest procesem otwartym, zatem ich rzeczywista liczba może być większa.

- **Miasto Oświęcim** – 23 stanowiska
- **Gmina Polanka Wielka** – 6 stanowisk
- **Gmina Przeciszów** – 16 stanowisk
- **Gmina Zator** – 49 stanowisk

Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków¹⁵

Lp.	Chronologia	Funkcja	Wykaz dokumentów	Gmina	Miejscowość
1	średniowiecze	grodzisko	A447/86 z 1986-01-01	Kęty	Malec
2	epoka kamienia	osada	A-438/84 z 1984-05-10, A-438/84 z 1986-11-21	Oświęcim	Grojec
3	średniowiecze	grodzisko	A441/84 z 1984-07-20	Oświęcim	Łazy
4	średniowiecze	grodzisko	A-687/93 z 1993-08-02	Zator	Zator
5	średniowiecze	grodzisko	1249 z 1970-12-21, A-729/98 z 1988-11-16	Zator	Grodzisko
6	średniowiecze	osada	A-674/91 z 1991-11-22	Zator	Trzebieńczyce

Do najcenniejszych stanowisk należą m. in.:

• **Grojec** - Neolityczna osada kultury lendzielskiej usytuowana na Górze Grójeckiej (270,3 m n.p.m.) wcinającej się cyplem w dolinę zalewową Soły – stanowisko archeologiczne i obszar 104-49 wpisany do rejestru zabytków pod nr A-438/8.

• **Łazy** - Średniowieczny gródek stożkowaty, usytuowany na wysuniętym cyplu, otoczonym z trzech stron wodami stawu rybnego. Posiada regularny kształt kolisty i otoczony jest dość dobrze zachowaną fosą oraz zewnętrznym wałem porośniętym zabytkowymi dębami.

• **Malec** – Późnośredniowieczne grodzisko stożkowate.

• **Zator** – Zachowane fragmenty średniowiecznych obwarowań miejskich w zachodniej części miasta.

Na obszarze powiatu w ramach badań AZP odnotowano przewagę śladów osadniczych lub osad otwartych – stanowisk o dosyć skromnym materiale zabytkowym. Pod względem chronologicznym przeważają znaleziska z epoki kamienia oraz średniowieczne, dużo rzadziej spotykano materiał z okresu neolitu oraz wczesnej epoki brązu. Największe skupiska stanowisk znajdowały się wokół miejscowości Bulowice w gminie Kęty oraz wzdłuż krawędzi doliny Wisły.

8.4. Zabytki ruchome

Rejestr zabytków ruchomych prowadzony jest, podobnie jak rejestr zabytków nieruchomych, przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora

¹⁵ Źródło: <https://dane.gov.pl/pl/dataset/210,rejestr-zabytkow-archeologicznych>

Zabytków na wniosek właściciela zabytku. Do rejestru nie wpisuje się zabytków wpisanych do inwentarza muzeum lub wchodzących w skład narodowego zasobu bibliotecznego. Muzea stanowią najważniejszą formę organizacyjną opieki nad zabytkami ruchomymi. Kwestie związane z ochroną zbiorów muzealnych reguluje Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach.

Ze względu na przepisy ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2022 poz. 902 t. j.) w dokumentach publikowanych na stronie internetowej może być opublikowany jedynie rejestr zabytków nieruchomych.

8.5. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych

Na terenie powiatu oświęcimskiego znajdują się następujące jednostki o charakterze muzealnym:

• **Miejsca Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau** zostało utworzone staraniem byłych więźniów, co formalnie potwierdziła ustawa polskiego sejmiku z 2 lipca 1947 r. o upamiętnieniu „męczeństwa Narodu Polskiego i innych Narodów”. Miejsce Pamięci obejmuje obszar dwóch zachowanych części obozu Auschwitz I i Auschwitz II -Birkenau, w sumie 191 hektarów, z czego na Auschwitz I przypada 20 ha, a na Auschwitz II Birkenau 171 ha. W granicach Muzeum znajdują się poobozowe obiekty i ruiny, włącznie z ruinami komór gazowych i krematoriów, kilkanaście kilometrów obozowego ogrodzenia i dróg wewnętrznych oraz rampa kolejowa (w Birkenau). Strona internetowa muzeum: <http://www.auschwitz.org/>

W zbiorach Muzeum znajduje się m.in.:

- 40 000 m³ obuwia;
- około 3800 waliz, w tym 2100 z napisami pozostawionymi przez ich właścicieli;
- ponad 12 000 garnków;
- 470 protez i ortez;
- 397 sztuk odzieży obozowej, tzw. pasiaków;
- 246 tałesów;
- ok. 4 100 prac plastycznych (w tym ok. 2000 wykonanych przez więźniów)¹⁶.

• **Muzeum Zamek w Oświęcimiu** jest miejscem ważnych wydarzeń w historii miasta, pełni funkcje reprezentacyjne, kulturalne i edukacyjne. Misją muzeum jest popularyzowanie historii Ziemi Oświęcimskiej. W kolekcji znajdują się dokumenty, pieczęcie, numizmaty, mapy, książki, fotografie, przedmioty użytku codziennego, zabytki archeologiczne. Większość eksponatów prezentowana jest na stałej ekspozycji przedstawiającej życie przedwojennego Oświęcimia: wystrój wnętrz mieszkalnych, codzienne życie jego mieszkańców. Prezentację wzbogacają reprodukcje starych fotografii. Strona internetowa muzeum: <http://muzeum-zamek.pl/>.

¹⁶ Źródło <http://auschwitz.org/>.

• **Muzeum Żydowskie** jest częścią Centrum Żydowskiego w Oświęcimiu. Wystawa główna prezentuje historię lokalnej społeczności żydowskiej, której początki sięgają pierwszej połowy XVI wieku. Ekspozycja składa się z fotografii, dokumentów, zabytkowych eksponatów. Uzupełnieniem wystawy jest film prezentujący wspomnienia byłych żydowskich mieszkańców miasta. Częścią ekspozycji są także wyjątkowe judaika, pochodzące ze zniszczonej w 1939 r. przez hitlerowców Wielkiej Synagogi. Przedmioty zostały odnalezione przez archeologów podczas prowadzonych w 2004 roku wykopalisk. Są obecnie poruszającym symbolem zniszczonej kultury. Odwieź stronę internetową muzeum <https://oshpitzin.pl/>

• **Muzeum bł. Małgorzaty Łucji Szewczyk** przy kościele Sióstr Serafitek w Oświęcimiu. W pomieszczeniach klasztornych, przylegających do kościoła, zebrano pamiątki po założycielce zgromadzenia.

Strona internetowa muzeum: <http://www.serafitki.pl/muzeum>

• **Muzeum im. A. Kłosińskiego w Kętach** powstało na bazie zbiorów Aleksandra Kłosińskiego (1892-1974), który w swojej ostatniej woli przekazał miastu i jego mieszkańcom zbieraną przez całe życie kolekcję historycznych pamiątek, do dziś stanowiącą trzon muzealnych zbiorów. Kolekcja, znacznie wzbogacona głównie dzięki darom mieszkańców miasta i gminy, liczy obecnie blisko 4 tys. eksponatów, dokumentujących historię, sztukę oraz życie codzienne mieszkańców Kęt i okolicy. Strona internetowa muzeum: <http://muzeum.kety.pl/>

• **Muzeum Pamięci Mieszkańców Ziemi Oświęcimskiej** - jest samodzielną jednostką kultury współprowadzoną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Województwo Małopolskie. Przedmiotem działania Muzeum jest przedstawianie wielowiekowej historii Ziemi Oświęcimskiej przez pryzmat losów jej mieszkańców z uwzględnieniem różnorodności etnicznej i kulturowej budującej lokalną tożsamość. Istotnym elementem narracji jest ukazanie tragicznej sytuacji miejscowej ludności, po wybuchu II wojny światowej, której przyszło żyć w sąsiedztwie niemieckiego obozu zagłady KL Auschwitz - Birkenau. Kluczowym tematem lokalnej historii jest pomoc więźniom udzielona przez mieszkańców Ziemi Oświęcimskiej i polski ruch oporu w warunkach terroru okupacyjnego, w kontekście realizowanego w obozie planu zagłady.

Strona internetowa muzeum: <https://www.muzeumpamieci.pl/>

• **Beskidzie Muzeum Rozproszone** - Beskidzkie Muzeum Rozproszone Diecezji Bielsko-Żywieckiej ma za zadanie prezentować skarby drewnianej architektury sakralnej. Dzięki multimedialnej, interaktywnej podróży po drewnianych, zabytkowych budowlach przysiadłych w beskidzkim krajobrazie diecezji bielsko-żywieckiej można odbyć pasjonującą wędrówkę w świat piękna, sacrum i głębokich przeżyć sięgających Nieba.

Na terenie Powiatu Oświęcimskiego zostały odnowione i udostępnione do zwiedzania trzy obiekty są to drewniane kościoły – obecnie pozbawione funkcji liturgicznej - w Grojcu, Osieku i Polance Wielkiej. Każdy obiekt posiada dedykowaną funkcję tematyczną są to kolejno muzyka, śmierć oraz liturgia.

Godziny otwarcia Muzeum Rozproszonego w Grojcu, Osieku, Polance Wielkiej

- poniedziałek - zamknięte
- wtorek - 9.00 - 16.00
- środa - 9.00 - 16.00
- czwartek - 9.00 - 16.00
- piątek - 9.00 - 16.00
- sobota - 10.00 - 16.00
- niedziela - 10.00 - 16.00

We wszystkich obiektach wstęp jest wolny.

Możliwość zwiedzania z przewodnikiem po wcześniejszym zgłoszeniu na adres e-mail: kontakt@beskidzkciemuro.pl lub telefonicznie 734 176 651 natomiast dodatkowo w kościele w Polance Wielkiej - tel. 504 635 974.

Można również skorzystać z aplikacji Beskidzkie Muzeum Rozproszone korzystającej z lokalizacji urządzenia na którym jest zainstalowana. Potrzebna jest ona w celu wyświetlenia informacji o obiektach i eksponatach, w pobliżu których znajduje się użytkownik.

Polityka prywatności aplikacji dostępna jest pod adresem: <https://dsdi.pl/en/polityka-prywatnosci-beskidzkie-muro/>

Strona internetowa muzeum: <https://www.beskidzkciemuro.pl/>

9. DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE

W rozumieniu Konwencji UNESCO, której tekst został przyjęty na 32 sesji w październiku 2003 r., dziedzictwo niematerialne to zwyczaje, przekaz ustny, wiedza i umiejętności oraz związane z nimi przedmioty i przestrzeń kulturowa, które są uznane za część własnego dziedzictwa przez daną wspólnotę, grupę lub jednostki. Ten rodzaj dziedzictwa jest przekazywany z pokolenia na pokolenie i ustawicznie odtwarzany przez wspólnoty i grupy w relacji z ich środowiskiem, historią i stosunkiem do przyrody. Dla danej społeczności dziedzictwo niematerialne jest źródłem poczucia tożsamości i ciągłości. Dziedzictwo niematerialne w rozumieniu Konwencji UNESCO obejmuje:

- 1) tradycje i przekazy ustne, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego;
- 2) sztuki widowiskowe;
- 3) zwyczaje, rytuały i obrzędy świąteczne;
- 4) wiedzę i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata;
- 5) umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym.

Rolą władz samorządowych jest m. in. pielęgnowanie wszelkich zastanych przejawów tego dziedzictwa jak i tworzenie warunków do budowania nowych form tożsamości kulturowej. Służą temu wydarzenia kulturalne odbywające się w powiecie.

Na terenie powiatu oświęcimskiego działa 5 zespołów folklorystycznych, 9 zespołów pieśni i tańca oraz 30 zespołów śpiewaczych. Są to:

125

Zespoły folklorystyczne

Nazwa	Gmina
„Brzeszczanki”	Brzeszcze
„Jawiszowianki”	Brzeszcze
„Przecieszynianki”	Brzeszcze
„Borowianki”	Brzeszcze
„Skidzinianie”	Brzeszcze

Zespoły pieśni i tańca

Nazwa	Gmina
Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca Regionalnego „Iskierki”	Brzeszcze
Zespół Śpiewaczy „Iskierkowa Familia”	Brzeszcze
Zespół Pieśni i Tańca „Holan”	Gmina Oświęcim
Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Trojak”	Gmina Oświęcim
Zespół Pieśni i Tańca „Modraszka”	Gmina Oświęcim
Zespół Pieśni i Tańca „Kęty”	Kęty
Zespół Pieśni i Tańca „Małe Kęty” (grupa dziecięco - młodzieżowa)	Kęty
Zespół Pieśni i Tańca „Kotlina”	Osiek
Reprezentacyjny Zespół Pieśni i Tańca Miasta Oświęcim „Hajduki”	Miasto Oświęcim

Zespoły śpiewacze

Nazwa	Gmina
„Tęcza”	Brzeszcze
„Chełmkowianki”	Chełmek
„Bobrowianki”	Chełmek
„Malwa”	Chełmek
„Babiczanki”	Gmina Oświęcim
„Broszkowianki”	Gmina Oświęcim
„Brzezinianki”	Gmina Oświęcim
„Grojczanie”	Gmina Oświęcim
„Porębianie”	Gmina Oświęcim
„Dworzanki”	Gmina Oświęcim
Zespół ludowy „Włosianeczki”	Gmina Oświęcim
„Rajskowianki”	Gmina Oświęcim
„Bielaneczki” działający przy KGW w Bielanach	Kęty
„Łęczaneczki” działający przy KGW w Łękach	Kęty
„Bulowianki” zespół działający przy KGW w Bulowicach	Kęty
„Nowowsianki” zespół działający przy KGW w Nowej Wsi	Kęty

„Malczanki” zespół działający przy KGW w Malcu	Kęty
„Witkowianie” zespół działający przy KGW w Witkowicach	Kęty
Chór „Osieczanie”	Osiek
Zespół śpiewaczy „Stawowianki” przy Kole Gospodyń „Stare Stawy”	Miasto Oświęcim
Zespół Pieśni i Tańca „Bratkovie”	Miasto Oświęcim
Zespół śpiewaczy „Kalina”	Polanka Wielka
Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Karpikowe Dzieci”	Polanka Wielka
„Same Swoje”	Przeciszów
„Śpiewające Jeziora”	Przeciszów
Chór szkolny „Bel canto”	Przeciszów
Chór szkolny „Perfectum”	Przeciszów
Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich w Piotrowicach	Przeciszów
Dziecięco-Młodzieżowy Zespół Pieśni i Tańca "PrzeCisza"	Przeciszów
„Podolszanka”	Zator

W powiecie oświęcimskim zachowały się tradycje sztuki ludowej. Aktywni twórcy ludowi reprezentują dziedziny:

1. Rzeźbiarstwo
2. Bibułkarstwo
3. Haft w tym wykonywanie obrazów haftem krzyżkowym
4. Rękodzielnictwo – wykonywanie wyrobów z surowców pochodzenia roślinnego w tym kompozycje kwiatowe
5. Szydełkowanie
6. Koronkarstwo

10. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO POWIATU.

ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ

Najważniejszym obiektem zabytkowym na terenie powiatu oświęcimskiego jest Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau, który generuje bardzo wysoki międzynarodowy ruch turystyczny.

Za najważniejsze obiekty posiadające znaczenie regionalne należy uznać zabytki o wysokim znaczeniu artystycznym i historycznym:

- drewniany Kościół pw. św. Andrzeja w Osieku,
- pałac i założenie parkowe w Osieku,
- zamek w Oświęcimiu,
- układ urbanistyczny w Oświęcimiu,
- układ urbanistyczny w Kętach,

- kościół pw. św. Jana Kantego w Kętach,
- pałac i park w Bulowicach,
- kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP, zespół klasztorny salezjanów, zespół klasztorny ss. Serafitek, synagogę w Oświęcimiu,
- pałac i park w Rajsku,
- pałac w Zatorze, dawny zamek,
- kościół pw. św. Wojciecha i św. Jerzego w Zatorze.

Powiat oświęcimski posiada na swoim terenie zabytki o dużej wartości artystycznej, jak też historycznej i naukowej. Poza wymienionymi wcześniej obozem Auschwitz-Birkenau oraz budynkami należącymi do jego zespołu, krajobraz kulturowy powiatu kształtują interesujące układy urbanistyczne i ruralistyczne, zamki, założenia sakralne, pałace i zabudowania folwarczne, miejskie kamieniczki i wille, budownictwo drewniane, ciekawie zaprojektowane osiedla (m.in. os. Pileckiego), bardzo duża liczba przydrożnych kapliczek i pomników.

Stan zachowania budynków zabytkowych zlokalizowanych na terenie powiatu oświęcimskiego jest zróżnicowany. Najlepiej zachowana jest część zabytków znajdująca się w rejestrze zabytków, wynika to z możliwości ubiegania się o dofinansowanie na prace remontowe oraz znaczących walorów zabytkowych docenionych przez użytkowników. Budynki sakralne oraz kapliczki przydrożne są dobrze utrzymywane. Kapliczki stanowią wyróżnik krajobrazu Małopolski, a przez okoliczną ludność są konserwowane z należytą starannością. Duża część zabytków ujętych w ewidencji wymaga natychmiastowych prac zabezpieczających. Obiekty te, najczęściej przez nieużytkowanie, popadają w ruinę. Skutkiem takiej sytuacji jest utrata wartości zabytkowych i wyłączenie z gminnych ewidencji zabytków.

Innym niepokojącym zjawiskiem jest remont obiektów znajdujących się w rejestrze i ewidencji zabytków bez uzgodnień z Małopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Wskutek czego budynki tracą wartość zabytkową, niekiedy bezpowrotnie.

Negatywny wpływ na krajobraz kulturowy mają wielkoformatowe reklamy ustawione przy głównych drogach krajowych i powiatowych oraz reklamy na budynkach w większych miastach. Efektem takiego działania jest pogłębianie chaosu urbanistycznego i odwracanie uwagi od wartościowych i estetycznych budynków zabytkowych lub panoramy oświęcimskich pejzaży.

Na ochronę zastępują również układy urbanistyczne i ruralistyczne, niestety zagrożeniem w niektórych wypadkach może być dewaloryzacja zabytkowych układów przestrzennych, poprzez niewłaściwy rozwój mieszkalnictwa.

W powiecie oświęcimskim zwiększyła liczba obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków. W ostatnich latach pula rejestrowych zabytków wzrosła o 4 obiekty. Pozytywnym aspektem jest bardzo dobry stan zachowania licznych kapliczek na terenie powiatu oświęcimskiego. Są one jednym z najbardziej charakterystycznych elementów pejzażu małopolskiego. Remontowane przez mieszkańców i jednostki samorządu terytorialnego, umieszczane są w gminnych ewidencjach zabytków.

Istnieje spora świadomość urzędników gmin w dziedzinie ochrony zabytków i potrzeby opieki nad dziedzictwem kulturowym regionu. Świadczy o tym fakt posiadania przez wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu oświęcimskiego ewidencji zabytków.

Analizując stan krajobrazu kulturowego Powiatu Oświęcimskiego rozpoznano następujące czynniki determinujące jego dalszy rozwój:

Silne strony

- Lokalizacja na terenie powiatu Miejsca Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau – jednostki o międzynarodowej sławie, wpisanej na listę światowego dziedzictwa UNESCO, generującej ogromny, międzynarodowy ruch turystyczny (2 miliony 152 tysiące osób z całego świata odwiedziło w ostatnim roku przed pandemią Covid tereny byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz oraz Auschwitz II Birkenau)¹⁷.
- Realizacja Programu Wieloletniego pn. Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy
- Historyczny charakter powiatu. Oświęcim, Kęty i Zator datują swoje prawa miejskie na XIII w.
- Miasto Oświęcim – zespół urbanistyczny Oświęcimia z przełomu XIV i XV wieku wpisany do rejestru zabytków. Należy do niego „zespół zabudowy starego miasta z przełomu XIX i XX wieku z głównymi dominantami: zamek, kościół i klasztor”.
- Międzynarodowy charakter miasta – kreowanie wizerunku miasta jako „Oświęcim – Miasto Pokoju” rozpoznawalnego punktu na mapie Polski, Europy i świata.
- Działalność Oświęcimskiego Centrum Kultury, Międzynarodowego Domu Spotkań Młodzieży, Centrum Dialogu i Modlitwy oraz Centrum Żydowskiego w Oświęcimiu jako ośrodków działalności kulturalnej i miejsc krzewiących pamięć o historii oraz tolerancję, będących platformą do edukacji i dialogu ekumenicznego i międzykulturowego.
- Zachowane zespoły pałacowo – parkowe na terenie powiatu.
- Duża liczba ustanowionych społecznych opiekunów zabytków na terenie powiatu oświęcimskiego.
- Opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące znaczną powierzchnię powiatu oświęcimskiego.
- Lokalne festiwale i imprezy ludowe, aktywna działalność zespołów pieśni i tańca, zespołów folklorystycznych oraz zespołów śpiewaczych.
- Parki rozrywki w Zatorze generujące duży ruch turystyczny.

¹⁷ Źródło: <http://auschwitz.org/>.

Słabe strony

- Niewystarczające środki na opiekę nad zabytkami.
- Jednowymiarowy wizerunek miasta Oświęcim postrzeganego głównie z punktu widzenia Miejsca Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau.
- Stan techniczny zachowanych obiektów zabytkowych wymagający dużych nakładów finansowych.
- Brak podmiotów posiadających ofertę turystyczną obejmującą cały powiat.
- Niewystarczający poziom współpracy jednostek odpowiadających za opiekę nad zabytkami – jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, właścicieli obiektów zabytkowych.
- Brak kompleksowych badań archeologicznych na terenie powiatu.

Szanse

- Zatrzymanie ogromnej liczby turystów przybywających do Oświęcimia i zainteresowanie ich poszerzoną ofertą kulturalną i turystyczną zbudowaną w oparciu o inne niż Muzeum Auschwitz-Birkenau elementy zabytkowe.
- Promocja turystyczna skierowana głównie „na zewnątrz” i kulturalna skierowana do mieszkańców powiatu w oparciu o istniejący zasób zabytków.
- Rozwój turystyki i agroturystyki, budowa nowych szlaków turystycznych.
- Poszerzenie tras turystycznych i szlaków o miejsca i obiekty zabytkowe.
- Rozbudowa baz turystycznych z wykorzystaniem obiektów i obszarów o wartościach historycznych i kulturowych.
- Rozwijanie działań edukacyjno – wystawienniczych i udostępnianie kolejnych zbiorów przez Muzeum Zamek w Oświęcimiu, Centrum Żydowskie w Oświęcimiu oraz Muzeum Pamięci Mieszkańców Ziemi Oświęcimskiej.

Zagrożenia

- Samowolne działania na zabytkach bez uzgodnień konserwatorskich.
- Nielegalne rozbiórki obiektów zabytkowych.
- Postępująca dekapitalizacja zasobu zabytkowego.
- Mała stopa zwrotu inwestycji zwiększających ofertę turystyczną powiatu.
- Brak skoordynowanych działań na rzecz turystyki przez podmioty posiadające oferty w tym zakresie.
- Monotematyczne postrzeganie Powiatu Oświęcimskiego przez pryzmat Muzeum Auschwitz-Birkenau.

11. CELE POWIATOWEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Cele wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów opieki nad zabytkami zostały określone w Ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r.

W artykule 87 wspomnianej ustawy sformułowano je ogólnie, nie różnicując celów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, w sposób następujący:

- Cel I: Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- Cel II: Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- Cel III: Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- Cel IV: Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- Cel V: Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- Cel VI: Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Cel określony w punkcie I jest w istocie postulatem, dotyczącym sposobu realizacji innych celów. W niniejszym programie opieki nad zabytkami powiatu oświęcimskiego przyjęto jako główne cele III, IV.

12. KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

I.	Priorytet I. Konsekwentne i planowe realizowanie zadań kompetencyjnych samorządu dotyczących opieki nad zabytkami jako potwierdzenia uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju powiatu.		
I.1.	Kierunek działania: Zapewnienie warunków prawnych i organizacyjnych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie.		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Harmonogram realizacji zadań
1.1.1.	Przyjęcie przez Radę Powiatu Programu Ochrony nad Zabytkami Powiatu Oświęcimskiego oraz okresowe monitorowanie jego realizacji	Powiat oświęcimski Środki własne powiatu finansowanie zewnętrzne	2025-2028
1.1.2.	Współpraca z Małopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków mająca na celu rozszerzenie rejestru zabytków obejmującego wartościowe elementy z terenu powiatu oświęcimskiego o obiekty wskazane w wojewódzkim programie opieki nad zabytkami, a także inne, wytypowane przez uprawnione podmioty, obiekty	Powiat oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
I.2.	Kierunek działania: Udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków.		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji

131

1.2.1.	Podejmowanie, w ramach kompetencji prawnych, interwencji wobec niszczonych (i degradowanych niewłaściwym użytkowaniem) obiektów zabytkowych	Powiat oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
I.3.	Kierunek działania: Uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
1.3.1.	Wyrażanie swojej opinii w ustalaniu planu przestrzennego województwa, zwrócenie uwagi na zabytki powiatu	Powiat oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
1.3.2.	Wyrażanie swojej opinii w ustalaniu planów miejscowych poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu	Powiat oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
	Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno - gospodarczego powiatu		
II.1.	Kierunek działania: Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania:		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
2.1.1.	Udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru przez organ stanowiący powiatu, na zasadach określonych w uchwale Nr XXI/193/2016 Rady Powiatu w Oświęcimiu z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, położonych na obszarze Powiatu Oświęcimskiego.	Powiat oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
II.2.	Kierunek działania: Współpraca z właścicielami i administratorami budynków zabytkowych mająca na celu ochronę i promocję dóbr kultury.		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
2.2.1.	Umieszczanie, na wniosek właścicieli, znaków informujących, że dany obiekt jest zabytkiem.	Powiat oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
2.2.2.	Uwzględnianie uwag właścicieli obiektów zabytkowych w zakresie działań promujących dziedzictwo kulturowe powiatu.	Powiat oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028

II.3.	Kierunek działania: Prowadzenie działań wspierających inicjatywy społeczne.		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
2.3.1.	Udzielanie dotacji w ramach otwartego konkursu ofert na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na realizację zadań publicznych przez podmioty nie zaliczone do sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku w dziedzinach: Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	Powiat oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028 Cyklicznie
2.3.2.	Obejmowanie patronatem starosty przedsięwzięć z zakresu ochrony i promocji dóbr kultury		
II.4.	Kierunek działania: Współpraca z rządowymi służbami ochrony zabytków.		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
2.4.1.	Uzgodnienie wspólnych działań związanych z uświadamianiem prawnym właścicieli obiektów zabytkowych jak i uczestnictwo w dokonywanych przez WUOZ wizjach i przeglądach obiektów zabytkowych	Powiat oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
II.5.	Kierunek działania: Współpraca z gminami, w celu polepszenia ochrony powiatowych zabytków		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
2.5.2.	Zachęcanie gmin do stworzenia bazy elektronicznej zabytków, w celu promocji dziedzictwa kulturowego	Powiat oświęcimski Środki własne gmin	2025-2028
III.	Priorytet III. Wyeksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazowych		
III.1.	Kierunek działania: Promocja dziedzictwa historycznego Powiatu Oświęcimskiego		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
3.1.1.	Wydawanie i materiałów promocyjnych oraz publikowanie informacji o zabytkach stronie internetowej powiatu	Powiat oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
3.1.2.	Współpraca w ramach Euroregiony Beskidy podkreślająca walory kulturowe i przyrodnicze jako dziedzictwo pogranicza polsko-słowackiego	Powiat oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
IV.	Priorytet IV. Zintegrowanie ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i krajobrazu oraz przyjęcie odpowiednich zasad zagospodarowania przestrzeni.		
IV.1.	Kierunek działania: Integracja środowiska przyrodniczego i kulturowego w zagospodarowaniu przestrzeni.		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
4.1.1.	Uświadamianie mieszkańców w kwestii estetyki urbanistycznej oraz współpraca z gminami w celu usunięcia z budynków zabytkowych szpecących reklam	Powiat oświęcimski Gminy Środki własne powiatu i gmin	2025-2028

V.	Priorytet V. Wykreowanie wizerunku powiatu i tożsamości mieszkańców, wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego.		
V.1.	Kierunek działania: Rozbudzenie i pogłębianie w mieszkańcach dumy z tradycji historycznych powiatu		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
5.1.1.	Uczestnictwo w imprezach i uroczystościach dotyczących rocznic historycznych	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
5.1.2.	Współorganizowanie imprez promujących dziedzictwo kulturowe (np. przegląd stołów i tradycji wigilijnych oraz wielkanocnych)	Powiat Oświęcimski Gminy Środki własne powiatu	2025-2028
V.2.	Kierunek działania: Długofalowa akcja edukacyjna i promocyjna z udziałem lokalnych fundacji i organizacji.		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
5.2.1.	Wykorzystanie w działaniach promocyjnych powiatu walorów kulturowych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
V.3.	Kierunek działania: Kształcenie i edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych na rzecz ochrony zabytków		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
5.3.1.	Obejmowanie, na wniosek organizatora, mecenatem działań edukacyjnych i promujących dziedzictwo kulturowe powiatu oraz tematykę związaną z ochroną zabytków	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
VI.	Priorytet VI. Zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.		
VI.1.	Kierunek działania: Zwiększenie zasobów informacyjnych nt. dziedzictwa historycznego powiatu		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
6.1.2.	Gromadzenie materiałów dotyczących zabytków powiatu	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
6.1.3.	Współpraca z Muzeami z terenu Powiatu Oświęcimskiego	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
VI.2.	Kierunek działania: promowanie tras turystycznych i dydaktycznych (pieszych i rowerowych) wykorzystujących walory powiatu		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
6.2.3.	Promocja istniejących szlaków m.in.: • Szlak architektury drewnianej • Małopolska droga św. Jakuba • Kraków – Morawy – Wiedeń Greenways • Trasy rowerowe w powiecie oświęcimskim	Samorządy z terenu Powiatu Oświęcimskiego. Środki własne gmin i powiatu	2025-2028

VI.3.	Kierunek działania: Wykorzystanie mediów do popularyzacji zasobów kulturowych		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
6.3.1.	Promocja w środkach masowego przekazu dziedzictwa kulturowego powiatu oraz tematyki związanej z ochroną zabytków	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
6.3.2.	Wykorzystanie Internetu do popularyzacji zasobów kulturowych	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
VII.	Priorytet VII. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami		
VII.1.	Kierunek działania: Podejmowanie inicjatyw zmierzających do pozyskania środków zewnętrznych		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
7.1.1.	Aplikowanie o środki UE w ramach Euroregionu Beskidy	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
VIII.	Priorytet VIII. Powszechna edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego		
VIII.1.	Kierunek działania: wykorzystanie środowiska kulturowego do wzmacniania poczucia tożsamości lokalnej i więzi z powiatem		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
8.1.1.	Wyeksponowanie i promowanie historii regionu	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
VIII.2.	Kierunek działania: Utworzenie bazy danych o niematerialnych zabytkach powiatu		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
8.2.1.	Wykorzystanie strony internetowej do promocji tradycji i zwyczajów powiatu i jego mieszkańców	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
IX	Priorytet IX. Wzmocnienie roli społeczeństwa w ochronie zabytków		
IX.1	Kierunek działania: Wypełnianie obowiązku prowadzenia listy społecznych opiekunów zabytków		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
9.1.1.	Ustanawianie przez starostę, na wniosek Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, społecznych opiekunów zabytków	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
9.1.2.	Cofanie ustanowienia społecznych opiekunów zabytków	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
9.1.3.	Prowadzenie listy społecznych opiekunów zabytków	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028
9.1.4.	Wydawanie osobom fizycznym legitymacji społecznego opiekuna zabytków; wydawanie zaświadczeń osobom prawnym lub innym jednostkom organizacyjnym pełniącym funkcję społecznego opiekuna zabytków	Powiat Oświęcimski Środki własne powiatu	2025-2028

135

X	Priorytet X. Nadzór nad właściwym oznakowaniem zabytkowych budynków		
X.1	Kierunek działania: Oznakowanie obiektów zabytkowych „błękitną tarczą”		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
10.1.1.	Współpraca z właścicielami obiektów zabytkowych tym w zakresie oznakowania. Podejmowanie działań na wniosek osób i instytucji uprawnionych	Powiat Oświęcimski	2025-2028
10.1.2.	Umieszczanie, na wniosek właścicieli, znaków informujących, że dany obiekt jest zabytkiem	Powiat oświęcimski; Środki własne powiatu.	2025-2028
10.1.3.	Współpraca w tym zakresie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków	Powiat oświęcimski; Środki własne powiatu.	2025-2028

13. Wdrażanie powiatowego programu opieki nad zabytkami. Monitoring działania programu.

13.1. Instrumenty prawne i instytucjonalne

W realizacji powiatowego programu opieki nad zabytkami wykorzystane zostaną instrumenty ogólne – określone w programach rządowych i wojewódzkich, w tym w Krajowym Programie Opieki nad Zabytkami oraz w innych dokumentach o charakterze planistycznym i strategicznym, a także narzędzia i środki własne Starostwa Powiatowego oraz partnerów uczestniczących w realizacji programu – Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, państwowych i samorządowych instytucji kultury, jednostek samorządu terytorialnego, kościołów oraz organizacji pozarządowych.

Zakłada się, że cele określone w powiatowym programie opieki nad zabytkami będą osiągnięte w wyniku:

- współpracy władz Powiatu Oświęcimskiego z Małopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i jednostkami samorządu terytorialnego na bazie związków o charakterze programowym (np. porozumienia, umowy, wspólne podmioty);
- inicjatywy własnej władz Powiatu Oświęcimskiego.

13.2. Zasady finansowania programu opieki nad zabytkami

Zasady finansowania opieki nad zabytkami określa art. 71 ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami. W myśl jego zapisów w zakresie sprawowania opieki nad zabytkami osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego finansuje prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym zabytku.

Źródła finansowania wskazuje art. 72 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W jego zapisu na zasadach i w trybie określonych odrębnymi przepisami, prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach będących w posiadaniu jednostek organizacyjnych, zaliczanych do sektora finansów publicznych, są finansowane ze środków finansowych przyznanych odpowiednio przez dysponentów części budżetowych bądź jednostki samorządu terytorialnego, którym podlegają te jednostki.

Z kolei art. 73 stanowi, że osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie albo będąca właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru albo prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa.

Podmiotami udzielającymi dotacji w myśl art. 74 jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków budżetu państwa, z części, której

dysponentem jest ten minister. Wojewódzki konserwator zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa jest udzielana ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

13.3. Wybrane źródła finansowania opieki nad zabytkami

Ochrona zabytków i opieka nad nimi jest ustawowym obowiązkiem państwa, samorządów i właścicieli zabytków. W związku z tym do finansowania działań na rzecz utrzymania dziedzictwa kulturowego są zobowiązani wszyscy wymienieni. Przykładowe źródła pozyskania środków zewnętrznych i możliwości finansowania ochrony i opieki nad zabytkami na terenie powiatu z uwzględnieniem środków publicznych. Finanse publiczne - budżet państwa i budżety samorządów terytorialnych

Dotacje na ochronę dziedzictwa kulturowego, w tym na prace restauratorskie, konserwatorskie i roboty budowlane oraz popularyzację zabytków przeznaczane z budżetu państwa i budżetów samorządów lokalnych, mogą być udzielane przez:

1. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz innych ministrów i instytucji Podległych;
2. Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (w części budżetu państwa będącego w dyspozycji wojewody);
3. Sejmik Województwa Małopolskiego;
4. Radę Powiatu Oświęcimskiego;
5. Rady Gmin z terenu Powiatu Oświęcimskiego;
6. Narodowy Instytut Dziedzictwa;
7. Rządowy Program Odbudowy Zabytków;
8. Budżet Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Programy Ministra są podstawą ubiegania się o środki na zadania z zakresu kultury realizowane m.in. przez jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe oraz podmioty gospodarcze i osoby fizyczne.

13.4. Monitoring działania programu

Zgodnie z art. 87, ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, za monitorowanie realizacji powiatowego programu opieki nad zabytkami odpowiada Zarząd Powiatu, który co dwa lata sporządza stosowne sprawozdanie i przedstawia je Radzie Powiatu.